

Zo zbierok Vojenského historického múzea v Piešťanoch - stíhacie lietadlo MiG - 21MF

MESAČNÍK MINISTERSTVA OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ČÍSLO 4 / APRÍL 2011

Krídla nad Líbyou

str. 18 - 21

Vojenské dôchodky

str. 42 - 43

/ Miroslav MINÁR

/ foto Roman KMENT, Peter DOVINA

Presedlajú na MiG-y

Piesočná pôda, „šturm“ lietadiel, následná raketová palba na imaginárne kolóny či bombardovanie spevnených oporných bodov. Laik by si pomyslel: „Aha, tak Slováci sa predsa len pripravujú na misiu NATO do Líbye“. Omyl. Posledné marcové dni boli vo VVP Záhorie o niečom celkom inom. „Výsledky strelieb sú zatiaľ veľmi dobré, piloti sú takmer bezchybní.“ Týmto slovami nás na 55 metrov vysokej pozorovacej veži privítal kapitán Miroslav Burčík.

Mohol sa o tom presvedčiť aj náčelník Generálneho štábu OS SR generál Bulík. Piloti zmiešaného leteckého krídla Sliac generála Otta Smika na lietadlách L-39 Albatros ukázali, že jednu z najdôležitejších etáp prechodu z cvičných lietadiel k bojovým stíhačkám Mig-29 zvládajú. Pyšní na svojich chlapcov bol aj veliteľ letky plk. Roman Poláček: „Sú to tí najlepší čo mám. Aj napriek tomu, že im rozhrávame zložité situácie, nestrácajú hlavu a konajú pohotovo ako ostrieľaní kozáci. Je to budúcnosť nášho vojenského letectva.“

Sliacania na Záhorí takmer dva týždne plnili úlohy bojovej použiteľnosti, strelbu a bombardovanie pozemných cieľov jednoduchými a zložitými manévrami, jednotlivo aj vo dvojici. Ciele na leteckej strelnici bombardovali aj z vodorovného letu brzdenými bombami. Spotrebovali pri tom takmer 1 000 neriadených rakiet S-5 KO, určených na ničenie pozemných cieľov a približne 200 leteckých triestivo-trhavých bômb OFAB-100 (Jupiter). Na bezproblémovom plnení úloh sa podieľal nielen pozemný personál zo Sliaca, ale aj hostitelia z dopravného krídla Kuchyňa, ktorí celý výcvik logisticky zabezpečovali.

Lukáš MILAN
šéfredaktor

Tak ako február bol kedysi víťazný, marec patrí knižke, máj je mesiac lásky, tak apríl je v našich podmienkach mesiacom oslobodenia. Pred 66 rokmi vojaci Wehrmachtu ustupovali z jednej dediny do druhej a Slovensko sa postupne zbavovalo nacistického nánosu.

Pravda vraj oslobodzuje, ale nie je zadarmo. Námetník ministra obrany USA Alexander Vershbow povedal jasne. Za posledné roky sa podiel USA na financovaní operácií NATO zvýšil z 50 až na 75 percent.

Kolko má Aliancia členov? 28? A zvyšných 25 percent zostáva na 27 krajín? To má od solidarity a spolufinancovania naozaj ďaleko. Iba tak, že Američania sú solidárni s Európou a delia svoje s nami, ale my nič.

„Ale prečo my platíme všetko? Čo z toho máme? Že naše dlhopisy končia vo veľkom v Pekingu,“ pýtajú sa Obamu americkí daňovníci.

Každý apríl pri kladení vencov a uctievaní pamiatky padlých v druhej svetovej vojne pri oslobodzovacích bojoch hovoríme: „Ďakujeme za slobodu, ktorú ste vybojovali.“

Sloboda však nie je zadarmo a k slobode vedie cesta cez pravdu. Škoda, že v minulosti nemali poprední predstavitelia rezortu obrany odvahu, aby povedali nielen doma, ale v Bruseli pravdu. Nasľubovali hory aj doly plné bojaschopných jednotiek a doma na svoje sľuby akosi pozabudli. Najmä na peniaze. Dnes sme mohli byť slobodnejší a autorom Strategického hodnotenia obrany by sa ľahšie zaspávalo.

V Maďarsku socialisti sľubovali hory-doly a potom Ferenc Gyurcsány priznal: Klamali sme ráno, na obed a večer.

Tak aj dopadli, keď celú krajinu zachraňoval Medzinárodný menový fond. Aj celá svetová finančná a teraz dlhová kríza je o klamstve. Všetci verili, že to, čo kupujú, má nejakú hodnotu. Až sa v roku 2008 nejaký „hlupák“ v Amerike opýtal: „A akú má vlastne ten dom hodnotu?“ A problém bol na svete.

Na Slovensku teraz čakáme, kedy sa tiež nejaký hlupák opýta: „Akú hodnotu má naša armáda?“ Problém už tušíme. Vzhľadom na klamanie v minulosti a už takmer dokončené SHO. Správne je však opýtať sa, akú hodnotu má pre nás bezpečnosť a sloboda.

Ľudia, čo pred 66 rokmi pri oslobodzovaní Slovenska stratili svojich blízkych, to vedia. Hodnota slobody je nevyčísliteľná. No musíme si určiť, aj akú cenu za to chceme zaplatiť. Na to však jednoduché počty ako na ministerstve financií predvádzajú napríklad s výškou nájomného, pre daniarov nestačia.

Lukáš Milan

Z obsahu

Miles
pomáha

str. 8 - 9

Rozhovor s
admirálom
Stavridisom

str. 10 - 11

Konečná
pre
techniku

str. 40 - 41

str. 4-5	Krátko z rezortu	str. 15	Spomienková slávnosť pod Devínom	str. 27	Plukovník Vladimír Svetozár Hurban	str. 35	V Kosove zatváral dvere
str. 6-7	Chýba kópia Kandahárskej brány	str. 16	Dvojčatá slúžia v bratských armádach	str. 28-29	Zaujímavosti z techniky	str. 36-37	Krátko z rezortu
str. 8-9	MILES pomáha už štyri roky	str. 17	TECHNIKA – krátko	str. 30-31	Navádzaná munícia APMI	str. 38-39	Strategické hodnotenie obrany
str. 10-11	Rozhovor s admirálom Stavridisom	str. 18-21	Krídla nad Líbyou	str. 32	TECHNIKA – krátko	str. 40-41	Konečná pre techniku
str. 12-14	Oheň a dym, rozhodnosť a odvaha	str. 22-23	Vojenské samopaly	str. 33	Veteráni	str. 42-43	Výsluhové dôchodky
		str. 24-25	L-39ZAM Albatros	str. 34	Z východného frontu	str. 44-46	servis • tipy • rady
		str. 26	Lietajúca „ležiaca ryba“		Patrím do armády	str. 47	Spartany pre Bulharsko

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XIX, č. 4/2011
Redakčná uzávierka 14. apríla 2011
Do výroby zadané 20. apríla 2011

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Kommunikačný a tlačový odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Lukáš MILAN
tel.: 0960 312 950, 0903 824 491
e-mail: lukas.milan@mod.gov.sk

Zástupca šéfredaktora:
PhDr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktor:
Mgr. Michaela FARKASOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 338 352, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJÁČKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Bc. Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MISKOLCIOVÁ
Lýdia SEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Kommunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 6
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane:
Zásah vojakov pri hasení požiaru
v Starých Horách
foto Vzdušné sily SR

© Ministerstvo obrany SR
EČ 41208, ISSN 1336-1910

V Rožňave ocenili vojakov

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Na rožňavskom Námestí baníkov 25. marca ocenil minister obrany Lubomír Galko spoločne s náčelníkom GŠ OS SR generálom Ľubomírom Bulíkom, veliteľom pozemných síl generálmajorom Jánom Salaganičom a ďalšími zástupcami ozbrojených síl dve stovky profesionálnych vojakov, ktorí sa vrátili z pôsobenia v operáciách ISAF, ALTHEA a UNFICYP. Z operácie ISAF sa vrátilo 107 vojakov. Väčšina z nich je z útvarov prešovskej mechanizovanej brigády. Najmä z trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu a michalovských útvarov: samohybného delostreleckého oddielu a rotý ISTAR. Pre mnohých z nich, ako napríklad pre majora Pavla Štepa, ktorý pôsobil v provinčnom a rekonštrukčnom tíme, pre zástupcu veliteľa strážnej jednotky z Tarin Kowtu poručíka Martina Ondrečka či pre slobodníka Martina Krajníka zo strážnej jednotky ECP-5 v Kandaháre to bola ďalšia dôležitá skúsenosť v ich profesionálnej kariére. Veď napríklad major Štepo, ktorý pracuje na veliteľstve pozemných síl v Trenčíne má skúsenosti z pôsobenia v Kuvajte, Iraku, ale aj z Cypru. V mierovej misii OSN na Cypre plnili úlohy predovšetkým vojaci oboch rožňavských útvarov: práporu RCHBO a raketometného oddielu. Pre desiatnika Vojtecha Nováka a slobodníčku Tatienu Hižnayovú z rožňavského raketometného oddielu, či kapitánku Moniku Valovú z trenčianskeho veliteľstva pozemných síl to bola ich prvá medzinárodná skúsenosť.

Slovensko velí pozorovateľom

/ mjr. Libor NYÉKI

Novým veliteľom pozorovateľskej skupiny na Golanských výšinách sa stal podplukovník Ján Češek. Funkciu prevzal od nepálskeho kolegu podplukovníka Raghu Bhandariho koncom marca. V misii OSN na Golanských výšinách (UNTSO) má Slovenská republika dlhodobu dvojicu dôstojníkov ako vojenských pozorovateľov tejto misie z 24 krajín. Považujem to za ocenenie profesionálnej práce našich vojakov," vyjadril sa k menovaniu minister obrany SR Ľubomír Galko. Úlohou slovenských dôstojníkov v misii je pozorovanie dodržiavania prímeria medzi Sýriou a Izraelom na Golanských výšinách, ďalej sledovanie situácie na izraelsko-libanonskej hranici, patrolovanie v priestore sporného územia a rôzne inšpekcie na území s obmedzeniami vyplývajúce z dohody z roku 1974. Slovenskí vojaci sa podieľajú aj na špeciálnom vyšetrovaní v prípade incidentov v týchto zónach a výcviku nových pozorovateľov.

/ Pavol VITKO

66. výročie oslobodenia Stupavy

Vpredvečer oslobodenia Stupavy sa 4. apríla uskutočnila pietna spomienka, na ktorej sa zúčastnili aj zástupcovia MO SR. Prítomných v mene ministra obrany Ľubomíra Galka pozdravil vedúci Služobného úradu MO SR Peter Plučinský.

„Je medzi nami menej a menej priamych účastníkov druhej svetovej vojny, ktorí by sa s nami mohli podeliť o to, čo prežili. Aj preto je pre nasledujúce generácie dôležité si tieto historicky dôležité udalosti pripomínať," zdôraznil P. Plučinský. V bojoch o mesto padli štyri desiatky vojakov Červenej armády, zahynulo aj deväť Stupavčanov. „Nesmieme zabudnúť ani na našich židovských spoluobčanov, ktorých pred vojnou žilo v Stupave 219. Boli deportovaní do nacistických vyhladzovacích táborov. Po vojne sa k nám vrátilo len niekoľko jednotlivcov," povedal primátor Stupavy Pavel Slezák. Zároveň vyslovil poďakovanie ministrom obrany Ľubomírovi Galkovi za pozornosť, vďaka ktorej sa príslušníci rezortu obrany vôbec prvý raz od vzniku Slovenska zúčastnili na ich výročí oslobodenia a prispeli k dôstojnému rámcu osláv. Následne sa prítomní presunuli do stupavskej lokality Obora, kde si uctili pamiatku troch vojakov Červenej armády, ktorí tu padli.

PATROL preveril čestnú stráž

Väčšina obyvateľov Slovenska vníma Čestnú stráž prezidenta SR len prostredníctvom televíznych obrazoviek a fotografií zachytených počas prijatí zahraničných štátnikov. Zákon jej však stanovuje aj plnenie ďalších úloh. Súťaž Patrol 2011 zameraná na preverenie vojenských zručností príslušníkov Čestnej stráže prezidenta SR (ČS PSR) sa uskutočnila 5. apríla vo vojenskom výcvikovom priestore Turecký Vrch. Súťaž osemčlenných družstiev odštartoval veliteľ útvaru plk. Miroslav István. Šesť vybraných družstiev z 1. a 2. rot ČS PSR si preverilo nielen teoretické vedomosti, ale najmä praktické zručnosti z predmetov vševojskovej prípravy (taktickej, ženijnej, zdravotníckej, spojovej, streleckej prípravy a RCHBO). Medzi súťažiacimi zožali veľký úspech i silové disciplíny (ťahanie nákladného automobilu a nosenie bremena). Víťazným družstvom súťaže PATROL 2011 sa stalo družstvo príslušníkov 1. rot ČS PSR pod vedením rtm. Iva Gubalu. Na druhom mieste skončilo družstvo 2. rot ČS PSR pod vedením čat. Norberta Miklósa, a tretie miesto obsadili vojaci vedení čat. Attilom Mesterom.

/ Pavol VITKO

Beh oslobodenia

Minister obrany Ľubomír Galko 9. apríla pri príležitosti 66. výročia oslobodenia Hornej Nitry položil veniec k Pamätníku oslobodenia na Hurbanovom námestí v Bojniciach. Pietny akt kladenia veniec bol zároveň oficiálnym začiatkom VII. ročníka Behu oslobodenia Bojnice – Kaniaňka. „Pocta, ktorú padlým v 2. svetovej vojne prejavujeme, má rôzne podoby a formy. A vy, ktorí pobežíte už siedmy ročník Behu oslobodenia, ste si vybrali svoj spôsob, ktorým vyjadrite hold vojnovým hrdinom," oslovil športovcov minister obrany. „V dnešnej dobe, keď najmä mladá generácia berie mier a slobodu úplne automaticky, nesmieme zabúdať na tých, ktorí za slobodu položili svoje životy. O to viac, že aj v súčasnosti vidíme, aký je mier vo svete krehký." Minister Ľubomír Galko sa zúčastnil aj na slávnostnom dekorovaní víťazov v Kaniaňke. Vysoko ocenil, že popri dnešných siedmich desiatkach dospelých a troch desiatkach dorastencov sa v uplynulom týždni zúčastnilo na školských kolách Behu oslobodenia takmer 300 žiakov základných škôl.

Uctili si veteránov

/ Pavol VITKO

Predstavitelia Ministerstva obrany SR a zástupcovia britskej ambasády v Bratislave si 11. apríla uctili zásluhy vojnových veteránov, ktorí v 2. svetovej vojne bojovali o Veľkú Britániu. Veteránom zároveň vyplátili každoročný príspevok od Britského vojenského dobročinného fondu a Dobročinného fondu Britského kráľovského letectva. „Toto stretnutie má v sebe rozmer úcty a vďaka za vašu odvahu, odhodlanie a statočnosť, ktorú ste preukázali v boji proti fašistickým okupantom," povedal vedúci služobného úradu MO SR Peter Plučinský, ktorý prítomných pozdravil v mene ministra obrany Ľubomíra Galka. „Aj dnes, po takých rokoch od skončenia druhej svetovej vojny si musíme pripomínať jej hrôzy a vytvoriť tak v záujme ďalších generácií spojku medzi vtedajším a súčasným svetom," zdôraznil Dominik Schroeder, radca, chargé d'affaires veľvyslanectva Veľkej Británie na Slovensku. Uznanie prítomným veteránom vyjadrili aj zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Jaroslav Vývlek, náčelník štábu pre operácie GŠ OS SR brigádny generál Pavel Macko a nový britský vojenský pridelenec podplukovník Ian Stafford.

Spolu slúžilo počas 2. svetovej vojny vo Veľkej Británii v 1. čs. obrnenej brigáde 5623 vojakov pôvodom z Československa, 167 z nich padlo v boji. V leteckých jednotkách na území Británie slúžilo 3563 Čechov a Slovákov, z nich 531 zahynulo.

Peter Plučinský (vľavo) a veterán Západného odboja Štefan Miklášek

Chýba kópia Kandahárskej brány

/ Jozef ŽIAK

/ foto autor, Peter DOVINA

Aj keď zhruba 80 percent z nich má už skúsenosti z medzinárodných operácií a misii, podľa zástupcu veliteľa práporu majora Štefana Acsaia ide najmä o operáciu KFOR v Kosove, či misie OSN UNFICYP na Cypre a UNDOF na Golanských výšinách. Afganistan bude pre nich teda až na výnimky novou skúsenosťou.

Keďže v rámci marcovej rotácie už do Afganistanu odišli príslušníci martinského útvaru do strážnych jednotiek v Kandaháre a Tarin Kowte, mal major Acsai a jeho kolegovia skúsenosti z prípravy na ISAF. Všetko, čo sa im vtedy osvedčilo, využili aj teraz. Veľkou pomocou pre nich vtedy aj teraz bola pomoc zo strany inštruktorov nitrianskeho mechanizovaného práporu, ktorí sa vrátili z pôsobenia v Afganistane v decembri minulého roka.

Koncom marca a začiatkom apríla vo Vojenskom obvode Výcvikového priestoru Leští vrcholila taktickým cvičením s bojovou strelbou príprava novej rotácie strážnej jednotky KAF, určenej pre Kandahár. Tvoria ju predovšetkým príslušníci martinského mechanizovaného práporu.

Ďakujeme inštruktorom

„Je to výrazná pomoc. Pomáha zrealizovať záverečný výcvik. Pri nacvičovaní zvládania jednotlivých typov incidentov prispievajú neoceniteľnými praktickými skúsenosťami. Vďaka nim sme prispôbili aj naše pracovisko, ktoré simuluje hlavnú bránu ECP – 5 na základni v Kandaháre. Aj keď si myslím, že lepšie ako neustále budovanie týchto provizórií na Lešti každú rotáciu by bolo vybudovanie reálneho modelu ECP – 5 na Lešti. Bol by tu nastálo, mohli by ho využívať cvičiace jednotky a nemuseli by sa ich velitelia vždy venovať prácnemu a časovo náročnému budovaniu vždy novej a novej, a nie vždy podarenej repliky ECP – 5. Aj pri najlepšej snahe zo strany útvarov to nevedia z rôznych príčin dotiahnuť do takého reálneho stavu, aký je v Kandaháre. Som presvedčený, že financie,

ktoré by sa vynaložili na kúpenie, či vybudovanie reálneho modelu, sa ozbrojeným silám niekoľkonásobne vrátia,” zdôrazňuje major Acsai, ktorý má už skúsenosti z dvojnásobného pôsobenia v operácii KFOR v Kosove a jednu z ISAF v Afganistane.

Martinčania sa na Lešti zamerali predovšetkým na zvládanie a docvičenie všetkých spôsobilostí, ktoré budú potrebovať pri plnení úloh v Kandaháre. Dôraz kládli najmä na činnosť so zbraňami. Ale aj na prehľadávanie a kontrolu osôb a techniky, ako aj na obranu a ochranu svojho stanovišťa a základne. Veliteľom strážnej jednotky je kapitán Miroslav Nedúchal. Rodák z Trenčína pôsobí v útvaru od ukončenia štúdia vo vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši pred desiatimi rokmi. Prešiel rôznymi veliteľskými funkciami a dnes je podľa majora Acsaia najlepším veliteľom roty. Dlhší čas velil druhej rote, z ktorej je aj v tejto rotácii asi polovica vojakov. Ďalší sú z jeho terajšej tretej mechanizovanej roty. Časť jeho vojakov je už od marca v strážnej jednotke v Tarin Kowte. Vtedy sa priamo na mieste zoznámil s budúcim pôsobiskom jeho jednotky aj kapitán Nedúchal.

Vie, čo ho čaká

„Prešiel som si pracovisko i ďalšie priestory, ktoré nás čakajú. Porozprával som sa s veliteľmi a príslušníkmi strážnej jednotky, ktorých budeme v júni striedať. Odovzdali mi najnovšie postrehy. Upozornili ma, že práve moja jednotka bude plniť úlohy v najhoršom

Fungujúca zbraň zachráni život

klimatickom období. Čakajú nás najväčšie horúčavy a prach. Veľkou pomocou je pre nás aj inštruktor z nitrianskeho mechanizovaného práporu rotný Peter Dolanský. Najväčšou pomocou by však bolo, keby sme mali na Lešti k dispozícii funkčný model pracoviska ECP – 5,” konštatuje kapitán Nedúchal. Prípadnej ponorkovej chorobe pri každodennom plnení strážnych úloh v Kandaháre chce podľa vlastných slov predísť aj striedaním zloženia jednotlivých strážnych družstiev. Počas výcviku sa mohol veliteľ roty najviac spoľahnúť na svojho technika roty čatára Radovana Kamenišťáka, veliteľa čaty poručíka Rastislava Bujnu, veliteľov družstiev rotného Jozefa Majdiša a čatára Ivana Fleischackera, či strelca operátora desiatnika Jána Petríka.

Rodák z Trstenej na Orave rotný Majdiš bol dva razy v Kosove. Pre neho osobne bude terajšia operácia v Afganistane ťažšia aj preto, že teraz, na rozdiel od odchodu do Kosova, už na neho bude doma čakať manželka a malý syn. Oproti iným družstvám sa bude musieť popasovať aj so skutočnosťou, že v jeho družstve väčšinu vojakov čaká prvá medzinárodná skúsenosť. Jeho kolega čatár Fleischacker má ľudí, ktorí v zahraničí boli. Aj keď nie v Afganistane, ale v Kosove, na Cypre či Golanských výšinách. „Teda aj pre nich to bude diametrálne iná skúsenosť. Nechcem to zakríknúť, ale zatiaľ to vyzerá tak, že sa nám podarilo vytvoriť dobrý kolektív. Vojaci držia pri sebe. Výcvik ukázal, že sa jeden na druhého môžu vždy spoľahnúť a ja na nich. V poslednom čase sme venovali veľa úsilia, aby každý dokonale zvládol všetky strelné zbrane, ktoré bude mať družstvo k dispozícii. Práve to im v prípade potreby môže zachrániť vlastný život i život kamaráta,” poznamenáva rodák z Martina, ktorý bol tri razy v operácii KFOR v Kosove.

Fungujúca zbraň zachráni život

Zbrane a techniku má v rote na starosti technik čatár Radovan Kamenišťák. V posledných týždňoch dostali poriadne zabrat. Na Lešti a predtým na strelnici v Kamenej Porube. Najmä samopaly, ktoré sa používajú najčastejšie. Zatiaľ však fungujú. Pred odchodom do Afganistanu však bude potrebné podľa technika roty na mnohých z nich obmeniť najmä pikatíny a popruhy. A keďže sú problémy so sklopnými opierkami a náhradné nie sú, čaká ich aj obmena celých samopalov.

„Zatiaľ to vychádza tak na pätinu spomínaných zbraní. Ale po výmene bude potrebné, aby ich vojaci dostali do rúk. Preto by sa mala uskutočniť dostatočne rýchlo, aby zostal čas aj na strelby,” pripomína technik roty čatár Kamenišťák.

Velitelia aj vojaci oceňovali aj pomoc zo strany pracovníkov oddelenia živej simulácie Odboru simulačných technológií Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Leští, ktorí filmujú ich činnosť pri rôznych incidentoch a vždy večer im povedia, kde a prečo urobili ich vojaci chyby, poprípade čo zvládli dobre. Navyše po ukončení celého výcviku na Lešti si velitelia odnesú so sebou cédečko, ktoré mapuje silné i slabé stránky ich vojakov.

Príprava na strelby

V roku 2008 sa aj naše ozbrojené sily pridali k tým armádam vyspelých krajín NATO a niektorých ďalších štátov, ktoré pri výcviku svojich príslušníkov využívajú moderné simulátory. V marci 2008 bol dovezený americký systém: taktický simulátor MILES 2000 a následne sa za prítomnosti členov amerického CUBIC tímu začalo jeho ožiovovanie a rozbehol sa výcvik personálu.

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

MILES pomáha už štyri roky

Simulačná technológia šetrí nemalo peňazí. SVK je v používaní špičkou. Riaditeľ Odboru simulačných technológií Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť podplukovník Róbert Totkovič, ktorý sa na predchádzajúcich pracoviskách zaslúžil o veľký pokrok v metodike a uskutočňovaní streleckej prípravy, pripomína, že vzhľadom na obmedzené finančné zdroje bolo celkom správne rozhodnuté simulátor umiestniť do takého výcvikového priestoru, najviac využívaný cvičiacimi vojskami a poskytujúci dostatočný priestor na manévrovanie jednotiek. A práve taký je Vojenský obvod Výcvikového priestoru Lešť.

Mal som malú dušičku

„Ešte predtým sme išli na skusy k našim západným susedom, keďže Česi už využili vo výcvikovom priestore pri Vyškove obdobný americký systém. Aj keď jeho staršiu verziu. Priamo na Lešti sa začali všetky potrebné práce s montážou a umiestnením zariadenia. Upravili sa potrebné priestory, začalo sa s prípravou personálu na jeho prevádzkovanie. Hneď na začiatku sme museli najmä z finančných a personálnych dôvodov zamietnuť taký početný personál, aký ho zabezpečuje v amerických podmienkach. Pôvodne sme si predstavovali, že s najmodernejším systémom budú pracovať najlepší odborníci z ozbrojených síl. Dostať ich však v slovenských podmienkach na Lešť bola úto-

pia. Museli sme začať pracovať s tými, čo boli k dispozícii. Dnes už môžem priznať, že som mal vtedy malú dušičku, či to všetko zvládneme, či dosiahneme potrebnú spôsobilosť a neurobíme si pred svetom hanbu. Po štyroch rokoch môžem s hrdosťou povedať, že mám v danej oblasti jedných z najviac fundovaných ľudí v celých ozbrojených silách. A hanbu sme si v žiadnom prípade neurobili. O tom nakoniec svedčí aj minuloročná návšteva našich českých kolegov a ich hodnotenie.“ dnes už s úsmevom konštatuje podplukovník Totkovič. Aj keď v uplynulých rokoch mu veľa ráz do smiechu nebolo.

Pôvodne mal predstavu, že by mali k dispozícii aj vlastnú profesionálnu jednotku protivníka (OPFOR), ako je to obvyklé v obdobných výcvikových centrách vyspelých armád sveta. Financie však zatiaľ tomuto zámeru dali červenú...

Pokusným králikom boli Levičania

Prvé testovacie cvičenie sa nakoniec uskutočnilo 15. až 17. apríla 2008 pod názvom SELIM (čiže opačne MILES). Bolo zamerané najmä na odskúšanie technickej stránky simulátora. Jeho protagonistami bola druhá mechanizovaná rota levičského mechanizovaného práporu na BVP-2 a protivníka im robila mechanizovaná čata vtedajšieho trebišovského mechanizovaného práporu na BVP-1. Podplukovník Totkovič však

Taktický simulátor

Americký taktický simulátor MILES 2000, ktorý je umiestnený v Simulačnom centre Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR na Lešti, pozostáva zo streleckých a zásahových simulátorov. Sú umiestnené na vestách s indikátorom zásahu (dovedna 394 kusov), čo stačí na vybavenie mechanizovaného práporu a jednu tzv. čatu protivníka (OPFOR). Na samopaly vzor 58 je 286 kusov simulátorov, na univerzálne guľomety vzor 59 72 kusov, na ostreľovacie pušky Dragunov 36 kusov, na ručné protitankové granátomety RPG 36 kusov. Ďalej na vystrojenie piatich bojových vozidiel BVP-1, alebo 2 je 40 kusov zásahových simulátorov a na ostatné vozidlá je k dispozícii ďalších 35 kusov simulátorov.

Vystrojovanie RPG na cvičenie

za to pravé testovacie cvičenie považuje až NALIM, ktoré sa uskutočnilo 3. až 26. septembra 2008. Pretože vtedy už sami vystrojovali a odstrojovali vojakov a techniku, spracúvali potrebnú dokumentáciu a svoju úlohu začali plniť aj príslušníci oddelenia živej simulácie. Cvičiace vojská a techniku treba pred výcvikom s taktickým simulátorom MILES 2000 vybaviť streleckými a zásahovými simulátormi. To je práve jednou z úloh pracovníkov oddelenia živej simulácie pod vedením majora Dušana Püšpökyho. V súčasnosti už dosahujú v tejto činnosti značnú rýchlosť aj v porovnaní so zahraničnými skúsenosťami. Veď podľa neho v súčasnosti sú schopní za hodinu vystrojiť 30 vojakov alebo tri kusy techniky.

Lenže MILES 2000 nie je len tá viditeľná časť zariadenia, ktorú majú v podobe streleckých a zásahových simulátorov na sebe vojaci a ich technika. Jeho veľmi dôležitou súčasťou je vyhodnocovacie zariadenie (EXCON), technická skupina a ďalší pracovníci, ktorí spracovávajú informácie, ktoré MILES poskytuje.

O výcvik so simulátorom je záujem

V prvom roku využívania MILES 2000 (rok 2008) boli pôvodne naplánované tri cvičenia. Nakoniec sa ich uskutočnilo šesť. V nasledujúcom roku 2009 to už bolo 19 cvičení a len za prvý polrok minulého roka 12 cvičení. O výcvik s taktickým simulátorom je v útvaroch medzi veliteľmi a vojakmi čoraz väčší záujem. Skúsenosti s ním majú už prakticky všetky útvary. Najskôr začínali príslušníci levičského mechanizovaného práporu, potom nasledovali súčasti michalovského mechanizovaného práporu, vojenskej polície, nitrianskeho mechanizovaného práporu, ale aj žilinského pluku špeciálneho

určenia či martinského mechanizovaného práporu i oboch hlohovských útvarov. V poslednom období pripravujú prostredníctvom pomoci simulátora prakticky všetky rotácie, ktoré odchádzajú do operácie ISAF v Afganistane. Či už ide o strážne jednotky alebo multifunkčnú ženijnú jednotku.

Podplukovník Totkovič pri využití systému rozlišuje tri etapy. Prvou je samotná príprava cvičenia. Zahŕňa tvorbu scenára, ako aj spôsob, akým bude simulované, kontrolované a vyhodnotené. Prvotný kontakt s cvičiacou jednotkou je v réžii vedúceho oddelenia plánovania kapitána Felixu Vlčeka a jeho ľudí. Potom nasleduje realizačné obdobie a napokon zhnutie faktov, analýza a rozbor. MILES ako taký môžu cvičiace jednotky využiť dvoma spôsobmi. Buď na zabezpečenie takticko-poradových cvičení (predpis v tomto smere hovorí: cvičiť až do úplného zvládnutia úlohy). Simulátor tomuto cieľu len pomáha, ukáže ktorý variant je na splnenie danej úlohy lepší, výhodnejší. Veliteľovi vtedy pomáhajú výstupy z MILES-u. Druhým spôsobom je tzv. konfrontačná úroveň. Počas taktického cvičenia sa simulácia spustí a nezastavuje sa. MILES len stanovuje úroveň pripravenosti a známku za zvládnutie danej úlohy. „Útvary si MILES tak obľúbili, že ho žiadajú aj na taktické cvičenia s bojovou strelbou. Vtedy využívajú len jeho lokalizačný prvok. Vyhodnocujeme manéver jednotky a jeho taktickú stránku,“ hovorí podplukovník Totkovič.

Velitelia odchádzajú s cédečkom

Jeden čas požíčovali útvarom aj časť systému MILES, ale veľmi sa to neosvedčilo. Vyhodnocovacie zariadenie je napevno inštalované na Lešti v simulačnom centre. „Systém im síce povedal, že ten a ten vojak je mŕtvý, nemôže ďalej pokračovať v bojovej činnosti, ale chýbala vyhodnocovacia časť. Nepovedal im prečo, čo bolo príčinou. Čo urobil zle vojak, popripade jeho veliteľ pri svojom rozhodnutí,“ poznamenáva major Püšpöky. Jeho príslušníci oddelenia živej simulácie, ako je kapitán Radoslav Turan, nadporučík Mikuláš Frič či poručík Peter Hruška ako rozhodcovia monitorujú každú činnosť cvičiacej jednotky. Pri jednotlivých incidentoch robia záznam na kameru, fotografujú ich a večer, po skončení činnosti ich spoločne s veliteľmi cvičiacich jednotiek rozoberú. Sami velitelia potom vidia, kde urobili chybu, ako postupovať na budúce, aby nemali také straty a mohli splniť úlohu. Nakoniec, keď sa končí cvičenie, veliteľ cvičiacej jednotky dostáva cédečko s podrobným záznamom o tom, čo on a jeho podriadení urobili dobre, čo zle. Vedúci oddelenia riadenia cvičenia major Norbert Dräxler, analytik major v zálohe Miloslav Adamčák či nadporučík Stanislav Greguš z vyhodnocovacieho oddelenia (EXCON) robia v tomto smere dobrú prácu.

(pokračovanie v budúcom čísle)

Príprava vozidla

Hlavným poslaním Odboru simulačných technológií je poskytnúť intenzívny, realistický spoločný výcvik, ktorý bude veliteľom a vojakom pomáhať počas prípravy ich jednotiek na Lešti. Výcvik sa realizuje metódou počítačovo podporovaných cvičení s využitím živej simulácie.

Odbor má štyri oddelenia: plánovanie cvičení, riadenie cvičení, oddelenie konštruktívnej a živej simulácie. Oddelenie plánovania cvičení plánuje, koordinuje a zabezpečuje všetky úlohy a opatrenia súvisiace s operačným použitím, plánovaním a riadením cvičení. Oddelenie riadenia cvičení riadi cvičiace jednotky (aj tzv. protivníka OPFOR) počas celého taktického cvičenia a monitoruje ich činnosť z vyhodnocovacieho centra (EXCON). Zároveň sumarizuje, analyzuje a odovzdáva technické podklady do záverečného rozboru a odporúčaní pre ďalší výcvik cvičiacej jednotky. Oddelenie konštruktívnej simulácie zabezpečuje, pripravuje a uskutočňuje jednostranné (jednostupňové a dvojstupňové) a dvojjstranné veliteľsko-štábné počítačovo podporované cvičenia (CAX) pre veliteľov a štáby útvarov a jednotiek ozbrojených síl na taktickom stupni. Pri nich využíva pracovné stanice pre 2D simuláciu boja v reálnom čase s databázou digitálnych terénov, ako aj stanice s podporou 3D zobrazovania boja. Oddelenie živej simulácie zabezpečuje výcvik rotácie Bojovník so zameraním na manévrový výcvik. Ručné zbrane a bojové vozidlá sú vybavené laserovými žiaričmi, ktoré simulujú strelbu. V prípade ručných zbraní je laser iniciovaný strelivom z vozidiel elektrickým odpaľovaním. Cvičiaci osoby a vozidlá sú vybavené vyhodnocovacím zariadením, ktoré signalizuje zásahy a prenáša údaje o nich, ako aj o pohybe do vyhodnocovacieho centra (EXCON). Na priebeh cvičenia dozerajú rozhodcovia, ktorí spracovávajú podklady do záverečného rozboru.

/ Miroslav MINÁR, Michaela FARKAŠOVÁ

/ www.nato.int

Admirál James Stavridis:

Afganci musia prevziať zodpovednosť

O aktuálnom dianí v operáciách Severoatlantickej aliancie, najmä v Afganistane, bezpečnostných hrozbách dnešných dní aj budúcnosti a o novom Strategickom koncepte hovoríme s admirálom Jamesom Stavridisom, veliteľom Spojeneckého veliteľstva NATO v Európe.

Pán admirál, aké sú hlavné ciele NATO z uhla pohľadu operácií?

Najvyššou prioritou v tejto oblasti je Afganistan. Sme zameraní aj na Balkán a pokračujeme v úspechu, ktorý sme na Balkáne dosiahli počas poslednej dekády. Ja osobne sa intenzívne venujem operáciám proti pirátom na mori. Takisto sa zameriavame na cvičenia v súvislosti s článkom 5 Severoatlantickej zmluvy, aby sme sa ubezpečili, že vieme ochrániť Alianciu vo všetkých časoch. O tom je aj dozor nad vzdušným priestorom. Máme teda veľmi široký záber v oblasti operácií s použitím 140 000 vojakov a námorníkov, ktorí sú dnes nasadení v misiách na troch rozličných kontinentoch. Takže sme veľmi zaneprázdnenou Alianciou.

V Afganistane sa v súčasnosti misia ISAF posúva do svojej ďalšej fázy „transition“ – prechodné štádium, premena. Ako sa teda zmení z praktického hľadiska?

Na začiatku tohto roka vstúpila misia ISAF do svojej ďalšej fázy. Približne 400 distriktov a 40 provincií v Afganistane bude zapojených do plánu odovzdania bezpečnostnej zodpovednosti afganským silám. Jednej oblasti po druhej budeme

Operácia UNIFIED PROTECTOR (31. marca - 13. apríla)

Spolu 2191 náletov a 890 bojových náletov na sily Muhamara Kaddáfího. Aliančné lietadlá zničili 13. apríla 13 bunkrov, jeden tank a jedno obrnené vozidlo neďaleko Tripolisu a tri raketomety pri meste Brega.

Na situáciu v Stredozemnom mori dozerá 18 plavidiel pod velením NATO. V súvislosti so zbrojným embargom doteraz zastavili 316 lodí a zabránili im zakotviť a vyložiť náklad na líbyjskom pobreží.

Pokiaľ ide o humanitárne operácie, do 13. apríla dorazilo do Líbye spolu 57 humanitárnych zásielok po mori, zemi aj vzduchom.

vysvetľovať tento plán lepšie a toto prechodné štádium završíme koncom roka 2014. Takže od 2011 do 2014 budeme pokračovať v procese prenosu zodpovednosti na afganské bezpečnostné sily. Dnes máme 265 000 osôb v afganských bezpečnostných silách, spolu v armáde a policii. Od jesene ich budeme mať 300 000. Ako budú plynúť roky, verím tomu, budeme schopní uskutočniť túto výmenu zodpovednosti. Napríklad v dnešnom Kábule, čo je mesto so štyrmi miliónmi obyvateľov, bezpečnosť riadia Afganci. Je tu síce záloha z ISAF, ale je to dobrý príklad, ako sa táto zmena [prechodné štádium] deje.

Slovensko v roku 2011 zvyšuje počty vojakov v misii ISAF. Ako sa na to pozeráte?

Skutočnosť, že ste zvýšili počet vojakov, je veľmi pozitívnu správou a veľmi radi ju počujeme. Slovenskí vojaci, inžinieri, pozemný aj letecký personál odvádzajú v ISAF výnimočne dobrú prácu, veľa z nich v Kandaháre, čo je veľmi náročné prostredie.

Vieme, že je to ťažká otázka, ale myslíte si, že teraz je naozaj ten správny čas vkladať do rúk domácich Afgancov čoraz väčšiu moc, hoci vieme, že rok 2010 bol najkrvavejší, čo sa týka útokov na koalíčných vojakov?

To je dobrá otázka. Dôvod, prečo sa násilie v roku 2010 zvýšilo, je veľmi jednoduchý, pretože koalíčne sily a afganské bezpečnostné sily vo vysokých počtoch prvý raz vstúpili na juh krajiny, do Kandaháru a provincie Helmand a udreli na bašty Talibanu na juhu. Z oblastí, kde viali vlajky Talibanu, ho naše jednotky prvý raz vytlačili. To vyústilo do zvýšenia násillia. Prirovnal by som tento proces k medicínskej procedúre. Musíte sa dostať na choré miesto, tam vykonať operáciu, a potom potrebujete dlhý čas na zotavenie. Povieť vám niečo veľmi pôsobivé o tých operáciách na juhu. Pred rokom tam bolo desať koalíčných vojakov na

jedného afganského. Dnes je tento pomer jeden k jednému. Preto som presvedčený, že sme schopní sa od roku 2011 do roku 2014 pohnúť dopredu; že afganské bezpečnostné sily budú rásť a preberú zodpovednosť za bezpečnosť vo svojej krajine.

Hovoriac o obyčajných ľuďoch v Afganistane, nevnímajú túto operáciu veľmi pozitívne. Myslíte si, že teraz, keď kompetencie a zodpovednosť prechádzajú na afganské sily, to bude iné, a ich vnímanie sa zmení?

Verím, že keď afganské bezpečnostné sily „preberú vedenie“, uvidíme pozitívnu reakciu obyvateľov. Dám vám konkrétny príklad. Mali by ste sa pozrieť na výskumy, ktoré robila ázijská spoločnosť, a tie ukázali, že Afganská národná armáda má vysokú dôveryhodnosť – až 90 percent. Afganská národná armáda je najrešpektovanejšou inštitúciou v Afganistane. Čím väčšiu výzvu postavíme pred afganské bezpečnostné sily, o to spokojnejší budú s týmito operáciami Afganci. Po druhé, keď sa pozriem na prieskum tejto ázijskej spoločnosti, vidím, že vyše 60 % Afgancov verí, že v budúcnosti sa situácia v ich krajine zlepší. To je vysoké číslo, vyššie ako vo veľa krajinách v Európe a Severnej Amerike. Som presvedčený, že počas prechodného obdobia budeme postupne čoraz viac vidieť, že Afganci podporujú afganské bezpečnostné sily. Uspejeme, pretože prinesieme do Afganistanu zmenu.

Budete pravdepodobne pokračovať s výcvikom afganských jednotiek. Zapojenie asi očakávate aj od našich jednotiek. Dokedy bude tento výcvik prebiehať?

Výcvik bude určite pokračovať v ďalšej etape, počas rokov 2011 až 2014. Budeme pokračovať aj po tomto roku s oveľa menším počtom trénerov – jednotkami koalície, ktoré sú stále zapojené do výcviku, a niektorými, ktoré voláme „umožňovači“ (enablers). Ale bude to veľmi redukovaná prítomnosť v porovnaní s dnešnými číslami. Teda kľúčová je dnes výmena zodpovednosti smerom k afganským bezpečnostným silám. Žiadame veľa národov, aby pokračovali od bojových operácií k výcvikovým operáciám v nasledujúcich troch rokoch.

„Slovenskí vojaci, inžinieri, pozemný aj letecký personál odvádzajú v ISAF výnimočne dobrú prácu, veľa z nich v Kandaháre, čo je veľmi náročné prostredie.“

Ako hodnotíte 11-ročné pôsobenie Slovákov v misii KFOR? Aká je ďalšia perspektíva zotrvania NATO v Kosove?

Slovenský kontingent v KFOR robil skvelú prácu. Môžem povedať, že v Kosove vidím progres. Keď som nastúpil do tejto funkcie pred dvoma rokmi, v Kosove sme mali 15 000 vojakov. Tento počet sme znížili na 10 000 a v súčasnosti na 5 000 ľudí. Vytvorili sme ochraňované miesta okolo veľmi citlivých oblastí, zvýšili sme spôsobilosti kosovských bezpečnostných síl a kosovskej polície a pokračujeme v utváraní bezpečného prostredia. Je to úspešný príbeh. Slovenskí vojaci boli v tom veľmi nápomocní. Ako som povedal, teraz ideme dolu na 5 000 vojakov a počas ďalších rokov klesneme na pravdepodobne 2 500 osôb a definitívne odovzdáme bezpečnostné prostredie do rúk obyvateľov Kosova. Myslím si, že je to dobrý príklad výmeny (dočasného stavu), veľmi podobný tomu, čo práve štartujeme v Afganistane. Keď sa pozriem na Balkán desať rokov dozadu a vidím tie hrozné výzvy v Bosne a Kosove, stotisíc ľudí zabitých, milión utečencov prekračujúcich hranice... Bola to veľmi zložitá časť sveta a viem, že Slováci si to veľmi dobre uvedomujú. Na Balkáne sme prešli dlhú vzdialenosť a stále máme prácu, ktorú treba urobiť. Ale Kosovo ide správnym smerom, prebehli tam voľby, Bosna pokračuje v práci, sformovala novú vládu. Som presvedčený, že Balkán pôjde dopredu pozitívnym spôsobom. Uzavriem to tým, že iba pred rokom sme do NATO prijali dva nové balkánske národy, Chorvátsko a Albánsko. Obidva majú vojakov v Afgani-

Americký admirál James Stavridis prevzal funkciu vrchného veliteľa spojeneckých vojsk NATO (SACEUR) v Európe od 2. júla 2009. Je šestnástym americkým dôstojníkom a prvým námorným admirálom v tejto funkcii od jej vzniku v roku 1951. Zároveň vykonáva funkciu vrchného veliteľa amerických síl v Európe.

Od 29. marca velí operácii NATO v Líbyi. Cieľom operácie Unified Protector je chrániť civilistov. Operačným veliteľom operácie Unified Protector je kanadský generálporučik Charles Bouchard. Operáciu riadi z veliteľstva NATO v Neapole. Operácia v Líbyi by podľa plánov NATO mala trvať menej ako 90 dní.

ne, obidva dobre robia svoju prácu pre Alianciu. Myslím si, že aj naďalej uvidíme pozitívny prínos na Balkáne vďaka prítomnosti NATO a vďaka členstvu balkánskych národov v NATO.

Generálny tajomník NATO nedávno položil dôraz na kybernetické zločiny a ochranu voči tejto novej hrozbe. Ako sa NATO pohne smerom k lepšej ochrane voči kybernetickej hrozbe? Všetci si predstavujú, že NATO sú predovšetkým „klasickí“ vojaci. Teraz však budete musieť položiť väčší dôraz na jednotky, ktoré budú narábať s kyberpriestorom.

Myslím, že to nie je iba kyberpriestor, ale aj protivzdušná obrana, komplexný prístup, manažment kríz, všetky tieto nové myšlienky, ktoré sú v novom Strategickom koncepte. Myslím si, že ak urobíme všetky tieto veci správne, uvidíme NATO zapojené do viacerých netradičných typov misií. Uvedomujem si, že Aliancia je v kybernetickej oblasti veľmi zraniteľná. Estónsko, Litva, Lotyšsko, Gruzínsko sa už stali cieľom závažného kybernetického útoku. Dnes vidíme WikiLeaks, ich advokátov, ako útočia na kybernetické systémy veľkých korporácií, ktoré prestali s WikiLeaks spolupracovať. Tento kybernetický svet je miestom, kde je hrozba reálna a Aliancia sa musí na ňu lepšie pripraviť. Teda ak hovoríme o kyberpriestore, začneme s NATO kybercentrom výnimočnosti, ktoré je v estónskom Taline. Máme aj vnútorné agentúry, ktoré sa touto problematikou zaoberajú. Vidíme začiatok kyberbezpečnostnej spôsobilosti vytvorenej Alianciou.

Pretože toto nie je iba neprijemnosť, iba malý problém. Použitím kybernetiky môžete zastaviť vlaky, spôsobiť veľkú škodu, ujmú dopravným systémom, vypnúť elektrické rozvodné siete, môžete spôsobiť principiálnu a trvalú škodu celým spoločnostiam. Takže musíme ochraňovať spoločnosť pred kybernetickými útokmi tak, ako ju chránime pred bombami, raketami, ponorkami alebo lietadlami. Je to skrátka nový svet 21. storočia.

Prejdime k novej stratégii, ktorú realizujete. Podľa nej by mali byť riadiace centrá Aliancie zoštíhlené a ich práca efektívnejšia. Niektoré agentúry, ktoré plánujete zrušiť, ste doteraz potrebovali. Nebudete ich potrebovať aj počas nasledujúcich rokov? Ako to bude fungovať?

Vysvetlím vám zmysel a perspektívu. Počas studenej vojny sme mali v NATO a jeho veliteľskej štruktúre asi 40 000 ľudí a 30 hlavných veliteľstiev. Dnes, dlho po skončení studenej vojny, máme okolo 14 000 ľudí a 11 hlavných veliteľstiev. Túto veliteľskú štruktúru zredukujeme na približne 9 000 osôb a šesť veliteľstiev. Pozrel som sa na to zblízka a som presvedčený, že sme schopní nájsť dostatočné rezervy prostredníctvom efektívneho kybernetického zabezpečenia, použitím nových prehľadných technológií, cez vytvorenie dostatočných rezerv v tom, ako naše systémy spolu vytvárajú synergický efekt. Proces, ktorý práve beží, nám umožní využívať technológie a zdroje efektívnejšie. Som presvedčený, že môžeme urobiť túto redukciu a stále si zachovať schopnosť vykonávať všetky operácie, ktoré teraz robíme, ako aj brániť Alianciu.

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Prehľadávanie budov

doslova na koniec svojho nosa, vždy podvedome ťahá pohybovať sa okolo stien. Tam predsa len vidí určitú oporu a má akú-takú orientáciu. Čatár Farkas pripomína, že potom pri prieskume zostáva mnoho tzv. hluchých miest, ktoré neboli prepátrané. Najmä v strede miestností, ale aj v rôznych výklenkoch a iných zákutiach objektu. A práve tam sa môžu nachádzať hľadané osoby.

„Mnohé osoby, a to nielen deti, majú tendenciu pri strese po vypuknutí požiaru hľadať rôzne, aj najnemožnejšie miesta úkrytu. Aby ich hasiči pri zásahu našli, musia prejsť niekoľko ráz takým praktickým cvičením. Zistiť na vlastných skúsenostiach, kde urobili chybu. Napríklad toto družstvo po vstupe do objektu ho nedostatočne odvetralo. Neurobili prievan otvorením protitláhových okien a potom si celú ďalšiu činnosť skomplikovali. Veľa času im trvalo nájdenie hľadaných osôb a ich transport z budovy. Taký transport zraneného po schodoch z druhého poschodia, keď poriadne nevidíte pod nohy, je náročný. Ale sme tu na Lešti preto, aby sa takýchto chýb v budúcnosti vyvarovali,“ konštatuje 33-ročný rodák z Číža v okrese Rimavská Sobota. Po ukončení Vojenskej strednej odbornej školy v Liptovskom Mikuláši so špecializáciou cestná doprava pôsobil v leteckej základni Sliač najskôr ako veliteľ družstva špeciálnych prác, neskôr dopravného družstva a nakoniec vyslobodzovacieho družstva. Potom prešiel k hasičom. Práca v hasičskej jednotke ho baví. Chce si doplniť vzdelanie. V máji končí popri zamestnaní magisterské štúdium na banskobystrickej univerzite Mateja Bela.

Nástrahy skladu

Po vyhodnotení zásahu, keď im čatár Farkas spoločne s veliteľom jednotky nadrotmajstrom Iskierkom podrobne povedali, v čom robili chyby a ako sa ich v budúcnosti vyvarovať, prešlo družstvo na ďalšie pracovisko. Tentoraz ich čakal zásah v pomerne rozsiahlom objekte skladu. Oproti predchádzajúcej budove ich v sklade čakalo oveľa viac nástrah a rôznych prekážok. Či už to bolo množstvo uskladneného materiálu, regálov, ale aj rôznej manipulačnej techniky. Všetko spomínané im pri požiari a hustom dyme ešte viac sťažilo orientáciu a prehľadávanie objektu.

„Tu sa už naozaj nemôžu spoliehať na pohyb okolo stien pri hľadaní nezvestných osôb. Musia využiť rôzne pomôcky. Napríklad naviazať sa jeden na druhého a postupne prehľadať celý priestor kúsok po kúsok. V objekte sa pohybujú v autonómnych dýchacích prístrojoch, lebo horiace splodiny sú veľmi jedovaté. V takomto prostredí sú zvýšené nároky na vzájomnú komunikáciu medzi príslušníkmi družstva. Je to veľmi približené reálnej situácii u nás na letisku, keď by mali napríklad zasahovať pri požiari niektorých skladov,“ pochvaluje si komplex požiaro-záchranárskych trenažérov Jakub Village čatár Farkas. Zažil zásah pri výbuchu a následnom požiari kotolne na letisku, preto vie, o čom hovorí.

Svoju premiéru mala na Lešti hasička, záchranárka, slobodníčka Vladimíra Siksová. Nie všetko na prvý raz vyšlo, ale možnosti, ktoré záchranársky komplex prináša, si pochvalovala. „Na to vás nepripraví žiadna teória. Samozrejme, aj tú treba ovládať, ale až keď sa človek ocitne v hustom dyme, kde má vyhľadať a zachrániť ľudí, zistí, o čom vlastne práca hasiča je. Lebo ten počiatočný stres v prvom momente človeka tak opantá, že stráca orientáciu,“ priznáva rodáčka zo Zvolena, ktorá bola po absolvovaní strednej zdravotnej školy pred príchodom do ozbrojených síl pôvodne detská sestra.

Podobne ako ďalšie ženy zaradené do zasahujúcich družstiev musela zvládnuť aj znášanie raneného na nosidlách z druhého poschodia budovy. Nestažuje sa. Rovnako ako slobodníčka Alena Horváthová. Najdlhšie pôsobí v hasičskej jednotke kapitán v zálohe Marián Šteller. Pôsobí v útvaroch protivzdušnej obrany v Čechách, bol vedúcim odborného výcviku v ZVT Banská Bystrica. Zažil mnohé ostré zásahy pri požiaroch na letisku za posledných 16 rokov. S prístupom nových hasičov k plneniu úloh je spokojný. „Je dobre, že sa majú od koho učiť. Práve zloženie jednotlivých družstiev

Oheň a dym, rozhodnosť a odvaha

Príslušníci vojenskej hasičskej jednotky letiska Sliač cvičili v druhej polovici marca v komplexe požiaro - záchranárskych trenažérov Jakub Village patriacich Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešt. Veliteľ jednotky nadrotmajster Vladislav Iskierka poznamenáva, že hlavnou úlohou výcviku bolo precvičiť v objektoch požiarneho domca a skladu vstupy do objektov, ich prieskum, nájdenie a záchranu osôb v silno zadymených objektoch, lokalizácia a likvidácia požiaru.

Vždy zasahovalo reálne družstvo, ktoré na letisku Sliač drží hotovosť a má k dispozícii požiarne, veliteľské a sanitné vozidlo. Museli urobiť prieskum budovy, odvetrať ju a evakuovať zranené osoby do bezpečia. Všetko v silno zadymenom priestore, kde nebolo vidieť na 10 centimetrov. Do týchto priestorov na Lešti, ktoré sú jedinečné v rámci celého Slovenska, sme začali chodiť pred 4 rokmi. Najskôr v rámci súčinnosného cvičenia hasičských jednotiek všetkých vojenských letísk, neskôr sme tu precvičovali jednotku vyčlenenú do cieľov síl. Práve na jej príslušníkov vidieť, ako im pomáha príprava v komplexe požiaro-záchranárskych trenažérov. Práve preto sme sa rozhodli spomínaný výcvik rozšíriť aj na ostatných príslušníkov našej hasičskej jednotky. Niektorí sú tu dnes po prvý raz a zbierajú prvé praktické skúsenosti,“ približuje veliteľ jednotky nadrotmajster Iskierka prínos výcviku na Lešti pre hasičov letiska Sliač.

Hluché priestory

Operátor – veliteľ zmeny čatár Csaba Farkas pozorne sledoval počínanie najmä najnovších a najmenej skúsených príslušníkov jednotky. Pri prieskume objektu sa aj vďaka menším skúsenostiam nevyvarovali niektorých chýb. To je však v začiatkoch celkom prirodzené. Veď každého človeka pri pohybe v neznámom priestore, navyše silne zadymenom, kde si nevidí

Príslušníci vojenskej hasičskej jednotky musia spĺňať minimálne základné podmienky na výkon svojej funkcie podľa vyhlášky MV SR 611/2006 pre závodné hasičské útvary. Prvým vstupným kurzom je Základný hasičský kurz, ktorý musia absolvovať všetci príslušníci. Tento kurz sa uskutočňuje len v troch inštitúciách na Slovensku. Väčšina záujemcov ho absolvuje v Strednej škole požiarnej ochrany v Žiline v trvaní 10 týždňov.

Samozrejme, všetci príslušníci musia absolvovať proces prijatia do ozbrojených síl. Vzhľadom na veľkú vyťaženosť danej školy je dosť ťažké nájsť voľný termín. Okrem iného aj preto, lebo škola je určená najmä pre Hasičský a záchranný zbor. Absolventi školy získajú len teoretické vedomosti, praktické skúsenosti musia nadobudnúť v materskom útvere. Tento proces je individuálny a dosť zdĺhavý. Samozrejme, každý príslušník je zaradený na výkon nejakej odbornej služby. Napríklad strojnej, protiplynovej, komunikačnej, záchrannej či povodňovej. Aby mohol v spomínaných službách aj reálne pôsobiť, musí absolvovať odborné školenia a kurzy. Kurzy ktoré sa týkajú vyšších hasičských odborností, môžu hasiči absolvovať len v spomínanej žilinskej škole.

Vzhľadom na rôznorodosť pôsobnosti v hasičskej službe, podľa veliteľa vojenskej hasičskej jednotky letiska Sliac nadrotmajstra Vladislava Iskierku niektoré kurzy absolvujú aj v iných inštitúciách. Napríklad kurz motorových reťazových píl, lezecký kurz, vodca malého plavidla, kurz s právom v prednosti v jazde, obsluha hydraulického vyslobodzovacieho zariadenia a rôzne iné. Keďže hasiči pôsobia na letisku, musia absolvovať aj školenia, ktoré sa týkajú letovej prevádzky a konštrukcie lietadiel. Tieto odborné školenia vzhľadom na špecifickú pôsobnosť absolvujú v priestoroch zmiešaného leteckého krídla na Sliachi. Pre kvalitné plnenie úloh musia poznať predpisy všeobecne záväzné pre závodný hasičský útvar, ale aj predpisy, ktoré sú platné pre ozbrojenú silu, vojenské, civilné a medzinárodné letiská, ako aj pre letecké základne NATO.

Všetky spomínané kurzy sa musia cyklicky obnovovať v predpísaných časových intervaloch. Taktiež je potrebné uskutočniť určitý počet predpísaných cvičení a nácvikov v danom roku. Vycvičenie jedného hasiča, ktorý je schopný kvalitne preniesť teoretické a praktické skúsenosti do riešenia vzniknutých situácií, trvá viac než 6 rokov. Pre výkon veliteľských funkcií je tento proces oveľa dlhší aj z dôvodu osobnosti daného príslušníka. Táto práca je založená aj na dôvere voči ostatným príslušníkom, aby si zasahujúci tím navzájom veril. Musí sa robiť srdcom.

z viac a menej skúsených pomáha všetkým postupovať kvalitatívne dopredu," hovorí kapitán v zálohe Šteller.

Pod zrútenou budovou

Poslednú úlohu hasiči riešili v objekte rumoviska. Čakala ich simulovaná situácia, ktorá reálne môže nastať po zrútení budovy. Keď družstvo prišlo na miesto zásahu, zistili, že zranené osoby sa nachádzajú aj v šachtách pod budovou. V zadymenom a prašnom prostredí sa k nim mohli dostať len pomocou dýchacích prístrojov. Pri zásahu využívali hasiči aj horolezeckú techniku. Najmä trojnožku, laná, karabíny, ale aj vákuové vyslobodzovacie dlahy.

Najväčším problémom pre zasahujúcich hasičov sa však ukázali stiesnené priestory. Pohyb v úzkych kanáloch a šachtách s nosidlami, hľadanie zranených osôb a ich následná evakuácia dala všetkým poriadne zabráť. Preverila ich fyzické i psychické sily. Najťažší okamih nastal pri evakuácii osoby úzkou šachtou s priemerom jeden meter, ktorá bola navyše takmer do polovice zasypaná hlinou a stavebnou sutinou. Vtedy nadrotmajster Iskierka povolal na pomoc zasahujúcim ďalšie družstvo. Bolo už na veliteľovi zásahu, ako a v ktorých miestach túto posilu využije. Aj to, ako bude zranené osoby evakuovať zo závalu.

Zástupca veliteľa hasičskej jednotky nadrotmajster Róbert Baniar pripomína, že hasiči si overili postupy pri vyslobodzovaní osôb pomocou lanovej a horolezeckej techniky. Najväčší dôraz kládli na zladenie činnosti celého zasahujúceho tímu.

Po úspešnej akcii

Galko sa ospravedlnil za obete na hranici

/ Pavol VITKO

Minister obrany Ľubomír Galko sa 5. apríla na slávnostnej spomienke pri pamätníku Brána slobody pod hradom Devín ospravedlnil za obete, ktoré vojaci v rokoch 1948 – 1989 zabili alebo zranili pri pokuse o emigráciu. Spomienkové podujatie spolu s ministerstvom obrany zorganizovala Konfederácia politických väzňov Slovenska (KPVS).

Len na československo-rakúskom úseku hranice bolo zastrelených 42 ľudí. Až 24 z nich bolo zabitých za prítomnosti vojakov základnej služby. Čítim potrebu ospravedlniť sa predovšetkým za ich veliteľov, ktorí vydali príkazy, aby strieľali do vlastných spoluobčanov. Túto obrovskú tragédiu si so sebou ponese celý život," povedal minister.

Odpúšťať, ale nezabúdať

„Sme tu na to, aby sme na tieto udalosti nezabúdali, aby sme ich pripomínali aj ďalším generáciám," zdôraznil minister. V rokoch 1948 – 1989 bolo na československých hraniciach zastrelených viac ako 400 ľudí. Oveľa viac ich bolo zranených, vážne zranených a perzekvovaných.

„Pokúsil som sa odísť na Západ z jednoduchého dôvodu. Nechcel som narukovať do komunistickej armády a slúžiť bolševizmu. Pri rieke Morave neďaleko Valtíc ma však s kamarátom chytili a odsedel som si plných osem rokov," povedal nám Viliam Kasperkevič, ktorý do Devína pricestoval zo Starej Lubovne. „Pôvodne som bol odsúdený na 11 rokov. Pomohla mi žiadosť o odpustenie trestu od môjho dievčata, ktoré na mňa celé tie roky čakalo. Tri roky mi nakoniec odpustili. A s tým dievčatom, s mojou manželkou Marienkou, žijeme spolu už 52 rokov."

„Ja som s dvoma kamarátmi utekal až cez Nemecko. Viselo nado mnou obvinenie z poburovania proti republike, v akej som nechcel žiť. No už v americkej okupačnej zóne Berlína nás tajná služba vlákala do pasce. Po deportovaní späť som si ako mladistvý odsedel tri roky," spomenul Jozef Baník od Vranova.

„Práve v týchto dňoch pred 60 rokmi, presne 8. apríla 1951, sa nás 23 kňazov a klerikov pokúsilo prekročiť hranicu. Piatim sa podarilo utiecť späť do vnútrozemia. Nás ostatných čakal dlhoročný žalár," povedal vo svojom prejave predseda Konfederácie politických väzňov Slovenska Anton Srholec. „Aj tak tým vojakom ďakujem, že strieľali len ponad naše hlavy, nie do nás," poznamenal muž, ktorý dostal trest

18 rokov straty slobody. Zdôraznil, že najmä mladí ľudia dnes bez akéhokoľvek problému cestujú naprieč hranicami, ktoré sú už iba na mape. A takmer nič nevedia o tom, že aj na našich hraniciach kedysi strieľali do ľudí. Že ich zabíjali alebo väznili a perzekvovali. „Je dôležité odpúšťať, ale nezabúdať," zdôraznil Srholec. V tejto súvislosti vyslovil podakovanie ministerstvu obrany a ministrovi Ľubomírovi Galkovi za usporiadanie spomienkového stretnutia. „Ďakujem aj všetkým slovenským vojakom v zahraničných misiách, ktorí sa podieľajú na udržiavaní mieru a podporujú slobodu a ľudské práva," dodal v rámci prejavu charizmatycký kňaz. A po prejave nám dopovedal: „Verte, že som úprimne vďačný ministrovi obrany, ktorý dokáže hovoriť aj o temných stránkach našej armády a vojakov. V tomto prípade práve o tých, ktorí boli zneužívaní aj na strieľanie do vlastných ľudí..."

Paralely totalít

Podľa ministra obrany komunisti urobili na udržanie totalitného režimu čokoľvek. "Neštítali sa ničoho a neváhali zavraždiť tých, ktorí mali iný názor, ktorí milovali slobodu, ktorú im tento režim vzal," povedal vo svojom prejave Galko. Ako paralelu uviedol aj súčasný režim v Líbyi, kde diktátor takisto nechal strieľať do obyvateľov svojho štátu. Preto je podľa neho o to viac dôležité popri odškodnení, ktoré pre obete komunistického režimu upravuje zákon, vyslať aj symbolické signály o nesúhlase s praktikami totalitných režimov.

„Previedol som cez mne dobre známu rieku Moravu na Západ 17 ľudí. No napokon ma spolu so šiestimi kamarátmi zradila jedna žena štátnej bezpečnosti. Museli sme ujsť. Zradila nás však aj nečakane rozvodnená Morava. V tú noc sme sa cez ňu nedostali. Keď sme sa od nej vracali s tým, že sa o prekročení rieky pokúsime na druhý deň, pochytili nás v Lamači. Pred nami boli roky väzenia a následne odstrkovania medzi občanov druhej kategórie," spomenul František Granec z Devínskej Novej Vsi. Dodal: „To prevádzanie bolo absolútne nezištné. Bol som 16-ročný mladík a pomáhal som tým, ktorí túžili po slobode. Tak ako aj ja. Preto ma veľmi teší, že teraz, po vyše šesťdesiatich rokoch, si ministerstvo obrany spomenulo na naše sny, ale aj na naše poznačené životy."

P.S. A ak by si niekto myslel, že vtedajší vojaci Pohraničnej stráže patrili pod rezort vnútra – a teda že sa to rezortu obrany netýka, prosím, nech sa radšej ešte raz zamyslí...

Jednovaječné dvojčatá slúžia v bratských armádach

/ Pavol VITKO

/ foto archív jb

„Nazdar Bob, pozdravil ma kanadský podplukovník, keď ma prvý raz stretol na hlavnom veliteľstve ISAF v afganskom Kábule. Musel som mu vysvetliť, že ja nie som plukovník Róbert Bielený, ktorého poznal, ale plukovník Jaroslav Bielený, s ktorým sa práve zoznámil. A že hoci sme identické jednovaječné a rovnako vyzerajúce dvojčatá, Róbert slúži v Armáde Českej republiky a ja v Ozbrojených silách Slovenskej republiky...“

Plukovník Jaroslav Bielený sa aj s odstupom roka na tejto spomienke opäť zasmieje. Vo svojom živote podobných príhod zažil mnoho. Možno si spomeniete, že sme s ním priniesli rozhovor v OBRANE č. 1/2011. Rozobrali sme v ňom jeho dôležitú prácu v pozícii hlavného logistu celej operácie ISAF. Vráťme sa však ešte k dvojčkám Bieleným. K ich životu s rovnakou tvárou a podobnou uniformou...

Keď ma súčasný náčelník logistiky v Allied Joint Force Command v Brinsume, český brigádny generál Jan Gurnik, prvý raz uvidel v rámci týždennej logistickej videokonferencie, prostredníctvom éteru sa ma do Kábulu tiež dost zmatene spýtal: „Roberte, čo tam děláš mezi logistama, když jsi ženista?“ opätovne sa zasmieje J. Bielený. Jeho brat Róbert je totiž v súčasnosti náčelník ženijného vojska Generálneho štábu Armády Českej republiky. „My s bratom to až tak nevnímame, ale najmä českí dôstojníci, ktorí pracujú na veliteľstve ISAF a poznajú nás oboch, hovoria, že máme rovnakú mimiku, intonáciu hlasu a aj smiech.“

Plukovník generálneho štábu Jaroslav Bielený hovorí, že inšpiráciu stať sa vojacom bol pre obidvoch otec: „Ako vojak základnej služby slúžil ako výsadkář prieskumník v prieskumnej brigáde Prostějov (1964 – 1966). Odmalička nás rodičia viedli k športu a samostatnosti. Otcove úžasné príbehy z vojenčiny sme doslova hltali. Za podpory oboch rodičov sme sa vypracovali na víťazov mnohých okresných a krajinských súťaží v streľbe.“ J. Bielený dodáva, že v športovej streľbe obaja bratia pokračovali na Vojenskom gymnázii SNP v Banskej Bystrici a aj na Vojenskej akadémii Brno. Pôvodne síce chceli byť pilotmi, ale nerezignovali, ani keď sa im to nepodarilo. „Na tom, že sme sa napokon rozhodli pre ženíjno-technický smer má opäť zásluhu náš technicky zdatný otec. A aj náš najstarší brat Marian, ktorý tiež už študoval ženíjný odbor na Vysokej vojenskej škole vo Vyškove. Ten však z armády dávnejšie odišiel a v súčasnosti pracuj na MO SR.“

Pravdaže, pýtame sa aj na chlapčenskú rivalitu medzi oboma dvojčatami: „Ja som bol o trochu lepší v streľbe a o poznanie v učení. Mal som počas celého štúdia na akadémii zo skúšok tri dvojky a brat myslím šesť,“ so smiechom zveľiči o štyri minúty mladší Jaroslav Bielený. „Naopak brat bol lepší v behu. Keď sme sa obaja venovali

športovému tancovaniu, ja som po dvoch rokoch skončil a ďalej robil fitness. Róbert však v tancovaní pokračoval. So svojou teraz už manželkou si vytancovali triedu "A" v štandardných tancoch...“

Nemôžeme sa nespýtať na ich služobný postup: „V práci sme do kapitána boli obaja povyšovaní približne rovnako v ten istý rok. A to i napriek tomu, že sme už slúžili v rôznych armádach. Róbert bol o rok skôr major a ja som ho zasa o rok predbehol do hodností podplukovník a plukovník.“ Spomína, že o ich dodnes zdravej rivalite by mohli najlepšie hovoriť manželky: „Smejú sa, že keď ja som išiel prvý raz na zahraničný kurz do Nemecka, Róbert hneď po mne vyštartoval do pozorovateľskej misie v Iraku. A to som zase ja vycestoval do operácie v Kosove a on vzápätí na to... [smiech]“.

Obaja plukovníci sa majú naozaj bratsky radi. Ale v poslednom období sa nevidia ani zďaleka tak často, ako by chceli. Naposledy to bolo vlni v októbri – po 15 mesiacoch. „Róbert pricestoval do Afganistanu za českými vojakmi v rámci skupiny, ktorú na Slovensku zvykneme volať metodická pomoc. Spolu so mnou ho na veliteľstve ISAF v Kábule prijal môj šéf, náčelník logistiky americký brigádny generál Stephen Lyons. Tiež aj DCOS Resources (Deputy Chief of Staff – Resources) belgický generálmajor Hubert De Vos.“

Jaroslav a Róbert – obaja plukovníci – a obaja ako jeden. Ich cesty sa predsa len trochu rozišli. Róbert si našiel manželku Janu z Brna, kde aj žijú. Jaroslavova pani Monika je z dediny Přibelce pri Velkom Krtiši, kde obaja vyrastali – a dnes žijú v Seredi. Jaroslav a Róbert sú však tak trochu aj symbolmi. Symbolmi pokojného rozchodu našich dvoch republík a ich armád – a symbolom spolupráce českej a slovenskej armády v rámci NATO.

A ešte niečo. Čo želá plukovník generálneho štábu Jaroslav Bielený svojmu bratovi dvojčke? „No predsa aby mu to vyšlo s nástupom do War College US Army v americkej Pensylvánii a aby sa tiež stal plukovníkom generálneho štábu... A čo želá v rámci vojenskej kariéry svojmu bratovi dvojčke plukovník Róbert Bielený? Ako inak – Jaroslav to vie. No nehovorí. Len sa usmeje...“

Plk. Jaroslav a Róbert Bielení a americký brigádny generál Lyons v ISAF

TECHNIKA

N O V I N K Y • T R E N D Y • V Í Z I E

Modernizovaný Rooivalk

Vzdušné sily Juhoafrickej republiky

(SAAF) sa môžu pochváliť, že od 1. apríla majú k dispozícii prvých päť modernizovaných bojových vrtulníkov Rooivalk. Stroje Denel AH-2 Rooivalk Mk1 prešli úspešne vojenskými skúškami, ktoré začali v novembri 2010 a zahŕňali hodnotenie spôsobilostí počas dňa a v noci, identifikácie a sledovania cieľa, streľby kanónom, zaistenia

bezpečnej komunikácie a použitia vlastných ochranných opatrení pred nepriateľským útokom. Prvé vrtulníky verzie Mk1 operačne pôsobia na leteckej základni Bloemfontein v rámci 16. letky. Zostávajúci šesť strojov bude modernizovaných a odovzdaných do konca tohto roka. Modernizačný program 11-tich strojov zahŕňa prepracovaný systém prenosu sily motorov na listy rotora, vylepšený zameriavací systém stroja, modernejšiu avioniku, ktorá umožňuje prvý raz požitie riadených rakiet vzduch-

zem (ATGM Mokopa od Denel Dynamics) a vyriešené chladenie palubného 20 mm kanónu F2. Nové sú tiež externé palivové nádrže, ktoré zvýšili dosah verzie Mk1 o 50 %. Stroj je celkovo univerzálnejší a má slúžiť na podporu peacekeepingových operácií a nasadenia juhoafrickej armády. Projekt Rooivalk odštartoval v roku 1984, prvý let sa uskutočnil v apríli 1990 a prvý stroj bol do služby SAAF zaradený v júli 1999.

foto Denel

Krátko

Britské kráľovské letectvo (RAF) 22. marca pri slávnostnom akte vyradilo zo služby svoje diaľkové stíhacie lietadlá Tornado F3 a nahradilo ich strojmi Eurofighter Typhoon. Stíhačky Tornado F3 slúžili v najstaršej jednotke RAF na leteckej základni Leuchars v 111. stíhacej letke, ktorá mala 94-ročnú históriu. Letka sa sformovala v roku 1917 v Palestíne a hrala dôležitú úlohu v Bitke o Britániu počas II. sv. vojny. Plnila si tiež povinnosti pri operáciách nad Bosnou a počas prvej vojny v Perzskom zálive. Hliadkovanie nad severnou časťou Veľkej Británie prevzali príslušníci letky s Tornadami v roku 1990.

Holandsko už čoskoro môže byť krajinou, ktorá nebude mať vo výzbroji tanky.

Podľa periodika Dutch News z polovice marca ministerstvo obrany uvažuje, že vyradí z armády všetkých 80 kusov tejto ťažkej pozemnej techniky, aby dosiahlo finančné úspory. Pôvodne dve tankové divízie mali chrániť krajinu pred útokom Varšavskej zmluvy, dnes pôsobia v peacekeepingových misiách. Za účelom zníženia nákladov na ozbrojené sily môžu byť podľa Dutch News rovnako skrtané počty dopravných vrtulníkov.

Ruské ozbrojené sily federácia plánujú do roku 2020 vyzbrojiť útvary protivzdušnej obrany modernými protiletadlovými raketovými systémami dlhého dosahu S-400 Triumf a krátkého dosahu Pancir-S1E. Plán počítá s obnovením integrovanej siete

PVO. Systém S-400 s dosahom až 400 km umožňuje ničiť balistické rakety aj riadené strely s plochou dráhou letu. Hybridný systém Pancir-S1E slúži na ochranu dôležitých bodových cieľov a objektov. Disponuje 12 riadenými raketami a dvomi dvojicami automatickými kanónmi 2A28M kalibru 30 mm.

Ako uviedli zdroje konzorcia NH Industries, flotila moderných dopravných vrtulníkov NH90 si zapísala svoju desiatiscu letovú hodinu. Doteraz bolo podľa výrobcu zákazníkom z európskych vzdušných síl dodaných 70 kusov týchto strojov, pričom sa zatiaľ zväčša sústreďujú na operačný výcvik pilotov na tento nový typ.

Práce na prvom trupe budúcej verzie útočného vrtulníka AH-64 Block III Apache pre americké pozemné sily sa začali v apríli. Nový bojový stroj bude mať výkonnejší motor 701D, kompozitové listy hlavného rotora, vylepšenú avioniku, modernejší zosieťovaný systém počítačových súčastí a zvýšenú manévrovateľnosť oproti súčasným verziám Apache. Prvý stroj verzie Block III vyrába zo závodu Boeinga na jeseň v tomto roku. Prvé dva vrtulníky budú slúžiť na technické testy, ostatných päť na výcvik posádok prvej jednotky. Apache Block III by sa mal dostať vo výzbroje amerických jednotiek na konci roka 2012. Celkovo si US Army plánuje zaobstarat 690 strojov Apache verzie Block III do roku 2026.

Spoločnosť Elbit Systems informovala, že na konci februára úspešne skončila letové testy so svojím vylepšeným na príľbu inštalovaným displejom systému ANVIS/HUD pre použitie počas dňa i v noci, ktorý v súčasnosti ponúka na priehľadovom displeji farebné znakové zobrazenie. Testy sa vykonávali na palube stroja Bell 206. Novo odskúšaná technológia popredného výrobcu príľbových systémov má byť zavedená v budúcich HUD programoch pre vrtulníky od Elbitu a bude dostupná v opcii na požiadanie zákazníka. Pridaním farebného zobrazenia znakov na denno-nočný systém

ANVIS/HUD sa má podľa výrobcu pilotom uľahčiť rozlišovanie medzi údajmi taktického zobrazenia. Vylepšený dizajn systému ANVIS/HUD berie podľa výrobcu do úvahy spätnú väzbu zákazníkov a skúsenosti, ktoré sa získali z tisícok odlietanych operačných hodín s produktmi Elbitu v USA a ďalších krajinách. Nový ANVIS/HUD systém ponúka vyššiu úroveň bezpečnostných a situačných hlásení, pričom pridáva komfort zo zobrazenia farebných znakov. Najnovší farebný plochý panel HUD bude podľa Elbitu k dispozícii z výroby v prvom štvrtroku 2012.

foto Elbit Systems

ANVIS so symbolmi

Francúzske krídla nad Líbyou

- Pri spojeneckých leteckých operáciách nad
- Líbyou niesli od začiatku najväčšiu ťarchu
- Američania. Prvé výstrely však vypálili
- Francúzi. Tí na severoafrické nebo vyslali
- najmä staré známe Mirage 2000 a nové
- Rafale, ktoré ich majú postupne nahradiť.

Paluba lietadlovej lode Cahrles de Gaulle. Vzadu za stíhačkami Rafale sú stroje Super Étendard

OBRANA 4 / APRÍL 2011

Stíhači-bombardovaci Rafale na základni Solenzara po návrate z bojového letu. Jedna raketa AASM pod ľavým krídlom chýba - bola odpálená nad Líbyou

Stíhači Rafale štartuje z paluby lietadlovej lode Charles de Gaulle

Mirage 2000D a dvojica Rafale nad Líbyou

/ Miroslav KACVINSKÝ

/ foto ECPAD, Marine nationale, SIRPA AIR, Armée de l'Air, Ministère de la Défense

Bezpečnostná rada OSN schválila v noci zo štvrtka 17. marca na piatok 18. marca rezolúciu č. 1973, ktorá okrem iného vyhlásila bezletovú zónu nad Líbyou a povolila zásah vojenskými prostriedkami (okrem pozemných jednotiek) na ochranu civilistov. Rezolúcia prišla po mesiaci násilností v krajine. Nad Líbyou začali vzápätí hliadkovať spojenecké lietadlá. Ako prví vyslali svoje stroje Francúzi – v sobotu 19. marca sa od 13:30 zapojilo do akcie osem stíhačiek Rafale, dve stíhacie Mirage 2000-5, dve bombardovacie Mirage 2000D, šesť tankovacích lietadiel C-135FR a jeden AWACS E-3F.

Bolo 17:45 hodín 19. marca, keď jeden Rafale vypálil prvú strelu nového konfliktu – protizemnou raketou zničil líbyjské vojenské vozidlo pri Bengházi. Vzápätí zničili Francúzi najmenej štyri tanky v rovnakej oblasti. Podľa neskorších správ bola zničená celá kolóna Kaddáfího obrnenej techniky, ktorá mierila k povstalcami ovládanému Bengházi.

Operácia Harmattan

Každý zo spojencov, ktorí sa do akcie zapojili, ju nazval inak. U nás je najznámejší americký kódový názov Odyssey Dawn (Úsvit odyssey). Francúzi použili označenie Operácia Harmattan. Toto meno označuje horúci suchý vietor, ktorý fúka nad Saharou.

Na druhý deň, v nedeľu 20. marca, vyplávala z prístavu Toulon lietadlová loď Charles de Gaulle, ktorá má na palube ďalších 10 Rafale, ale aj šesť starších útočných strojov Super Étendard. Na základni Solenzara na Korzike sa medzitým sústredilo

osem Rafale zo základne Saint-Dizier, šesť Mirage 2000-5 z Dijonu a šesť Mirage 2000D z Nancy. Neskôr k nim pribudli ešte dve prieskumné Mirage F1CR z Remeša.

Do boja lietal stroje vyzbrojené raketami vzduch-vzduch MICA, raketami vzduch-zem AASM a laserom navádzanými bombami GBU-12. Pri akcii vo štvrtok 24. marca proti letisku Al Džufra 250 km od pobrežia použili Francúzi strely s plochou dráhou SCALP (Briti ich používajú pod názvom Storm Shadow). Na útoku sa zúčastnili dve Mirage 2000D a dva Rafale zo Solenzary a dva Rafale z lietadlovej lode.

Zničili Galeby

V ten istý deň ohlásili Francúzi aj prvý „zostrel“. Spojenecký AWACS zaznamenal líbyjské lietadlo v bezletovej zóne pri meste Misuráta. Do oblasti vyslali hliadky dvoch Mirage 2000 a dvoch Rafale. Potvrdili prítomnosť líbyjského cvičného a ľahkého bojového stroja Soko G-2 Galeb juhoslavskej výroby. V okamihu, keď lietadlo pristálo na základni na južnom okraji Misuráty, zničil ho jeden Rafale raketou AASM.

Bombardovacie Mirage 2000D útočili 24. a 25. marca aj na pozície Kaddáfího delostrelectva v okolí mesta Adžedabíja. Štyri stíhacie Mirage 2000-5 sa premiestnili na základňu Suda na Kréte, odkiaľ začali operovať spolu s katarskými lietadlami rovnakého typu.

V sobotu 26. marca sa Francúzi vrátili nad líbyjskú leteckú základňu pri Misuráte. Našli tam skupinu strojov, ktoré sa pripravovali na operácie a zaútočili na ne. Francúzi ohlásili zničenie najmenej piatich lietadiel Galeb a dvoch vrtulníkov Mi-24/Mi-35.

Rafale pri doplňaní paliva. Pod nasávacím otvorom má zameriavací kontajner

Raketu MICA-EM upevňujú pod krídlo Rafale na lietadlovej lodi Charles de Gaulle

Dvojmiestne bombardovacie Mirage 2000D na korzickej základni Solenzara

Stíhací Mirage 2000-5 štartuje z Dijonu v sobotu 19. marca. Smer Líbya

Bombardovacia Mirage 2000D na ceste k Líbyi

V pondelok 28. marca podnikli prvú misiu prieskumné Mirage F1CR. Táto verzia známej stíhačky pochádza z prvej polovice 80. rokov. Do akcií sa v tomto období začali zapájať aj zmiešané hliadky námorných Rafale a Super Étendardov. Tieto stroje vstúpili do služby na prelome 70. a 80. rokov. V 90. rokoch ich modernizovali. Spoločne s Rafale slúžili aj v Afganistane. Tam bolo ich hlavnou úlohou označovať laserovým lúčom ciele, na ktoré potom zaútočili Rafale. V Líbyi 28. marca útočili na muničný sklad v Gharjáne, 100 km južne od Tripolisu, 29. a 30. marca útočili na postavenia protivzdušnej obrany tiež v okolí Tripolisu.

V čase uzávierky tohto čísla preberalo velenie nad spojeneckými leteckými operáciami NATO. Dovtedy, v prvej fáze operácie Harmattan, Francúzi podnikali najmä prieskumné misie a útočili na Kaddáfího vojská v okolí Benghází a Adžedabije na východe Líbye a v okolí Misuráty a Zintánu na západe krajiny. Zničili pri tom asi 70 vojenských vozidiel, z toho viac ako polovicu obrnených, šesť lietadiel a dva vrtulníky.

Aký arzenál použili

Hoci sa do akcie zapojilo niekoľko ďalších typov z francúzskej výzbroje, najviac bojových letov odletali Rafale a Mirage 2000.

Rafale

Rafale štartovali v stíhacej či stíhacej bombardovacej konfigurácii. Na plnenie stíhacích úloh niesli nasledujúcu výzbroj: Pod každým krídlom jednu prídavnú nádrž, jednu raketu MICA-EM s radarovým navádzaním a na konci krídla raketu MICA-IR s infračerveným navádzaním. Ďalšie dve rakety MICA-EM boli zavesené vzadu na bokoch motorových gondol. Väčšina stíhacích Rafale nosila nad Líbyou pod trupom prieskumný kontajner RECO NG.

Stíhacie bombardovacie Rafale mali pod krídlami tiež prídavné nádrže a na koncoch krídel rakety MICA-IR, ale okrem toho niesli pod každým krídlom dvojité závesníky pre rakety vzduch-zem AASM. Keď stíhacie bombardovacie Rafale hliadkovali vo dvojiciach, mal jeden z nich vpravo vpredu pod nasávacím otvorom zameriavací kontajner Damocles. Ten poskytoval potrebné informácie aj druhému stroju. Iba časť stíhacích bombardovacích Rafale niesla vzadu pod trupom dvojicu rakiet MICA-EM.

Rafale má spolu 14 závesníkov. V záujme zvýšenia doletu a vytrvalosti pri hliadkovaní nad Líbyou však neletali plne zatažené – a to aj napriek využivaniu tankovania počas letu.

Mirage 2000

Pomerne „naľahko“ lietali nad Líbyou aj dvojmiestne bombardovacie Mirage 2000D. Tie unesú až deväť bômb, ale pri operácii Harmattan nosili len dve navádzané bomby GBU-12 na závesníku v strede pod trupom. Vpravo vpredu pod trupom nosili zameriavací kontajner, pod každým krídlom jednu prídavnú nádrž a jednu raketu vzduch-vzduch Matra R550 Magic II.

Jednomiestne stíhacie Mirage 2000-5 mali pod každým krídlom jednu prídavnú nádrž a jednu raketu MICA-IR. Pod trupom toho niesli viac ako bombardovacie verzie. Na závesníku v strede bola tretia prídavná nádrž, za ňou vzadu bola dvojica rakiet MICA-EM, vpredu vpravo bola tretia raketa MICA-EM, vľavo vpredu zasa bola tretia raketa MICA-IR.

Raketa MICA-EM pod trupom stíhacej Mirage 2000-5 na základni v Dijone

Stíhací Rafale zo základne Saint Dizier. Pod trupom je prieskumný kontajner

Námorný AWACS E-2C Hawkeye štartuje z lietadlovej lode Charles de Gaulle 24. marca

Samopaly naše a od susedov

/ PhDr. Ján DOLINAY

/ foto archív autora

V druhej časti nášho seriálu pokračujeme v predstavovaní ručných palných zbraní z výzbroje OS SR, armád našich susedov, ako aj niektorých spojencov v NATO. Na rade sú samopaly a pridáme k nim aj kategóriu tzv. osobných obranných zbraní (Personal Defence Weapons – PDW), ktorých vznik priniesla doba.

História

Prvým samopalom vo výzbroji armády bol dvojhlavňový taliansky Villar-Perosa M 1915 (konštruktér Revelli), pôvodne určený do lietadiel. Lenže jeho náboj 9 x 19 mm Glisenti, síce podobný náboju 9 x 19 mm Luger, ale o 20 % slabší, ako aj obrovská kadencia ho z oblakov zniesli na zem.

Potreba príručnej zbrane s veľkou palebnou kapacitou na boj v zákopoch viedla koncom 1. svetovej vojny k vzniku ďalších dvoch samopalov – talianskej Beretty M 1918 (Marengoni), vychádzajúcej z Villar-Perosa a na rovnaké strelivo, a nemeckého Bergmanna MP 18 (Bergmann a Schmeisser) na náboj 9 x 19 mm Luger, ktorého konštrukcia sa stala klasickou.

Pred 2. svetovou vojnou i počas nej prišli na scénu ďalšie legendárne samopaly, z ktorých treba spomenúť americké Thompsony M1928 a M1 na náboj .45 ACP, nemecký Bergmann MP 28, talianske Beretty M 38/42 a M 38/44, nemecký MP 40 (Vollmer) a britské Steny na náboj 9 x 19 mm Luger, ako aj sovietske PPS-41 (Špagin) a PPS-43 (Sudajev) na náboj 7,62 x 25 mm Tokarev.

Čs. armáda pred 2. svetovou vojnou samopal nemala, hoci 9 mm samopalom ZK 383 (bratia Kouckí) chcela vyzbrojiť posádky pohraničných pevností. Znemožnil to mnichovský diktát. Aj potom však jeho výroba pokračovala a ZK 383 sa neskôr objavil v armádach Bulharska i Slovenska.

Technický exkurz

Samopal je automatická zbraň strieľajúca pištoľovým strelivom dávkou, obmedzenou dávkou alebo jednotlivými výstrelmi. Projektil vystrelený zo samopalu má vďaka dlhšej hlavni vyššiu ústovú rýchlosť, väčšiu energiu a teda aj väčší zastavovací účinok ako rovnaká strela vystrelená z pištole. Samopaly pracujú na princípe využitia spätného rázu natahujúceho záver s úderníkom. Ten vyhodí z nábojovej komory prázdnu nábojnicu, tlačенý pružinou opäť dopredu vsunie do komory zo zásobníka nový náboj a po prirazení na dno komory ho odpáli. Na uzamknutie komory väčšinou stačí vyššia hmotnosť záveru, takže strelba prebieha z tzv. otvoreného záveru. Niektoré typy samopalov však strieľajú aj z polozamknutého, resp. zamknutého záveru.

Vývoj taktiky boja v poslednom období, najmä nárast počtu tzv. asymetrických konfliktov v zastavanom prostredí a dokonalejšia balistická ochrana, si vyžiadali vznik novej kategórie automatických zbraní, ešte kompaktnějších ako samopaly, ale strieľajúcich silnejším strelivom schopným preraziť všetky štandardné ochranné vesty a prilby. Označujú sa ako osobné obranné zbrane, v angličtine Personal Defence Weapons – PDW.

„Naše“ samopaly

Čs. armáda v roku 1948 zaviedla samopal vz. 48a (neskôr vz. 23) s pevnou pažbou a vz. 48b (neskôr vz. 25) so sklopnou ramennou opierkou na náboj 9 x 19 mm Luger. Konštruktér Jaroslav Holeček záver neumiestnil klasicky za hlavňu, ale nasunul ho na ňu, čo významne skrátilo celkovú dĺžku zbrane. Túto originalitu prevzal aj tvorca izraelského samopalu UZI Uziel Gal a ďalší, najmä v Latinskej Amerike, ale aj v krajinách bývalej Varšavskej zmluvy (VZ). Spoločným znakom týchto zbraní je aj to, že ich schránkové zásobníky sa vkladajú do šachty v pištoľovej rukoväti.

Samopaly vz. 23 a 25, strieľajúce z otvoreného záveru, pod tlakom Moskvy v roku 1951 nahradili konštrukčne i vzhľadovo

prakticky totožné samopaly vz. 24 a vz. 26 na náboj 7,62 x 25 mm Tokarev. Tie slúžili do roku 1958, kedy do vojsk začali prichádzať nové čs. útočné pušky vz. 58.

Jeden samopal však vo výzbroji OS SR zostal, a to vz. 61 Škorpión na náboj 7,65 x 17 mm Browning, ktorý sme zdedili po čs. armáde, ale výkon ktorého bol nedostatočný už v čase jeho vzniku. To nevyvážia ani jeho prednosti, ku ktorým patria malé rozmery, nízka hmotnosť, ako aj vysoká kadencia a presnosť. Špičkové špeciálne jednotky OS SR preto používajú nemecký samopal Heckler a Koch UMP9 na náboj 9 x 19 mm Luger, ktorý patrí k najlepším vo svojej kategórii.

Samopaly vo výzbroji armád susedov

Krajiny bývalej VZ, používajúce väčšinou sovietsku alebo domácu výzbroj, po vymanení sa spod vplyvu Moskvy svoje špeciálne sily aj v kategórii samopalov prezbrojili modernejšími západnými typmi, najčastejšie verziami nemeckého samopalu Heckler a Koch. Dodnes však používajú aj niektoré vlastné konštrukcie, ktoré nie sú príliš známe.

Aj Armáda ČR v obmedzenej miere ešte používa vz. 61 Škorpión, hoci jej špecialisti majú nemecký Heckler a Koch MP5 na náboj 9 x 19 mm Luger a zavádzajú novú domácu zbraň CZ Scorpion EVO 3 A1 na rovnaké strelivo. Tú síce výrobca ČZ Uherský Brod deklaruje ako PDW, ale s touto kategóriou ju spája azda iba vysoká kadencia. Ďalšie parametre viac zodpovedajú samopalu.

V poľskej armáde dosluhujú samopaly Glauberyt PM-84 na náboj 9 x 18 mm Makarov a PM-84P na náboj 9 x 19 mm Luger. Sú to kompaktné zbrane podobnej konštrukcie ako čs. samopal vz. 26, ktorých záver takisto obklopuje hlaveň, čo im dáva dobrú stabilitu pri strelbe i potrebnú presnosť.

Podobnosť s čs. samopalom vz. 26 nezaprú ani ukrajinské samopaly TASCO 7ET9 na náboj 7,62 x 25 Tokarev a 7ET10 na náboj 9 x 19 mm Luger. Strieľajú takisto z otvoreného záveru, v prvom prípade kadenciou 600 a v druhom až 900 rán/min!

Výbrané jednotky maďarskej armády používajú domáci samopal KGP-9 klasickej konštrukcie na náboj 9 x 19 mm Luger. Pracuje na princípe spätného rázu a strieľa tiež z otvoreného záveru.

Maďarský KGP 9

Špeciálne jednotky rakúskeho Bundesheeru sú vyzbrojené mimoriadne kompaktným samopalom Steyr TMP (Tactical Machine Pistol) na náboj 9 x 19 mm Luger. Jeho mechanika pracuje na princípe krátkého záklzu a pootočenia hlavne, čím sa uzamyká záver. Strieľa v plnoautomatickom režime i limitovanou dávkou. Jeho zásobník sa vkladá do pištoľovej rukoväti.

Najrozšírenejšie samopaly spojencov

Sam bezpochyby patrí nemecký samopal Heckler a Koch MP5 na náboj 9 x 19 mm Luger. Jeho rozličné verzie, napriek pomerne vysokej cene, používajú špeciálne sily takmer 40 krajín. Strieľa z polozamknutého záveru s valčekovým systémom oneskoreného otvárania. Je to precízna zbraň a presnosťou v kategórii samopalov sa jej môže rovnať azda iba rakúsky Steyr AUG 9 Para.

Špeciálne jednotky ozbrojených síl USA, najmä námornej pechoty, používajú domáci samopal Colt 9 mm SMG, pri konštrukcii ktorého sa uplatnili viaceré prvky platforiem amerických útočných pušiek M16A2 a AR-15. Rovnako ako iné samopaly pracuje na princípe spätného rázu, ale strieľa zo zamknutého záveru.

Osobné obranné zbrane PDW

V tejto kategórii sa žiada predstaviť najmä dve vynikajúce európske konštrukcie, a to belgický FN P90 a nemecký Heckler a Koch MP7, ktoré patria k najsofistikovanejším.

FN P90 vznikla koncom 80. rokov minulého storočia na požiadavku NATO na veľmi kompaktnú a účinnú zbraň pre mestský boj. Strieľa vysokorýchlostným nábojom 5,7 x 28 mm z klasickeho polozamknutého záveru. Konštrukcia typu bullpup umožňuje zbraňou dobre manipulovať v členitom teréne a v stiesnených priestoroch.

V plastovom zásobníku uloženom vodorovne nad hlavňou ležia náboje so strelou smerom dolava, takže pred zasunutím do komory sa musia otočiť o 90 stupňov. Okrem belgickej armády FN P90 používa aj britská SAS a špeciálne sily ďalších krajín.

Heckler a Koch MP7 v roku 2005 prijala britská vojenská polícia, v roku 2007 nemecký Bundeswehr a vo výzbroji ho údajne majú i špeciálne sily Južnej Kórey. Ide o mimoriadne kompaktnú zbraň na vysokorýchlostný náboj 4,6 x 30 mm, ktorého strela podľa výrobcu spoľahlivo prebija ochrannú vestu zostavenú z 1,6 mm titárovej platne a dvadsiatich vrstiev kevlaru, ako aj všetky štandardné oceľové a kevlarové prilby na vzdialenosť až 200 m! Pracuje, prekvapujúco na takú malú zbraň, na princípe odberu plynov z hlavne, ktoré napínajú rotáciou uzamykaný záver. Schránkový zásobník sa vkladá do pištoľovej rukoväti.

Tabuľka základných parametrov a výkonov (v stĺpci Celková dĺžka pri dvoch údajoch prvý znamená dĺžku so sklopnou, resp. zasunutou ramennou opierkou)

Model	Náboj	Zásobník	Hmotnosť prázdna	Celková dĺžka	Dĺžka hlavne	Úst'ová rýchlosť/kadencia	Efekt. strel'ba
Samopaly							
Villar-Perosa M1915	9 x 19 mm Glisenti	2 x 25	6,5 kg	560 mm	279 mm	320 m/s 2 x 1 200 rán/min	120 m
Bergmann MP18	9 x 19 mm Luger	32	4,18 kg	815 mm	200 mm	380 m/s 500 rán/min	150 m
ZK 383	9 x 19 mm Luger	30	4,25 kg	875 mm	325 mm	407 m/s 700 rán/min	250 m
ČZ vz. 26	7,62 x 25 mm Tokarev	32	3,27 kg	445 mm 686 mm	284 mm	550 m/s 650 rán/min	300 m
ČZ vz. 61 Škorpión	7,65 x 17 mm Browning	10, 20	1,3 kg	270 mm 520 mm	115 mm	317 m/s 850 rán/min	25 m
PM-84P Glauberyt	9 x 19 mm Luger	15, 25	2,17 kg	375 mm 575 mm	185 mm	360 m/s 640 rán/min	150 m
TASCO 7ET10	9 x 19 mm Luger	30	2,5 kg	550 mm 360 mm	200 mm	390 m/s 900 rán/min	150 m
KGP-9	9 x 19 mm Luger	25	2,87 kg	381 mm 642 mm	195 mm	390 m/s 900 rán/min	150 m
Steyr TMP	9 x 19 mm Luger	15, 30	1,3 kg	282 mm	130 mm	380 m/s 900 rán/min	100 m
Steyr AUG 9 Para	9 x 19 mm Luger	25, 32	3,3 kg	665 mm	420 mm	400 m/s 770 rán/min	200 m
H&K MP5 A2	9 x 19 mm Luger	15, 30	2,55 kg	490 mm 660 mm	225 mm	400 m/s 800 rán/min	200 m
H&K UMP9	9 x 19 mm Luger	30	2,1 kg	450 mm 690 mm	200 mm	390 m/s 650 rán/min	100 m
Colt 9 mm SMG	9 x 19 mm Luger	20, 32	2,61 kg	650 mm 730 mm	260 mm	396 m/s 900 rán/min	200 m
PDW							
Scorpion EVO 3 A1	9 x 19 mm Luger	30	2,77 kg	410 mm 660 mm	196 mm	370 m/s 1 150 r/min	100 m
FN P90	5,7 x 28 mm	50	2,5 kg	500 mm	263 mm	716 m/s 900 rán/min	150 m
H&K MP7	4,6 x 30 mm	20, 30, 40	1,9 kg	415 mm 638 mm	180 mm	725 m/s 950 rán/min	200 m

Poľský PM-84P Glauberyt

PDW FN P90

Villar-Perosa M1915 v pechotnej úprave s oceľovým štítom a trojnožkou

L-39ZAM Albatros

foto Roman KMENT

Lietajúca „ležiaca ryba“

/ Miroslav MIHÁLIK

/ VHÚ-VHM Piešťany

Bolo určené predovšetkým na ničenie vzdušných cieľov riadenou a neriadenou výzbrojou a na vedenie vzdušného prieskumu. Mohlo pôsobiť aj na pozemné ciele neriadenou muníciou.

Vzhľadom na svoje vybavenie bolo lietadlo určené na denné aj nočné bojové operácie a na operácie vedené za sťažených poveternostných podmienok. Na krídlach má štyri závesné body na podvesenie leteckej munície v celkovej maximálnej hmotnosti 1 300 kg. V strednej spodnej časti trupu je zabudovaný 23 mm dvojhlavňový kanón GŠ-23L s nábojovou schránkou na 200 nábojov. V zadnej časti trupu je namontovaná výmetnica signálnych nábojov EKSR-46. Na podtrupovom nosníku môže mať lietadlo podvesenú prídavnú palivovú nádrž na 490 alebo 800 litrov paliva.

Z Moskvy cez Pardubice a Sliač do múzea

MiG-21MF ev. č. 9713 vyrobili 27. augusta 1974 v továrni č. 30 „Znamja Truda“ v Moskve. Prvý let absolvoval 28. 8. 1974. Prelet lietadla z Moskvy do Československa k 4. stíhaciemu leteckému pluku v Pardubiciach sa uskutočnil 14. až 17. septembra 1974. Trval 3 hodiny s tromi pristátiami. Vojské letectvo postupne prevádzkovalo lietadlo na leteiskách Pardubice, Bechyně, Sliač, Kuchyňa a znova Sliač, kde bolo 1. októbra 2003 vyradené z prevádzky. Celkovo nalietalo 1 723 letových hodín a 5 minút. Na svojom konte má 2 838 pristátí. Na lietadle bola uskutočnená jedna stredná oprava (Dráždany 1981) a jedna generálna oprava (LO Praha – Kbely 1991/92). Múzeum získalo lietadlo do zbierky zmluvou o bezodplatnom prevode v roku 2003. Príslušníci inžiniersko-leteckej služby leteckej základne Sliač v lete 2004 lietadlo rozstykovali, prepravili a umiestnili do expozície v Piešťanoch.

História jedného z najznámejších nadzvukových stíhacích lietadiel MiG-21 sa začala písať v roku 1953, keď sovietske letectvo vypracovalo požiadavku na nové nadzvukové bojové stíhacie lietadlo. Dôraz sa kládol na vysokú obratnosť, max. rýchlosť M=2, ľahké ovládanie a praktický dostup do 20 000 metrov. Lietadlo malo byť nenáročné na technológiu výroby s jednoduchou údržbou a prevádzkou aj z horšie vybavených letísk. Požadovaná výzbroj, protiletadlové riadené strely, letecký kanón a menší radar.

Projekčná kancelária MiG začala pracovať hneď na dvoch experimentálnych variantoch lietadla: prvý – lietadlo s klasickým šípovým krídlom s uhlom šípu nábežnej hrany 55°; druhý variant – s použitím trojuholníkového krídla, s uhlom šípu nábežnej hrany tiež 55°. Nakoniec sa rozhodlo pre variant s trojuholníkovým krídlom. Prototyp MiG-u-21, označený ako E-5, na prvý skúšobný let vzlietol v roku 1955.

Hlavné technické údaje	MiG 21 MF
Hmotnosť vzlet. max. (2xLB 100kg, 2xPPN 490L, 1xPPN 800 L)	9 897 kg
Hmotnosť vzlet. norm.	8 320 kg
Suchá hmotnosť	5 560 kg
Hmotnosť pri pristáti 7 % PHM	6 012 kg
Dĺžka bez PVD	14, 500 m
Dĺžka s PVD	15, 760 m
Rozpätie	7, 154 m
Výška	4, 125 m
Nosná plocha	23 m2
Motor (Tumanski)	R -13-300
Ťah motora - forsáž	60,57 kN
Ťah motora - maximál	38,25 kN
Max. rýchlosť H=13 km	2 230 km.h ⁻¹
Max. hodnota čísla M	2.1
Min. rýchlosť letu	260 km.h ⁻¹
Max. stúpanosť	120 m.s ⁻¹
Dostup praktický	18 000 m
Dĺžka rozjazdu	800 m
Dĺžka dojazdu	550 m
Max. bombová výzbroj (8xLB 100 kg, 2xLB 250 kg)	1 300 kg
Vystreľovacia sedačka	KM-1M

- MiG-21MF (NATO kód Fishbed-vo význame „ležiaca ryba“) je sovietske bojové,
- prepadové, jednomotorové, prúdové, jednomiestne, nadzvukové, stíhacie
- lietadlo. Je celokovovej konštrukcie; strednoplošník s trojuholníkovým krídlom,
- plávajúcim stabilizátorom so šípovou chvostovou plochou, s trojbodovým zaťa-
- hovacím podvozkom čelového typu. Lietadlo poháňané leteckým turbokom-
- presorovým, jednoprúdovým, dvojhriadeľovým motorom Tumanskij R-13-300.

Verejnosti bol po prvý raz predstavený počas leteckého dňa na letisku Tušino v Moskve v roku 1956. Sériová výroba v roku 1960 prešla na štandard MiG-21F-13 s výkonnejším radarom SRD-5M Kvant, s možnosťou podvesenia dvoch riadených protiletadlových striel K-13 s iČ navádzaním a len jedným kanónom NR-30 na pravej strane trupu.

Lietali v 50 štátoch celého sveta

Prvé MiG-21 boli sovietskym leteckým útvarom dodané v roku 1960 a prvé MiG-21F-13 v roku 1961. Sériová výroba lietadiel, ale aj vývoj pokračoval intenzívne ďalej. Vznikli ďalšie experimentálne stroje, no aj ich sériové ekvivalenty (MiG-21PF 1962, MiG-21PFM 1964, MiG-21FL 1965, MiG-21S 1965, MiG-21PFS 1966, MiG-21SM 1968, MiG-21M 1968, MiG-21SMT 1971), poslednou sériovo vyrábanou verziou bola verzia MiG-21bis. Na začiatku sedemdesiatych rokov vznikla verzia MiG-21MF, ktorá sa v ZSSR vyrábala až do roku 1975. Lietadlo predstavovalo zlepšenú verziu MiG-21M s motorom Tumanskij R-13-300 a radarom Safir-21, v trupe zabudovaným kanónom GŠ-23L s 200 nábojmi a štyrmi závesníkmi pod krídlami s možnosťou podvesenia riadených protiletadlových striel K-13S alebo K-13T a s vystreľovacou sedačkou KM-1M. Oproti predchádzajúcim verziám toto lietadlo dosahovalo väčšie rýchlosti v malých výškach.

Dovedna vzniklo viac ako 30 verzií lietadla MiG-21, „Špeciály“ vytvorili 17 svetových rekordov. Lietadlá MiG-21 boli vo výzbroji letectiev v 49 štátoch, spolu ich bolo vyrobených asi 10-tisíc kusov a zúčastnili sa na niekoľkých vojnových konfliktoch (Vietnam, vojny na Strednom východe, v Juhoslávii, v Afganistane). Prvých 12 kusov MiG-21MF do Československa bolo dodaných k pardubickému stíhaciemu leteckému pluku v auguste 1971. Potom nasledovali ďalšie dodávky v rokoch 1972 až 1974. V roku 1975 bolo dodaných posledných 20 lietadiel v bledosivej kamufláži z výrobného podniku č. 21 v Gorkom. Čs. letectvo prevádzkovalo 102 lietadiel MiG-21MF. Po rozdelení republiky Armáda SR používala 47 týchto lietadiel. Posledné MiG-21MF boli vyradené z Ozbrojených síl SR v roku 2003.

Kabína lietadla

/ pplk. Mgr. Miloslav ČAPLOVIČ, PhD.

Vojenský historický ústav

- Narodil sa 4. apríla 1883 v Turčianskom
- sv. Martine, v rodine slovenského spisovateľa
- a politika Svetozára Hurbana Vajanského a Idy,
- rodenej Dobrovičovej. Mal štyroch súrodencov.

Ľudovú školu navštevoval v Turčianskom sv. Martine, v rokoch 1893 – 1897 študoval na maďarskom lýceu v Bratislave, 1897 – 1902 na reálnom gymnáziu v Hodoníne. Po úspešnej maturite študoval v rokoch 1902 – 1907 na technike vo Viedni a v Brne. Od roku 1907 pôsobil ako novinár vo Viedni, Budapešti a v Martine. Od mladosti bol priateľom rodiny Tomáša Garrique Masaryka, politicky v opozícii voči vlastnému otcovi ako stúpelec česko-slovenskej myšlienky. V roku 1908 bol perzekvovaný za účasť na Björnsonovej protiaponiovskej kampani.

V rokoch 1909 – 1914 prednášal Vladimír Svetozár Hurban v kurzoch Vojenského ústavu pri ruskom štábe Varšavského vojenského okruhu. Pôvodne bol ruským generálnym

Plukovník

Vladimír Svetozár HURBAN

štábom pozvaný usporiadať pre dôstojníkov kurzy, zamerané na lepšie spoznávanie vnútorných pomerov Rakúsko-Uhorska pre prípad vojny. Po vypuknutí prvej svetovej vojny vstúpil 30. júla 1914 ako dobrovoľník do ruskej armády a vykonával funkciu štábného tímočníka v Haliči a Prusku. Od leta 1916 pôsobil pri veliteľstve Čs. streleckej brigády čs. légii v Rusku. V októbri 1916 patril v Kyjeve k signatárom programového prejavu slovenskej politickej reprezentácie v Rusku pod názvom Náš cieľ, v ktorom sa venovala veľká pozornosť otázke pomeru a vzájomných vzťahov Slovákov a Čechov. Spolupracoval s Ivanom Markovičom pri tvorbe slovenskej legionárskej tlače v Petrohrade. Od mája 1917 bol zaradený do 3. čs. streleckého pluku Jana Žižku v Trocnova a súčasne člen prezidia Odbočky Česko-Slovenskej národnej rady (ČSNR) v Rusku. Dňa 18. augusta 1917 požiadal náborovú komisiu v Kyjeve o prijatie do česko-slovenského vojska [légii]. Od 29. decembra 1917 v hodnosti kapitána bol zaradený do čs. légii v Rusku a zapísaný do zoznamu príslušníkov 2. čs. záložného pluku, s ponechaním pre prácu v Odbočke ČSNR. V apríli 1918 zabezpečoval vo Vladivostoku prípravu transportov čs. légii z Ruska do Francúzska. Od leta 1918 pôsobil Hurban v USA ako vojenský poradca predsedu ČSNR v Paríži a potom prezidenta Československa Tomáša Garrique Masaryka. Dňom 1. októbra 1918 bol povýšený do hodnosti plukovníka.

Po vzniku Československa bol plukovník Hurban 23. februára 1919 z dôvodu služobného poslania v USA vyňatý zo zoznamu preveđených do právomoci vojenskej správy, kde až do apríla 1921 pôsobil ako čs. vojenský atašé vo Washingtone. V Amerike sprostredkúval rôzne formy materiálnej pomoci čs. legionárom v Rusku a v priebehu roka 1920 participoval na ich transportoch zo Sibíri do vlasti. Organizačne pomáhal pri prevoze legionárov do San Diega a San Franciska, zabezpečoval ich cestu naprieč krajinou, ako aj odchod do Európy z Norfolku na americkom východnom pobreží. Po návrate do vlasti Vladimír S. Hurban nastúpil 11. apríla 1921 na repatriáciu dovolenku s prídelením Zemskému vojenskému veliteľstvu (ZVV) v Bratislave. Od novembra 1921 ho minister národnej obrany František Udržal vymenoval za styčného dôstojníka medzi Hlavným štábom čs. armády a Ministerstvom s plnou mocou pre správu Slovenska. V zmysle inštrukcií o právach a povinnostiach styčného dôstojníka pôsobil pri ZVV v Bratislave, kde sledoval stav vnútropolitických pomerov a pôsobenie nepriateľskej propagandy na Slovensku. V pôsobnosti čs. vojenskej správy zotrval Hurban až do roku 1924, keď nastúpil do služieb ministerstva zahraničných vecí.

Diplomatická dráha Hurbana sa začala písať v rokoch 1924 – 1930, keď pôsobil ako kariérny diplomat v Egypte. Svoju činnosť vyslanca Československej republiky v Káhire sústredil do dvoch okruhov, s dôrazom na rozširovanie hospodárskych a obchodných kontaktov s Egyptom, ako aj samotné sfunkčnenie vyslanectva. Dňa 24. júna 1930 prezident T. G. Masaryk vymenoval Vladimíra S. Hurbana za čs. vyslanca pre Švédsko, Nórsko a Litvu so služob-

ným titulom „mimoriadny vyslanec a splnomocnený minister“. Jeho pôsobenie v Štokholme na severe Európy trvalo obdobne ako v Egypte 6 rokov. Vrchol jeho diplomatickej kariéry však predstavuje desaťročné pôsobenie vo Washingtone od roku 1936 – najskôr ako čs. vyslanec a od roku 1943 ako čs. veľvyslanec. Podľa dobových komentárov úradníkov amerického Štátneho departmentu, Hurbana považovali za jedného z najlepších diplomatov cudzích štátov akreditovaných v USA. V čase rozbitia Česko-Slovenska nacistickým Nemeckom v marci 1939 odmietol odovzdať úrad do rúk nemeckého chargé d affaires Thomsena a naďalej viedol vyslanectvo. Na výzvu nemeckého diplomata, aby odovzdal čs. vyslanectvo Nemecku, odpovedal: „Rozhodne tak neurobím“ a ďalej zdôraznil: „Neprijímam žiadne rozkazy od Vašej vlády...“ Spolu so šéfom Československej informačnej služby v New Yorku a bývalým príslušníkom čs. légii v Taliansku Dr. Jánom Papánkom tvorili dvojicu Slovákov, ktorá v čase druhej svetovej vojny viedla na americkej pôde celý československý protifašistický zahraničný odboj.

Vladimír Hurban udržiaval aj kontakty s americkým prezidentom Franklinom D. Rooseveltom, a najmä jeho pričinením sa zaslúžil o to, že americká administratíva napokon uznala čs. exilovú vládu, vedenú Dr. Edvardom Benešom v Londýne. V máji 1943 spravádzal Hurban prezidenta Beneša po USA. Spolu s Papánkom mu sprostredkoval stretnutia s Američanmi českého a slovenského pôvodu a pripravil prijatie u prezidenta Roosevelta. Čs. prezident mal tiež prejav v Kongrese Spojených štátov a stretol sa aj s ďalšími osobnosťami amerického politického a verejného života. V priebehu tejto Benešovej cesty po USA si obe krajiny upravili vzájomné diplomatické styky a vyslanectvá si navzájom povýšili na veľvyslanectvá. Na sklonku vojny sa Hurban dostal do centra politického diania. Spolu s Jánom Papánkom a Dr. Ivanom Krnom bol tretím Slovákom v čs. delegácii, ktorá na jar 1945 stála v San Francisku pri zrode Organizácie Spojených národov. Lenže v čase podpisu Charty OSN bol veľvyslanec Hurban už naspäť vo Washingtone na rokovani o amerických úveroch. Povojnová obnova ČSR si vyžadovala finančnú a materiálnu pomoc zo zahraničia. A práve pracovné nasadenie a osobné kontakty veľvyslanca Hurbana mali veľký podiel na získaní úveru 50 miliónov dolárov na nákup amerických vojenských prebytkov v Európe. V rovnakom finančnom objeme sa pripravovala rekonštrukčná pôžička, no nakoniec sa obe finančné „injekcie“ pre známe politické príčiny nere realizovali.

V roku 1946 sa Vladimír Svetozár Hurban vrátil z USA do vlasti. Hlavným dôvodom bolo jeho podlomené zdravie. V roku 1947 ho penzionovali a zvyšok života strávil pobytmi v ta-tranských sanatóriách a kúpeľoch. Čím ďalej tým viac bol pripútaný na lôžko v pražskom byte, kde ho doopatrovala manželka Oľga, rodená Boorová. V Prahe napokon 26. októbra 1949 zomrel. Pochovaný je na Národnom cintoríne v Martine.

: vojenské osobnosti

Afganistan buduje transportné letectvo

Prioritou afganského letectva sa stali transportné stroje. Vzhľadom na hornatý terén a zlú cestnú infraštruktúru sú lietadlá často jediným spôsobom, ako rýchlo presunúť jednotky na miesto potreby. Lietadlá tiež ponúkajú možnosť rýchleho zásobovania.

Transportné úlohy plnilo okrem vrtulníkov Mi-17 aj niekoľko lietadiel Antonov An-26 a An-32. Tie však museli vyradiť pre ich vek. Ako náhradu získali Afganci 20 lietadiel Alenia G.222 (C-27A). Rozhodne nejde o nové stroje. Tie by si znivočený Afganistan ani nemohol dovoliť. Aj v tomto prípade ich dostali vďaka americkej pomoci. Američania financujú aj výcvik posádok a údržbu strojov.

Firma Alenia odkúpila staršie stroje G.222, ktoré pôvodne používalo talianske letectvo. Pretože lietadlá boli vyrobené v rokoch 1977 až 1985 v rôznych verziách, museli okrem generálnej opravy prejsť aj prestavbou na rovnaký štandard. Lietadlá dostali rovnakú avioniku a palubné systémy.

Prvé tri upravené stroje dodali do Afganistanu vo februári minulého roka. Momentálne ich majú

Afganci už desať z dvadsiatich objednaných. Z týchto lietadiel

bude 18 bežných transportných a dva bude možné upraviť na prevoz VIP.

Tieto majú navyše balistickú ochranu kokpitu a kyslíkových fliaš.

Firma Alenia postavila v 70. a 80. rokoch asi stovku lietadiel G.222. Tieto dvojmotorové turbovrtulové stroje sa vyznačovali krátkym štartom a pristátím, a dobrými výkonmi v horúcom a vysokohorskom prostredí. To sú všetko ideálne vlastnosti pre Afganistan. Desať strojov krátko slúžilo v americkom letectve pod označením C-27A. V súčasnosti sa vyrába verzia C-27J s novými motormi a kokpitom.

Alenia G.222 má maximálnu rýchlosť 540 km/h a uvezie 9 ton nákladu alebo 53 vojakov. S maximálnym nákladom má operačný dolet 1370 km.

/ Miroslav KACVINSKÝ

/ foto USAF, Ricardo, IDEX, Qinetiq

Na Blízkom východe začína byť čoraz populárnejšie ľahké obrnené vozidlo Nimr. V závode v Jordánsku ho vyrába firma AIA, ktorá pochádza zo Spojených arabských emirátov. Práve Emiráty sú zatiaľ najväčším odberateľom vozidiel Nimr. Prvé objednali už v roku 2005, teraz nasledovali ďalšie objednávky, ktoré spolu predstavujú až tisíc vozidiel. Asi 120 vozidiel objednala aj Líbya, i keď osud tohto kontraktu je momentálne nejasný. Očakávajú sa objednávky z Libanonu a Alžírsku, ktoré vozidlá Nimr úspešne testovali. Záujem prejavili aj ďalšie krajiny z Blízkeho východu, z Afriky i Latinskej Ameriky.

Nimr po arabsky znamená Tiger. Vďaka krajine svojho pôvodu kladie vozidlo dôraz na účinný chladiaci systém a odolnosť proti prachu. V púšti je preto ako doma. V základnej verzii 4x4 váži takmer 4,5 tony a uvezie 1,5 tony nákladu alebo 8 ľudí. Výzbroj tvorí diaľkovo ovládaný guľomet kalibru 12,7 mm na streche. Maximálna rýchlosť je 135 km/h.

Vďaka modulárnemu dizajnu ho možno ľahko upraviť pre rôzne úlohy. V ponuke je napríklad verzia s protitankovými alebo protiletadlovými raketami. Existuje aj model 6x6, ktorý slúži najmä na prepravu nákladu, ale napríklad aj ako samohybný raketomet.

Tiger z Emiráto

Austrálčania skúšajú Oceloty

Austrálska armáda testuje dve nové verzie britského obrneného vozidla Ocelot 4x4 – nákladné a veliteľské. Firmy Force Protection a Ricardo vyvinuli Ocelot v základnej verzii ako hliadkové vozidlo kategórie MRAP, teda odolné proti výbuchom mín a improvizovaných náloží. Britská armáda ich objednala 200 a tento rok by ich mali dostať jednotky v Afganistane, kde nahradia menej odolné vozidlá Snatch Land Rover. Ocelot je firemný názov, v britských službách dostanú obrnené autá bojové meno Foxhound.

Kabínu Ocelota tvorí kompaktná kapsula z kompozitných materiálov. Dno je tvarované do V. To chráni posádku a dôležité súčasti vozidla proti účinkom výbuchov. Dizajn vozidla je modulárny, čo umožňuje rýchlu úpravu podľa úloh, ktoré má plniť. Oceloty vážia 7,5 tony, sú dlhé 5,3 metra a dosahujú maximálnu rýchlosť 110 km/h.

Malajzia nakupuje v Turecku

Malajzia má vážny záujem o 257 tureckých obrnených vozidiel FNSS Pars. Podpísala už predbežné dohody, tento rok by mali Turci dodať prototyp na definitívne schválenie a konečnú objednávku by mohli uzavrieť už na budúci rok.

Pars je obojživelný a na ceste dosahuje rýchlosť až 100 km/h. Malajzia kupuje verziu 8x8, ktorá váži 24 ton a uvezie 14 vojakov. Výzbroj tvorí kanón kalibru 25 mm a guľomet 7,62 mm. Veže pre malajzijské vozidlá dodá juhoafrická firma Denel. Turecko objednalo viac ako tisíc vozidiel Pars vo verzii 6x6. Tieto sú ľahšie, vážia 18 ton a uvezú 10 vojakov. Vozidlo Pars testovali aj v Spojených arabských emirátoch v púštnych podmienkach.

Britské ozbrojené sily prechádzajú ťažkým obdobím. Vláda koncom minulého roka ohlásila výrazné škrt v rozpočte. V najbližších piatich rokoch príde o práce 17-tisíc vojakov, letcov a námorníkov a 25-tisíc civilných zamestnancov. Vyraďených bude 40 percent tankov a 35 percent delostrelectva.

Britské námorníctvo prišlo o lietadlovú loď Ark Royal, ktorú vyradili začiatkom marca. Dve nové veľké lietadlové lode síce o 10 rokov dokončia, ale jednu z nich ani nezaradia do služby, ale hneď zakonzervujú. Lietadlá s kolovým štartom Harrier tiež vyradili, čo znamená, že z jedinej súčasnej lietadlovej lode Illustrious môžu operovať len vrtulníky.

Najkontroverzejšie reakcie však vyvolalo rozhodnutie zbaviť sa námorných hliadkových lietadiel Nimrod MRA4, ktoré malo používať RAF – kráľovské letectvo. Najväčším problémom bolo, že tieto lietadlá boli celkom nové, väčšina ešte nebola ani dokončená. Ministerstvo obrany za ne však muselo zaplatiť a potom ich zošrotovať. Námorníctvo za ne zatiaľ nemá náhradu.

Nimrod MRA4 mal nahradiť verziu MR2. Lietadlá boli od základu prestavané. Dostali nové úspornejšie motory, ktoré výrazne zvýšili dolet. Zväčšené bolo krídlo aj vstupy vzduchu do motorov. Prístrojové vybavenie bolo úplne nové. Nimrod MRA4 mal výkonný protilodný radar. V trupe a na 4 závesníkoch pod krídlami uniesol 10 000 kg výzbroje – torpéda, míny, hlbinné náložie či protilodné rakety. Pre vlastnú obranu mohol

nieť dve rakety Sidewinder. Dolet presahoval 11 000 km a maximálna rýchlosť 918 km/h.

Program sa začal v roku 1992 a pôvodne malo vzniknúť 21 kusov Nimrodov MRA4. Ich vývoj sa však predlžoval a predražoval, takže objednávku skresali na 12 a nakoniec iba na deväť kusov. Vznikli tri prototypy, ktoré absolvovali stovky testovacích letov. Jeden stroj v definitívnej podobe bol dokončený a dodaný RAF, ostatné boli takmer na 90 percent hotové. Operovať mali zo základne Kinloss od roku 2012.

Namiesto toho lietadlá v januári rozrezali na kusy a zošrotovali. Lietadlá, ktoré dovtedy stáli 4 miliardy libier. Ďalších 200 miliónov libier stálo len samotné zošrotovanie a kompenzácie výrobcovi. Britské ministerstvo obrany argumentovalo, že ušetrilo 2 miliardy libier na operačné náklady týchto strojov. Aj zakonzervovanie Nimrodov by stálo peniaze. Predať ich nemohli, pretože záujem o takýto typ strojov by asi mali len krajiny ako Irán. Úlohy finančne nákladných Nimrodov môžu plniť aj hliadkové fregaty a protiponorkové vrtulníky.

Proti vyradeniu Nimrodov sa zdvihla vlna kritiky. Bývalí velitelia letectva označili zošrotovanie úplne nových strojov za „perverznú“. Nič to však nepomohlo. Ako sa Nimrody dlho vyrábali, tak ich bleskovo zničili. Za pár dní bolo po všetkom.

Mimochodom, vyradenie a zošrotovanie nadbytočného materiálu v rámci úsporných opatrení stálo 12 miliárd libier. A aby toho nebolo dosť, mesiac po zošrotovaní Nimrodov, ktoré patrili RAF, britské námorníctvo vyhlásilo, že predsa len potrebuje vlastné protiponorkové hliadkové lietadlá. Námorníctvo uviedlo, že vystačí s lacnejšími strojmi za 1 miliardu libier.

Nové Nimrody skončili v šrote

/ text Roman KMENT

/ foto US Army

V marci dostali príslušníci amerických síl v Afganistane nového pomocníka. Ide o GPS navádzanú muníciu pre 120 mm mínomety, ktorá umožní aj tomuto druhu palebnej podpory zasiahnuť nepriateľský cieľ s vysokou presnosťou. Muníciou XM395 od spoločnosti ATK sa pozemné jednotky USA vyzbrojujú v rámci zrýchlenej iniciatívy zavádzania mínometných striel (APMI).

120 mm mínomet v akcii

Kruhová odchýlka je 10 m

Navádzaná munícia APMI

Muníciu APMI má zatiaľ prvá pešia bojová skupina v rámci brigády (IBCT), do konca septembra tohto roka by novou muníciou malo byť vybavených v Afganistane ďalších sedem pozemných bojových skupín s mínometom. Americká mínometná jednotka má v zásobe štandardne 25 kusov triestivo-trhavých (HE) striel, po novom bude mať aj niekoľko XM395 APMI. Počíta sa tak, že okrem štandardnej salvy delostreleckých mín, budú môcť americkí vojaci vypáliť proti nepriateľským cieľom aj jednu či dve vysoko presné strely APMI.

Spomedzi delostreleckých systémov možno mínometry rozmiestniť podľa potreby oveľa jednoduchšie a rýchlejšie ako ostatné prostriedky. Klasické mínometry sú pre svoju prirodzenú nepresnosť určené na viacnásobnú a hromadnú palbu delostreleckých mín na cieľe v priestore, s novou muníciou navádzanou pomocou GPS by však na zničenie cieľa mala stačiť aj jedna strela. Vysoko presná delostrelecká palba sa dnes vyžaduje najmä pri boji proti nepriateľským postaveniam v ťažko prístupnom horskom teréne či v mestskom prostredí, kde hrozí riziko vedľajších škôd na životoch a majetku. Americké sily využívajú v súčasnosti viaceré schopnosti vysoko presného delostrelectva – rakety systému MLRS (M30/31 GMLRS, ATACMS) a 155 mm delostrelecké náboje Excalibur. Od marca k nim pribudli aj 120 mm mínometné strely XM395 APMI.

Zrýchlená iniciatíva

Pozemné jednotky USA experimentovali s navádzanými mínometnými strelami od 80-tych rokov, ale až dnešné moderné dostupné, často miniatúrne technológie, dovolili vyvinúť požadované náplne do týchto prostriedkov palebnej podpory. V roku 2004 mali americké pozemné sily záujem o laserom navádzané mínometné strely, spoločnosť Alliant Techsystems (ATK) im ponúkala vývoj munície XM395 PGMM (Precision Guided Mortar Munition), ktorú v roku 2006 pre americkú armádu nakoniec aj pripravila, ale tá svojú pozornosť sústredila na iné technické riešenie – navádzanie pomocou inerciálneho navigačného systému s využitím GPS.

GPS navádzaná munícia pre mínometry dostala prednosť pred laserom navádzanou preto, že nepriateľskí bojovníci v Afganistane často využívali skrýše vo vysoko položených priehlbínach, skalných výčnelkoch a podobne, čo by v prípade použitia laserového navedenia vyžadovalo postavenie laserového značkovača nad cieľom, pričom pešiak v poli zameranie cieľa pri GPS systéme môže vykonať za prekážkou i mimo zóny svojho ohrozenia.

Dokument pozemných síl USA o operačných potrebách v Afganistane (ONS-09-7722) špecifikoval, že americké jednotky by potrebovali nový 120 mm mínometný systém s GPS navádzanými delostreleckými mínami, ktoré by mali stredovú kruhovú odchýlku (CEP) päť alebo menej metrov a maximálny dostrel na úrovni 6 920 m. Medzi požiadavkami na novú zbraň bolo aj to, že mínomet musí byť kompatibilný s existujúcimi systémami riadenia palby, ľahkým ručným balistickým počítačom a mínometom s hladkým vývrtom hlavne Soltam M120/M121, ktorý využíva klasicky šípovo stabilizovanú muníciu pomocou zadných krídielok s viacúčelovým zapalovačom M734A1.

Na začiatku roka 2009 odštartovali Ozbrojené sily USA proces Accelerated Precision Mortar Initiative (APMI), v rámci ktorého súťažili tri spoločnosti o získanie zákazky na nový vysoko presný 120 mm mínometný systém kompatibilný s prostriedkami Soltam M120. Íšlo o spoločnosti Raytheon, General Dynamics a Alliant Techsystems. V máji 2009 spoločnosti predstavili svoje riešenia a pozemné sily určili, že víťaza vyberú na základe výsledkov praktických ostrých streľieb. V apríli 2010 sa americké armádne zložky rozhodli pre ponuku spoločnosti ATK s „mínometným balíčkom“ MGK (Mortar Guidance Kit), ktorý zahŕňal aj nové mínometné náboje XM395 APMI. V júni 2010 bola podpísaná zmluva na úvodnú dodávku 1 310 kusov novej GPS navádzanej munície v celkovej hodnote deväť miliónov USD, čo v prepočte predstavuje sumu 4 838 eur (145 750 Sk) na jednu delostreleckú minú.

Systém lafetovania M326

Dizajn XM395 APMI

Základom balíčka MGK je úprava delostreleckej míny, ktorej pôvodný zapalovač v princípe nahradili predné riadiace krídla strely, systém navádzania a viacúčelový programovateľný zapalovač. Telo munície s obsahom bojovej náplne ostalo ako pri štandardnom triestivo-trhavom náboji M934. Za smer a korekcie letu munície zodpovedá v nosovej časti XM395 APMI prijímač GPS a počítačom ovládané aerodynamické riadiace krídla. Navádzací modul typu SAASM je z dielne spoločnosti L3. Podľa ATK je úprava míny na 90 % zhodná s modernizačnou úpravou PGK (Precision Guidance Kit) pre 155 mm delostreleckú muníciu ako lacného variantu použitia vysoko presnej munície. Sklopné krídla, ktoré zabezpečujú šípovú stabilitu delostreleckej míny, sú klasicky v zadnej časti náboja APMI.

Viacúčelový zapalovač umožňuje naprogramovať explóziu míny ešte pred dopadom vo vzduchu, po dopade na cieľ alebo s oneskorením až po prieniku. Aby nová munícia zasiahla cieľ a správne pracovala počas autonómneho letu, musí operátor mínometu vložiť cez zariadenie PLUMSS (Precision Lightweight Universal Mortar Setter Systems) z počítača riadenia palby do modulu munície GPS súradnice a požadovanú iniciáciu bojovej náplne. Oproti pôvodnému mínometnému systému je súčasťou balíčka MGK aj modifikácia počítačového systému riadenia palby. Munícia APMI je rovnako kompatibilná na používanie so systémom lafetovania M326, ktorý mínomet M120 pomocou hydraulického ramena pripája na rôzne pohyblivé transportné platformy.

Oproti požiadavkám v dokumente amerických pozemných síl ONS-09-7722 modernizovaný mínomet od ATK dosahuje na vzdialenosť väčšiu ako 6 500 m stredovú kruhovú odchýlku až 10 metrov. V porovnaní s priemernou kruhovou odchýlkou bežných 120 mm mínometov 136 – 76 m však ide podľa amerických zdrojov o stále dobrý výsledok. XM395 APMI dopĺňa paletu používanej vysoko presnej munície 120 mm systémov od iných výrobcov, ako sú ruský Gran či izraelský Dagger. Podľa zástupcov amerických pozemných síl, ktorí majú na starosti vyzbrojovanie muníciou, US Army nemá požiadavku na vysoko presné náboje pre 81 mm a 60 mm mínometry. Dôvodom je, že veľkosť používaných mín vyžaduje stále technológiu, ktorá ešte nie je dostupná. 120 mm mínomet je tak zatiaľ najľahším delostreleckým palebným prostriedkom, ktorý využíva modernú, vyspelú a zároveň cenovo relatívne drahú muníciu. Ak sa v americkej armáde osvedčí, môže podľa odborníkov pokryť až 70 % požiadaviek na palbu, ktoré táto zložka mala v rámci projektu NETFIRES-NLOS-LS.

Mina APMI v Afganistane

Test Hellfire z Avengeru

Spoločnosť Boeing sa 23. februára podieľala na prvom teste amerických pozemných síl, ktoré testovali odpálenie riadenej strely AGM-114 Hellfire z modifikovaného systému Avenger na podvozku vozidla Humvee. Skúška sa uskutočnila na leteckej základni Eglin z platformy Boeingu, ktorá je pokračovaním vo vývoji systému AFPS. Podľa Phila Hillmana manažera programu bude Boeing pokračovať na integrácii a ďalšom testovaní doplneného systému. Veža Avenger s protiletadlovými raketami Stinger (na fotografii) je v amerických silách už zavedená, súčasné testy smerujú na zvýšenie univerzálnosti systému, ktorý by sa mal dať používať proti viacerým typom cieľov.

Februárový test mal ukázať, či je realizovateľné použitie riadených rakiet Hellfire a 70 mm rakiet Hydra vo vežovom systéme Avenger. Spoločnosť Boeing má na starosti dizajn, výrobu a mechanickú integráciu výbavy veže a tiež zabezpečuje podporu ostrých skúšobných streľieb. Avenger bol pôvodne navrhnutý ako čisto PVO platforma bez spôsobilostí pôsobenia proti pozemným cieľom. Veža môže byť nainštalovaná na rôzne typy podvozkov automobilov, vrátane kategórie MRAP, alebo sa môže používať ako samostatné statické stanovište.

foto **US Army**

Britské námorníctvo a pozemné sily na začiatku apríla informovali o navzájom sa prekrývajúcich oblastiach, ktorých zrušením sa dá ušetriť. V pozemných silách pôjde v prvej vlnе o 1 000 osôb, polovica sú dobrovoľníci, asi 25 % predstavujú dôstojníci, ktorí nie sú v armáde menej ako osem rokov. V námorníctve pôjde o 1 600 osôb z radov technikov, zdravotníkov či logistických zložiek bez ohľadu na vek pôsobenia v službe. V súlade so schváleným dokumentom prehodnotenia cieľov v oblasti obrany Strategic Defence and Security Review sa má podľa plánov počet príslušníkov ozbrojených síl znížiť do apríla 2015 o 17 000 osôb. Pozemné sily majú mať v cieľovom dátume o 7 000 osôb menej, o 5 000 príslušníkov sa zníži počet v námorníctve i kráľovskom letectve. Časť tabuľkových miest sa zníži nižším náborovaním, stále však zostane 11 000 miest na riešenie.

Objednávka na JPADS

Logistika moderných ozbrojených síl musí riešiť klasickú dilemu pri leteckom zásobovaní pomocou zhadzovania. Pri aplikácii doplnenia zásob jednotkám z veľkej výšky zhadzovanie nie je presné a hrozí riziko straty zásob. Pri dopĺňaní potrebných vecí lietadlom z malej výšky zasa hrozí nebezpečenstvo zasiahnutia nepriateľskou paľbou a obmedzenie dosahu zásobovania. Dá sa táto otázka riešiť? Podľa amerického veliteľstva spoločných síl áno.

To vidí riešenie v použití systému založeného na navedení pomocou GPS systému podobne ako pri využití vysoko presnej munície JDAM spojenej so softvérom, ktorý funguje ako riadenie letu materiálneho výsadku. Systém sa označuje ako JPADS (Joint Precision Air-Drop System) a bol už po výrobných skúšobných testoch vyskúšaný úspešne v praxi aj v Iraku a Afganistane. Na základe týchto skutočností sa rozhodlo v marci o novej objednávke na tieto systémy pre americké ozbrojené sily.

foto **US Army**

Spoločnosť Cobham získala zákazku v hodnote 8 mil. britských libier na dodávku zariadení na potieranie nebezpečenstva improvizovaných nástražných výbušných systémov (CIED) od nešpecifikovanej krajiny NATO. Kontrakt sa realizuje v druhom a treťom štvrtroku kalendárneho roka 2011. Cobham vyvíja a vyrába širokú paletu technológií a produktov, ktoré používajú ozbrojené sily v konfliktných oblastiach ako je napríklad Afganistan. Technológie Cobhamu, ktoré na dajú dodatočne inštalovať na vozidlá a robotické aplikácie spoločnosti, priniesú podľa Freda Cahilla, viceprezidenta Cobham Antenna Systems, spoločnosti v budúcich piatich rokoch obchodu v hodnote viac ako 100 mil. britských libier.

Spoločnosť Lockheed Martin získala od americkej Agentúry protiraketovej obrany (MDA) objednávku v hodnote 789,8 mil. USD na výrobu systémov THAAD (Terminal High Altitude Area

Defense). Ide o systémy pre ďalšie dve batérie tohto prostriedku. Kontrakt zahŕňa výrobu 48 antiraket THAAD, šesť mobilných odpalovacích zariadení, štyri strediská riadenia palby a zodpovedajúce technické prostriedky zabezpečenia v hodnote 694,9 mil. USD a opciu výroby odpalovacích zariadení za 94,9 mil. USD. Dodávka by sa mala realizovať do konca roka 2013. Dve batérie THAAD sa už operačne používajú vo Fort Bliss v Texase. Prvá batéria (A-4 ADA) je v prevádzke od mája 2008 a druhá (A-2 ADA) od októbra 2009. Intenzívny výcvik obslúh týchto batérií sa podľa výrobcu začal na začiatku tohto roka.

Prvá nemecká jednotka dostala v marci nové moderné obrnené kolové vozidlo Boxer. Íšlo o 292 Jägerbattalion v Dounaeschingene, ktorý sa pripravuje na nasadenie v Afganistane od augusta tohto roka. Sedem Boxerov vo verzii na výcvik posádok dostalo už tréningové stre-

disko v Dornstadte minulý rok. Vozidlo vo verzii na prepravu osôb prepraví sedem pešiakov, posádku tvoria tri osoby – vodič, strelec a veliteľ.

Francúzska lodenica DCNS oznámila, že 18. marca dokončila prvú časť trupu druhej ponorky triedy Barracuda, ktorá bude niesť meno Duguay-Trouin. Výroba ponoriek programu vrátane prvého plavidla Suffren tak ide podľa plánu, pričom v rokoch 2017 až 2028 by lodenice francúzskemu námorníctvu mali dodať šesť plavidiel. Nová moderná trieda francúzskych útočných jadrových ponoriek (SSN – vo francúzskom označení SNA-NG) Barracuda má zvýšiť schopnosti námorných síl Paríža. Bude vyzbrojená rôznymi typmi zbraní vrátane nových torpéd, protiletadlových rakiet SM39 a striel s plochou dráhou letu MDCN.

Veteráni z východného frontu opäť spolu

Autor (v strede) s Jozefom Kačirkom a Michalom Surkošom (na voziku)

Ťaženie na východe

/ Miroslav MINÁR

/ foto **Sylvia HLAVÁČKOVÁ**, archív **VHÚ**

Priznám sa úprimne, že keď som sa s nimi stretol v Domove n. o. v Partizánskom, myslou sa mi premietali nekonečné široké a dlhé ukrajinské pláne, ktoré som štyri roky vnímal z uháňajúceho rýchlika do Lvova, kde som študoval vojenskú žurnalistiku. Dokonca som sa vrátil aj do Lipovca, kde som mal tú česť byť v roku 1996 pri odhalení rekonštruovaného pamätníka padlým slovenským vojakom. Tu 22. júla 1941 utrpela slovenská Rýchla brigáda v zostave nemeckých vojsk veľké straty. Medzi tými čo prežili, boli práve moji dvaja spolubesedníci v spomínanom domove – Jozef Kačirek a Michal Surkoš.

Obaja 92-roční veteráni z „východu“ už majú trochu problém s artikuláciou, ba Michalovi Surkošovi sa spomienky na bojový pochod cez Ukrajinu až k Azovskému moru aj pletú. Patrí sem i jeden ťažko overiteľný fakt: „Bol som zahrabaný v masovom hrobe, pomohol mi Pán Boh. Ale poviem vám, že na druhej strane bolo lepšie ako na tej prekliatej vojne.“ Napriek nespočetným otázkam sa mi podrobnosti a okolnosti za akých sa stal tento „zázrak“, nepodarilo zistiť. A preto som oslovil vojenského historika Jozefa Bystrického. „Slováci počas ťaženia k Azovskému moru sa do takejto situácie nemohli v žiadnom prípade dostať. I keď je pravda, že práve pri Lipovci a počas ďalších bojov padli mnohí do zajatia. Záznamy v našich archívoch však nehovoria o takej udalosti, akú spomína Michal Surkoš.“

V auguste 1941 sa na území Sovietskeho zväzu sformovali dve slovenské jednotky – Rýchla divízia, ktorá v zostave nemeckých okupačných vojsk plnila bojové úlohy, a Zaistovacia divízia, ktorá na Ukrajine a území Bieloruska zabezpečovala

okupačnú činnosť. Táto jednotka plnila úlohy až do októbra 1943. Jej vojaci však často prichádzali do styku s domácim obyvateľstvom, a najmä niektorí velitelia tak získavali kontakty na partizánov. Jozef Kačirek si spomína na kapitána Jána Nálepku, ktorému sa pri meste Ovruč podarilo prejsť na druhú stranu. „Chystali sme sa aj my, ale už sme to nestihli,“ spomína. Jozef Bystrický zároveň spresňuje: „Ani to stihnúť nemohli, pretože velenie divízie prijalo drastické opatrenia, ktoré to neumožňovali. Na nespokojnosť Slovákov reagovali aj nemeckí spojenci, ktorí najmä po udalostiach pri Melitopole (30. októbra 1943 tu padlo do zajatia alebo zbehlo až 2 800 vojakov jednotky – pozn. autora) sa rozhodli jednotku reorganizovať na Technickú divíziu a odsunúť ju do Talianska. Tu neskôr budovala opevnenia pre hitlerovské vojská, stavali a opravovali železnice, či mosty.“

„Presúvali sme sa vlakom z Varšavy do Ravensky. Ja som potom slúžil v meste San Pietro in Vincoli. Spočiatku sa nám miestni ľudia vyhýbali, lebo nemecká propaganda z nás urobila takmer zločincov. Ale postupne sme sa s miestnymi zbližovali. Spolucitili s nami, keď na poslednú cestu prišli odprezadiť 23 našich vojakov, ktorí zahynuli 30. decembra 1943 pri anglo-americkom bombardovaní Ravensky“, spomína si na niektoré detaily z pôsobenia v Taliansku Jozef Kačirek.

Túžba po domove sa pre neho a jeho spolubojovníkov naplnila krátko pred augustom 1944, keď jeho prápor prevelili na Slovensko. Povstanie a následné dni do konca vojny prežil v Piešťanoch.

: pre poddôstojníkov

Patrím do armády

/ Jozef ŽIAK

/ foto archív MK

Rodáka z Nového Mesta nad Váhom podobne ako mnoho ďalších mladých ľudí lákala technika. Aj preto sa po ukončení základnej školy vybral práve do Martina na vojenskú strednú odbornú školu. Škola mu v tomto smere splnila predstavy. Stal sa technikom pre oblasť výzbroje a munície. Už počas školy ho zaujímala aj práca s ľuďmi. Ako veliteľ školského družstva sa začal oboznamovať s tým, ako sa starať o podriadených. Aj keď v škole to boli ešte jeho spolužiaci. Vtedy ešte rotný Milan Kozoň netušil, ako sa mu neskôr tieto prvé skúsenosti zídu.

Najskôr pôsobil vo vtedajšej automobilovej brigáde v Hlohovci ako veliteľ výcvikovej čaty, neskôr sa stal v dopravnej základni veliteľom strážnej čaty. V roku 1997 získal medzinárodnú skúsenosť.

Medzinárodná skúsenosť

V rámci slovenského kontingentu mierovej misie UNTAES vo Východnom Slavónsku bol najskôr starším vodičom, neskôr aj skladníkom. Pozorne si všimал prácu príslušníkov ďalších armád, s ktorými spoločne slovenskí vojaci plnili úlohy v tejto časti bývalej Juhoslávie. Dodnes mu zostali pekné spomienky aj na našich krajanov. Najmä v Iloku, kde im pomáhali dať dohromady Slovenský dom. Ale v pamäti zostala aj vojnou zničená krajina. Rozbité domy, cesty, zaminované rozsiahle oblasti. Neskôr sa stal správcom skladu v základni a opravovni ženíjného materiálu v Novom Meste nad Váhom. Nasledovala pätnásťmesačná anabáza v civile.

„Asi práve vtedy som si naliehavo uvedomil, že patrím do armády. Práve vojenské prostredie najviac vyhovuje môjmu naturelu. Urobil som všetko preto, aby som sa doň čím skôr vrátil. Som rád, že sa mi to podarilo," priznáva Milan. Odvtedy je jeho materským útvorom hlohovský multifunkčný prápor. Prešiel niekoľkými funkciami. V súčasnosti je veliteľom hygienického družstva v rote evakuácie.

Vie motivovať kolektív

Veliaci poddôstojník multifunkčného práporu štábný nadrotmajster Ľudovít Stas by bol veľmi rád, keby mal okolo seba viac takých poddôstojníkov, ako je rotný Kozoň. „Je to skúsený vojenský profesionál, odborne veľmi dobre zdatný. Navyše má osobitné nadanie pre prácu s ľuďmi. Lebo nie každý odborník vie dostatočne okolo seba motivovať celý kolektív, odovzdať mladším a menej skúseným vojakom svoje poznatky. Milan to vie. Aj preto celý kolektív jeho družstva dosiahol v uplynulom období veľmi dobré výsledky na rôznych vyvedeniach a cvičeniach. Či už to bolo pri záverečnej príprave bojovej skupiny Európskej únie pod poľským vedením na východe Slovenska, alebo pri minuloročnom najväčšom cvičení v novodobej histórii Slovenska Spoločný cieľ 2010," konštatuje veliaci poddôstojník multifunkčného práporu.

Rotný Milan Kozoň sa stal už opakovane najlepším poddôstojníkom práporu a spoločnej logistickej podpornej skupiny a v uplynulom roku aj najlepším poddôstojníkom v rámci celých Sil výcviku a podpory.

Športový inštruktor

Odmalička ho lákal šport. Pomáhal mu aj v jeho vojenskej kariére. Je pravidelným účastníkom rôznych pretekov v cezpoľnom behu v rámci ozbrojených síl. Absolvoval vo vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši aj kurz inštruktora špeciálnej telesnej výchovy. Niektorí sice šomrú, že s vojakmi v základnej službe bola jednoduchšia práca ako s dnešnými vojenskými profesionálmi, ale Milan je iného názoru.

„Pracoval som ako veliteľ s jednými i druhými. Základáka človek postupne pripravil a keď mal odovzdávať ovocie tohto úsilia, odišiel do zálohy. To trochu človeka demotivovalo. Najmä keď sa tá dĺžka vojenčiny rapidne skrátila. S profesionálmi je síce na prvý pohľad ťažšia robota. Nedá sa už motivovať ako spomínaný základák opušťákmi a podobne. Na druhej strane systematická práca s ním prináša dlhodobejšie výsledky. Vidíte, ako postupne odborne rastie, zapadá do kolektívu. Aj preto ma práca s ľuďmi vždy priťahovala. Je to veľmi pekný pocit, keď vidíte, ako celé družstvo počas dôležitého cvičenia dobre plní úlohy. Funguje ako zohratý kolektív. Vtedy ma zahreje pri srdci a cítim, že všetka tá námaha v príprave nebola vynaložená nadarmo," hovorí veliteľ družstva.

Medzi jeho ďalšie záľuby patrí vojenská história. Je aktívnym členom klubu vojenskej histórie Old duty trucks v Novom Meste nad Váhom. Spoločne so svojimi kolegami pomohol vdýchnuť život mnohým vojenským veteránom. Zúčastňujú sa na rôznych prehliadkach i rekonštrukciách bojových stretnutí. Svoj záujem o históriu prejavuje aj prácou v oblastnej organizácii Zväzu protifašistických bojovníkov v Novom Meste nad Váhom.

„Som hrdý na to, že som poddôstojník, že môžem odovzdávať svoje vedomosti a pomáhať svojimi schopnosťami a skúsenosťami podriadeným i kolegom. Keby som dnes stál znova ako v roku 1989 pred rozhodnutím, či ísť, alebo neísť na vojenskú školu, znova by som sa rozhodol tak ako pred 22 rokmi," zdôrazňuje rotný Milan Kozoň.

Barkasi v Kosove zatváral dvere

/ Jozef ŽIAK

/ foto archív MB

Michalovčan Rastislav Barkasi premýšľal, čo ďalej po skončení strednej odbornej školy elektrotechnickej. Túžba byť vojakom bola u neho od malička. Pretrvala aj po maturite, a preto jeho kroky viedli do Liptovského Mikuláša, kde absolvoval ročnú prípraveckú školu.

To bol začiatok jeho dnes už štrnásťročnej vojenskej kariéry. Prvým pôsobiskom sa pre neho stala rožňavská protiletadlová raketová brigáda, kde začínal ako veliteľ čaty odpalovacích zariadení. Postupne prešiel mnohými ďalšími funkciami, až napokon v útvare končil ako veliteľ čaty velenia a riadenia. Práve tá posledná dosť ovplyvnila ďalšie smerovanie rotmajstra Rastislava Barkasiho.

Osudové rozhodnutie

Koncom roka 2003 sa upravovali tabuľkové hodnosti veliteľov čiat. Z prípraveckých sa stali čisto dôstojnícke. Rastislava bavila práca s technikou, ale aj s ľuďmi, ktorých mal na starosti. Prešiel na svoje nové pôsobisko do michalovského mechanizovaného práporu. Stal sa veliacim poddôstojníkom najskôr protiletadlovej a neskôr protitankovej čaty roty palebnej podpory.

„Práca s ľuďmi ma vždy bavila. Priťahovalo ma starať sa o nich, počítvať radosť z toho, keď im človek vie poradiť, riešiť ich problémy, stať sa prostredníkom medzi nimi a veliteľmi. Novú pozíciu som bral ako ďalšiu výzvu vo svojej profesionálnej kariére," konštatuje Rastislav. Medzitým sa aj naďalej odborne vzdelával. Absolvoval špecializované kurzy pre veliteľov a obsluhy protiletadlových raketových kompletov malého dosahu.

Indiana a Kosovo

Veľkým impulzom sa pre neho stal v roku 2009 kurz vo výcvikovom centre Národnej gardy štátu Indiana v USA. Vo výcvikovom campe Attenburry a vo výcvikovej základni v Muscatataku mal možnosť oboznámiť sa s modernými výcvikovými metódami a efektívnym výcvikom pred odchodom do takých dôležitých operácií, ako je

Rotmajster Barkasi kontroluje výsledky strelieb

napríklad ISAF v Afganistane. Získané skúsenosti sa usiloval čo možno najviac uplatniť vo svojej každodennej práci s podriadenými v domovskom útvare v Michalovciach.

Minulý rok prišla zahraničná skúsenosť. „Mal som česť pôsobiť od marca do októbra 2010 ako veliteľ družstva v poslednom slovenskom kontingente KFOR v Kosove. Práca v medzinárodnom prostredí mi dala veľa. Veľmi dobrá bola najmä spolupráca s českými vojakmi, ktorí spoločne s nami pôsobili na základni v Šajkovaci. Zažili sme niekoľko spoločných cvičení a operácií v priestore našej pôsobnosti v centrálnej časti provincie. Zaujímavé boli najmä spoločné vyhladávacie operácie. Okrem toho práve slovenská jednotka bola ako jediná v priestore vycvičená na takéto spôsoby operácií. Preto sme prehľadávali cesty, po ktorých mali prechádzať VIP osoby, zaisťovali sme bezpečnosť a monitoring letiskovej plochy. Ako jediná slovenská jednotka sme plnili úlohy spoločne s vojakmi švédského kontingentu aj v rozdelenom meste Kosovská Mitrovica, kde v minulosti často prepukali šarvátky a nepokoje medzi Albáncami a Srbmi, oddelenými riekou Ibar," hovorí rotmajster Barkasi.

Vytvára diorámy

Už dlhšie sa venuje aj svojej záľube, plastikovému modelárstvu. V súčasnosti sa sústreďuje väčšinou iba na vojenskú techniku a zbrane z obdobia druhej svetovej vojny. Vytvára diorámy. Je vedúcim krúžku plastikových modelárov v michalovskom mechanizovanom prápore. Založil ho spoločne s veliacim poddôstojníkom útvaru štábnym nadrotmajstrom Marekom Stretavským. Spoločne získali za svoje modely už množstvo ocenení na rôznych rezortných, celoslovenských i medzinárodných podujatiach. Aktívne sa venuje strelbe z krátkych a dlhých zbraní. Odborne sa ďalej vzdeláva aj štúdiom taktiky malých jednotiek rôznych armád sveta.

Práca s vojakmi a pozícia veliaceho poddôstojníka je podľa rotmajstra Rastislava Barkasiho o tom, že sa neustále pohybuje medzi nimi. Spoločne s poddôstojníkmi ich cvičí, a má teda najlepší prehľad o tom, čo skutočne dokážu, ale aj kde sú ich slabiny, ktoré treba odstrániť. Práve ten neustály, každodenný kontakt s vojakmi je predpokladom úspešného výchovného pôsobenia medzi nimi.

„Vojaci veľmi rýchlo vycitlia, či ich kritizujete preto, lebo im chcete pomôcť, alebo len pre kritiku. V prvom prípade sa vám otvoria, povedia o svojich problémoch. Celkom oprávnené však očakávajú, že ich budete v rámci svojich pôsobností riešiť. Aj v súčinnosti s veliteľmi," priznáva úspešný veliaci poddôstojník rotmajster Rastislav Barkasi.

Veliaci poddôstojník pozemných síl štábný nadrotmajster Rastislav Bodnár na jeho adresu poznamenáva, že keď komisia vyberala v minulom roku najlepšieho poddôstojníka v rámci celých pozemných síl, najviac bodov za služby získal práve rotmajster Barkasi.

Pri výcviku so svojim podriadeným

Prezentácia monografie

/ Vojenský historický ústav Bratislava

Slovenský inštitút vo Varšave, v spolupráci s Poľským inštitútom medzinárodných vecí a Vojenským historickým ústavom v Bratislave, pripravili 30. marca prezentáciu monografie vedeckého pracovníka Vojenského historického ústavu Igora Baku „Udział Słowacji w agresji na Polskę w 1939 roku“. Ide o rozšírené vydanie autorovej monografie „Slovenská republika a nacistická agresia proti Poľsku“, ktorá vyšla v roku 2006. Knihu v roku 2010 v poľskom jazyku vydal Poľský inštitút medzinárodných vecí, na ktorého pôde sa podujatie uskutočnilo. Knihu okrem samotného autora predstavili profesor Piotr Majewski z Varšavskej Univerzity a Łukasz Adamski z Poľského inštitútu medzinárodných vecí. Na podujatí sa zúčastnili aj riaditeľ Vojenského historického ústavu v Bratislave plk. Miloslav Čaplovič, riaditeľka Slovenského inštitútu Helena Jacošová, riaditeľ Diplomatickej akadémie Ministerstva zahraničných vecí Poľskej republiky Bogdan Wrzochalski, riaditeľ Múzea Varšavského povstania Paweł Ukielski, slovenský historik Dušan Segeš, Mateusz Gniazdowski z Centra východných štúdií, či Zbigniew Moszumański z Akadémie národnej obrany z Varšavy. V diskusii prítomní ocenili prínos práce slovenského vojenského historika pri odtabuizovaní tejto kontroverznej témy spoločnej histórie Slovenska a Poľska.

V Lisabone o systéme velenia

/ mjr. Zdeněk HORÁK

/ foto por. Ladislav JANČEK

1. apríla sa v portugalskom Lisabone uskutočnilo za účasti náčelníkov J6 zasadanie riadiaceho výboru medzinárodného cvičenia interoperability systémov velenia, riadenia, komunikácií a prenosu informácií Combined Endeavor. Riadiacemu výboru predsedal náčelník štábu systémov velenia, riadenia a komunikácií a bojovej integrácie veliteľstva sil USA v Európe brigádný generál Gregory L. Brundige. Za Ozbrojené sily SR na výbore vystúpil náčelník odboru podpory velenia štábu pre podporu operácií Generálneho štábu OS SR plukovník Ivan Ilavský. Potvrdil snahu OS SR o testovanie interoperability komunikačných a informačných systémov (KIS) i napriek nedostatku finančných prostriedkov. Zároveň zdôraznil význam kybernetickej obrany v súčasných operáciách. Slovenská republika, ako jeden z desiatich zakladajúcich členov tohto medzinárodného cvičenia, sa po prvýkrát zúčastní testovania svojich systémov so systémami krajín NATO, PzM a ostatných krajín a organizácií z územia SR.

Bežali aj vojaci s puškou

/ text a foto Pavol VITKO

64. ročník Národného behu Devín - Bratislava bol v nedeľu 10. apríla aj v znamení vojakov. Nadviazali tak na historickú tradíciu, keď v úvodných ročníkoch mali vysoké zastúpenie práve príslušníci predvojnovnej Československej armády. Napríklad v roku 1935 bolo zo 135 bežcov až 125 vojakov. „Z Čestnej stráže prezidenta SR nás bežalo osem. Napriek nie najľahšej výstroji sme všetci dobehli do cieľa,“ s pocitom víťaza nám povedal npor. Marián Mäsiar. On aj jeho kolegovia bežali v taktickej výstroji, vrátane osobnej zbrane. „Chceli sme reprezentovať nielen náš klub, ale aj tradície ozbrojených síl. Preto sme prvý raz aj my vyrazili na trať vo vojenskom,“ dodal Michal Machaj zo Slovenského klubu 1. prieskumného práporu. Záleží mu práve na tradíciách aj ich už zaniknutého práporu. Preto M. Machaj bežal vo výsadvkovej výstroji a so zástavou klubu. Jeho kolega Robert Čirner odbehol viac ako 11,5 kilometra s ostreľovacou puškou Dragunov. Samozrejme, vo výše 5-tisícovom štartovnom poli bežalo aj viacero športovcov z rezortu obrany. „Bežalo sa mi výborne, ale vojaci mali skutočne môj obdiv za to že tak skvele dokázali nadviazať na historickú tradíciu, ako aj za to, že vôbec dobehli,“ zhodnotil Miloš Domorák z kancelárie ministra obrany, ktorý Národný beh Devín – Bratislava absolvoval už siedmy raz.

Jedna či dve vojenské nemocnice?

/ MUDr. Ján POPOVIČ

V posledných dňoch som opakovane dostal otázku, do akej miery je potrebné, aby armáda prevádzkovala dve nemocnice. Výber poisťného neustále klesá a spolu s ním klesajú i platby poskytovateľom zdravotnej starostlivosti. Obe vojenské nemocnice preto tak ako civilné lôžkové zariadenia finančne stráďajú a rezort už nedokáže narastajúci objem chýbajúcich prostriedkov dostatočne substituovať.

Nenastal teda okamih začať uvažovať o reforme vojenského zdravotníckeho systému i v zmysle redukcie počtu akútnych (nemocničných) lôžok? Ak to tak je, kde začať? V Bratislave alebo v Ružomberku? Skôr ako odpovieme, skúsme trochu premýšľať. Vojenské nemocnice sú súčasťou siete lôžkových zdravotníckych zariadení. Spolu s civilnými nemocnicami vytvárajú konzistentný systém poskytovateľov ústavnej zdravotnej starostlivosti, primárne financovaný prostredníctvom verejného zdravotného poistenia. Teda modelom, ktorý dlhodobo vykazuje zrejmu ekonomickú neefektívnosť. Klient vojenskej nemocnice, ako aj nemocnice civilnej, v okamihu čerpania zdravotnej starostlivosti nevie, koľko stojí jeho zdravotná starostlivosť, nevie, kedy bude (zdravotnou poisťovňou) uhradená a predovšetkým, ak sa rozhodne zdravotnú starostlivosť nečerpať, nedokáže svoju poisťnú platbu ušetriť. Dôsledok je zrejmy: zdravotnú starostlivosť „nadužíva“. Požaduje jednoducho viac zdravotnej starostlivosti, ako by požadoval v prípade, keby uvedené parametre poznal. Zdravotná starostlivosť sa stala „voľným statkom“. A nemocnica? Vojenská alebo civilná, obe sa usilujú vyhovieť a požadovanú starostlivosť poskytnúť v očakávaní, že zdravotná poisťovňa toto ich úsilie patrične ocení a dohodnutý limit adekvátne navýši. To však urobiť nemôže, pretože potrebné nadbytočné prostriedky nemá a kruh sa uzatvára. Nemocnica,

produkujúca nadlimitné výkony, ktoré nemôže mať zaplatené, vedome generuje dlh a čoraz častejšie natahuje ruku k zriaďovateľovi, ktorý, ak by jej chcel vyhovieť, musel by ubrať niekomu inému. Platí totiž, ak niekde pridám, musím inde ubrať. Otázka preto znie: má tak urobiť? Za seba chcem jasne a zreteľne povedať, že tak nemá urobiť. A to jednak preto, že neexistuje žiadny dôvod, aby sa znižovali už i tak nízke príspevky ostatným segmentom, a jednak preto, že by sa tým nič nevyriešilo. Aby sa zadlžovanie vojenských nemocníc zastavilo, musí sa urobiť oveľa viac. Musí sa skutočne reformovať systém, obmedziť všetky programy finančnými limitmi a prispôbiť jeho kapacity reálnym platbám zdravotných poisťovní, čo okrem iného znamená i prehodnotiť počet akútnych lôžok v zariadeniach v Bratislave a v Ružomberku. Inak sa nedopočítame nikdy. A kde sa má začať? Tam, kde sú desivé hospodárske výsledky počítované najcitlivejšie. Kde uniká najviac prostriedkov, ktoré by sa dali využiť povedzme na výstavbu poľného systému tak, ako to vyjadruje dokument NATO MC 326/2, zdravotnícka doktrína AJP 4.10 či poddokytriny AJMed P1 pre zdravotnícke plánovanie, AJMed P2 pre zdravotnícky odsun, AJMed P3 pre zdravotnícky prieskum, AJMed P4 pre ochranu zdravia vojsk, AJMed P6 pre civilno-vojenské rozhranie, ako i direktíva ACO 83-1 o Zdravotníckom zabezpečení operácií. Možnosti alternatívneho využitia ušetrených prostriedkov je, ako vidieť, viac než dosť.

Zhodili 300 000 litrov vody

/ mjr. Milan VANGA

/ foto Vzdušné sily OS SR

Tri vojenské vrtuľníky pomáhali zvládnuť situáciu pri rozsiahlom lesnom požiari, ku ktorému došlo v nedeľu 10. apríla v katastri obce Staré Hory v časti Dolný Jelenec v okrese Banská Bystrica. Helikoptéry Mi 17 z vrtuľníkového krídla v Prešove počas dvoch dní vzlietli presne 160-krát a zhodili 150 "bambí" vakov, čo predstavuje 300 000 litrov vody. Vrtuľníky nalietali 27 letových hodín a 20 minút, teda takmer 27 a pol hodiny. Zásah vojenských pilotov a situáciu priamo na mieste skontroloval štátny tajomník ministerstva obrany Róbert Ondrejcsák. Spolu s veliteľom prešovskej základne Miroslavom Korbom si pozrel situáciu priamo z vrtuľníka. „Terén je extrémne nedostupný. Ako sa ukazuje, iba ozbrojené sily majú schopnosti a spôsobilosti zasiahnuť a patrične pomôcť v takýchto ťažkých prípadoch,“ uviedol Ondrejcsák. Zhadzovanie vody prebieha v nižšej rýchlosti okolo 50 kilometrov za hodinu a bočný alebo zadný náraz vetra vie vrtuľník zhodiť o niekoľko metrov dolu. Na presné navedenie na cieľ je potrebný navigátor na zemi, ktorým je v tomto prípade hasič.

Pocta športovcom

/ Silvia CISÁRIKOVÁ

/ foto Peter DOVINA

Predsedníčka vlády SR Iveta Radičová 28. marca prijala v Zrkadlovej sále Úradu vlády SR úspešných športovcov, ktorých zároveň ocenila za ich výsledky v roku 2010. Zdôraznila ich pozitívny vplyv na deti a mládež a vyjadrila želanie, aby na medzinárodných športoviskách čo najčastejšie zaznievala hymna Slovenskej republiky. Z rúk predsedníčky vlády SR Ivety Radičovej a ministra školstva Eugena Jurzyca za prítomnosti ministra vnútra Daniela Lipšica a ministra obrany Ľubomíra Galka si ocenenie prevzali aj úspešní vojenský športovci: biatlonista Matej Kazár, športový strelec Miroslav Jurčo, kanoisti na dvojeke vode Jaroslav Slučník a Vladimír Vala, kulturista Jana Purdjaková. Ďalší ocenení – Michal Martikán a Peter Gelle – sa pripravujú v zahraničí, preto si ocenenie nemohli prevziať osobne.

Strategické hodnotenie obrany vo svojom polčase

/ plk. gšt. Josef POKORNÝ

náčelník štábu strategického plánovania a rozvoja spôsobilostí GŠ OS SR

Odôvodoch a cieľoch strategického hodnotenia obrany sa už povedalo a napísalo veľa. Vychádza z programového vyhlásenia vlády SR a jeho základným dôvodom je pretrvávajúca dlhodobá nerovnováha medzi rastúcim rozsahom a náročnosťou úloh pre rezort obrany a znižujúcim sa zdrojovým rámcem na realizáciu týchto úloh. Navyše z novej strategickkej koncepcie NATO vyplývajú požiadavky na rozvoj nových, sofistikovanejších a zdrojovo náročnejších vojenských a civilných spôsobilostí. To ešte viac roztvára nožnice medzi úlohami a zdrojmi.

Strategické hodnotenie obrany sa v súčasnosti dostalo do svojho polčasu. Bola ukončená jeho analytická fáza a postupne prechádzame do projekčnej fázy. Analytická fáza komplexne zhodnotila súčasný stav zaručovania obrany štátu a rozvoja ozbrojených síl a poskytla odpovede predovšetkým na otázky, kde sa nachádzame, aké sú príčiny tohto stavu a aké môžu byť dôsledky ďalšieho odkladania problémov rezortu obrany. V závere kladie politickému vedeniu krajiny fundamentálnu otázku: aké Ozbrojené sily si SR môže a chce do budúcnosti dovoliť a ako chce pristupovať k plneniu svojich spojeneckých záväzkov. Základné poznatky z analytickej fázy strategického hodnotenia obrany SR ukazujú, že rezort obrany, a najmä ozbrojené sily stoja na historickej krížovke a je nevyhnutné, aby politické vedenie krajiny, podporené celospoločenským konsenzom, prijalo strategické rozhodnutie o ich ďalšom smerovaní. V princípe sú vláde SR ponúkané tri možné scenáre vývoja situácie (tzv. strategické voľby).

Prvým možným scenárom je pokračovanie súčasného stavu = status quo, keď sa nič nezmení na súčasnem rozsahu úloh OS SR a ich zdrojovom zabezpečení. To by znamenalo, že naďalej sa bude postupne znižovať rozpočet rezortu obrany, prípadne sa bude udržiavať na nepostačujúcej úrovni vzhľadom na úlohy. V tomto prípade bude dochádzať k ďalšej „priorizácii“ úloh, keď budeme aj naďalej schopní plniť iba priority v rámci najvyšších priorit. V konečnej fáze, ak nebudú financie ani na jedinú prioritnú úlohu, by aj tak muselo dôjsť k systémovému riešeniu, aby sa odvrátil prípadný kolaps rezortu a OS SR. To znamená, že prvý scenár (môžeme ho nazvať „neurobiť nič“) je cestou, ktorá takmer s určitou istotou vedie do pekla. Druhým možným scenárom je vyrovnanie nerovnováhy medzi úlohami a pridelovaným zdrojovým rámcem na obranu prostredníctvom zníženia rozsahu plnených úloh. Je možné, že takýto scenár by mohol byť pre niekoho lákavý, pretože dnes existuje nielen v laickej verejnosti, ale aj v očiach tých, ktorí rozhodujú, veľmi nízke povedomie o rozsahu a význame úloh, ktoré rezort obrany a OS SR v skutočnosti pre Slovensko a jeho občanov plnia. Navyše, nechutť investovať do obrany a ozbrojených síl je pod vplyvom všeobecne rozšíreného falošného pocitu bezpečnosti, ktorý paradoxne vyplýva z nášho členstva v NATO a EÚ. Pritom prehladáme dôležitú skutočnosť, že naša prosperita vychádza z našej bezpečnosti, a nie naopak. Najmä členstvo v NATO zaradilo SR medzi úzku skupinu vyvolených krajín sveta, ktorá má svoju bezpečnosť garantovanú zárukami kolektívnej obrany zakotvenými vo Washingtonskej zmluve.

Prijatím za člena NATO sa SR dobrovoľne zaviazala nielen využívať článok 5 Washingtonskej zmluvy o spoločnej obrane členov Aliancie, ale plniť aj ostatné povinnosti plynúce z tejto zmluvy, vrátane článku 3, ktorý znie: „S cieľom účinnejšie dosiahnuť ciele tejto zmluvy (Washingtonskej zmluvy) budú strany tejto zmluvy samostatne a spoločne prostriedkami nepretržitej a účinnej spolupomoci i vzájomnej pomoci udržiavať a rozvíjať individuálne a kolektívne kapacity na odvrátenie ozbrojeného útoku.“ Inými slovami, svojím vstupom do Aliancie sa SR dobrovoľne zaviazala poskytnúť svoj spravodlivý vojenský podiel do spoločného balíka síl

a spôsobilostí (cieľov síl) na kolektívnu obranu Slovenska i našich spojencov. Kvantita i rozvoj kvality našich príspevkov do spoločného úsilia Aliancie sú koordinované prostredníctvom obranného plánovania NATO. Týmto záväzkom najlepšie zodpovedá tretí možný scenár, ktorý predpokladá vyrovnanie nerovnováhy medzi rozsahom úloh OS SR a pridelovaným zdrojovým rámcem na obranu prostredníctvom zvýšenia zdrojov na obranu v súlade s potrebami obrany štátu a našimi vojenskými záväzkami tak, aby sme prostredníctvom aktívneho a zodpovedného prístupu k plneniu nášho podielu v kolektívnej obrane spojencov zabezpečili obranu štátu, ako nám to predpisuje slovenská legislatíva.

Od analýzy k projekcii

SR sa v prístupovom procese do NATO zaviazala od roku 2003 vynakladať na obranu 2 % HDP. Tento záväzok sa následne premietol do rozvojových plánov rezortu a ozbrojených síl, ktoré boli schválené v podobe Dlhodobého plánu rozvoja rezortu obrany do roku 2010 (Model 2010). SR však ani v jednom roku nevyčlenila na obranu 2 % HDP. Navyše, v posledných rokoch sa výdavky na obranu neustále znižujú. Tento negatívny trend sa premietol do postupného znižovania schopnosti OS SR plniť štandardy pripravenosti síl platné v NATO a v ostatných rokoch aj do obmedzovania schopnosti OS SR plniť celé spektrum neustále rastúcich úloh v zmysle zákonov a medzinárodných záväzkov SR. Skrátením zdrojov vynakladaných na obranu došlo k výraznému narušeniu vyváženého vzťahu medzi rozsahom úloh OS SR a zdrojovým rámcem.

V procese plánovania výcvikového roku ozbrojené sily riešia tento dlhodobý nerovnovážny stav prioritizáciou úloh. V roku 2011 plnia v plnom rozsahu iba úlohy spojené s prispievaním do operácií medzinárodného krízového manažmentu a úlohy integrovaného systému protivzdušnej obrany NATO. Ostatné úlohy sú OS SR schopné plniť iba vo veľmi obmedzenom rozsahu až v krízovom režime práce, teda zďaleka nie plnohodnotne. Tento stav sa negatívne prejavuje predovšetkým vynúteným znižovaním kvality príprave-

nosti síl a utlmovaním rozvoja ozbrojených síl a modernizácie ich výzbroje. Na dosiahnutie rovnováhy medzi úlohami, zdrojmi a výkonnosťou OS SR (spôsobilosťami) sa v rámci projekčnej fázy procesu strategického hodnotenia obrany zvolil prístup založený na strategickej voľbe vo vzťahu k budúcemu zdrojovému rámcu pre rezort obrany. V prípade pokračovania negatívneho trendu vývoja zdrojového rámca bude potrebné – na základe strategickkej voľby – prispôsobiť výkonnosť (veľkosť) OS SR budúcim zdrojom.

Na vypracovanie návrhov veľkosti a zloženia síl sme v projekčnej fáze strategického hodnotenia obrany použili metodológiu, ktorá je principiálne zhodná s metodológiou, aká sa použila v roku 2009 pri tvorbe návrhu modelu 2020, tzv. plánovanie založené na spôsobilostiach. Zoskupili sme všetky úlohy, ktoré pred ozbrojenými silami stoja, do desiatich výkonnostných stupňov OS SR a tie sme podrobili hĺbkovej analýze. Zjednodušene povedané, pri návrhu variantov novej štruktúry ozbrojených síl sme si opakovane, pre každý výkonnostný stupeň, kládli otázku: „Ako by mali ozbrojené sily vyzeráť, aká by mala byť ich veľkosť, štruktúra, výzbroj, materiálové vybavenie, výcvik, to všetko podľa štandardov NATO, aby sme zabezpečili splnenie úloh podľa daného výkonnostného stupňa?“

Pre každý z 10 výkonnostných stupňov OS SR bol vypracovaný súbor základných výstupov, ktoré sú navzájom previazané. Určujúcim faktorom pre tvorbu návrhu zloženia síl v každom výkonnostnom stupni bola výkonnosť pozemného komponentu. Určenie optimálnej veľkosti pozemného komponentu sa vykonalo na základe identifikácie optimálneho životného cyklu bojovej jednotky pozemného komponentu. Tento životný cyklus musí reflektovať požiadavky na manažment personálu, cyklus prípravy pre jednotlivé predurčenia (úlohy) jednotky, životný cyklus výzbroje a na nie poslednom mieste aj cyklus striedania personálu v operáciách a misiách medzinárodného krízového manažmentu. Na základe požiadavky na zloženie bojových jednotiek bol pre každý výkonnostný stupeň vypracovaný návrh generickej štruktúry, ktorý vyjadruje zloženie síl, systém velenia a riadenia a jeho nasaditeľnosť. Tento súbor informácií ku každému výkonnostnému stupňu sa stal základom pre tvorbu návrhov modelov ku každej strategickej voľbe.

Vychádzajúc z predpokladu nemennej politicko-vojenskej ambície SR a nemenného rozsahu plnených úloh OS SR, bol pre strategické voľby č. 1 a 3 navrhnutý spoločný model A, ktorý však v každej strategickej voľbe reflektuje odlišný zdrojový rámec a aj odlišné hodnotenie vojensko-odborných rizík.

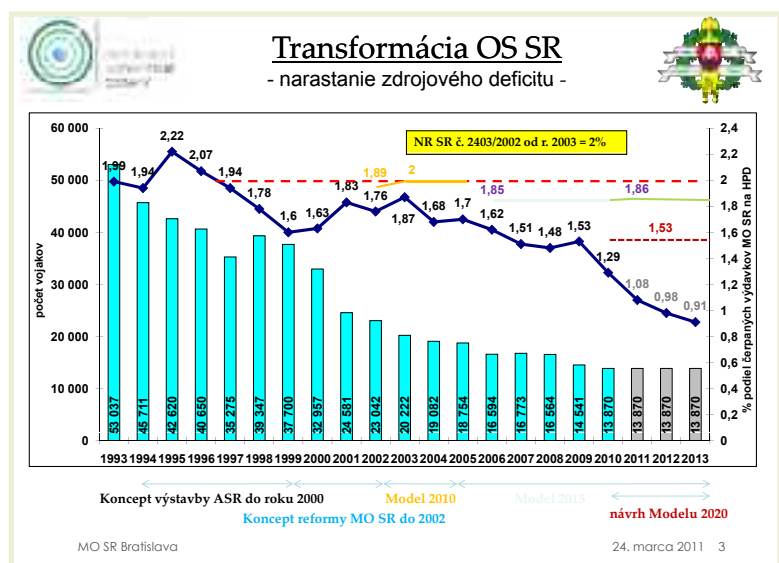
Strategické voľby a návrhy modelov zloženia síl

Voľba	1. Voľba	2. Voľba	3. Voľba	4. Voľba	5. Voľba	6. Voľba	7. Voľba	8. Voľba	9. Voľba	10. Voľba
1. Zloženie síl	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené
2. Zloženie síl	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené
3. Zloženie síl	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené
4. Zloženie síl	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené
5. Zloženie síl	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené
6. Zloženie síl	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené
7. Zloženie síl	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené
8. Zloženie síl	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené
9. Zloženie síl	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené
10. Zloženie síl	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené	Plnené

Strategická voľba č. 1 znamená **postupné odumieranie** spôsobilostí OS SR – model A(-).
Strategická voľba č. 2 znamená **vynútené rušenie** spôsobilostí OS SR.
Strategická voľba č. 3 znamená **šancu na postupné zvyšovanie kvality** spôsobilostí pri udržaní ich dnešného rozsahu - model A(+).

V prvom scenári (strategická voľba č. 1), teda za predpokladu pokračovania nedofinancovania OS SR, ale pri zachovaní súčasného rozsahu úloh, sa síce nebudú rušiť spôsobilosti OS SR, no nebude sa dať zabrániť ďalšiemu znižovaniu úrovne operačnej pripravenosti a technickej vybavenosti jednotiek. Naopak, v treťom scenári (strategická voľba č. 3), ktorý predpokladá nárast zdrojov na obranu pri zachovaní celého rozsahu úloh, je možné predpokladať, že vďaka nárastu financií sa podarí zvrátiť negatívny vývoj v OS SR.

S druhým možným scenárom (strategická voľba č. 2), keď sa predpokladá riešenie nedofinancovania potreb OS SR redukciami súčasného rozsahu ich úloh, je spojená redukcia veľkosti ozbrojených síl. K tomu boli vypracované štyri návrhy modelov. Každý z týchto návrhov je založený na jednom zo 4 výkonnostných stupňov pozemného komponentu. Okrem toho sa tieto návrhy modelov odlišujú aj rozsahom zahrnutých výkon-

nostných stupňov vzdušného komponentu. Máme teda k dispozícii rozdielne robustné návrhy ozbrojených síl od najmenšieho a zároveň najmenej výkonného, s počtom približne 8 000 vojakov, až po optimalizovaný model A zachovávajúci aktuálne počty OS SR. Treba zdôrazniť, že pri výbere jedného z „úsporných“ modelov, spracovaných podľa strategickkej voľby č. 2, by došlo k značnému zúženiu možností SR prispievať vojenskými spôsobilosťami do medzinárodného krízového manažmentu, do operácie kolektívnej obrany alebo na podporu obyvateľstva SR pri rozsiahlej prírodnej alebo technologickej katastrofe na území SR, čo by vážnym spôsobom narušilo plnenie našich spojeneckých záväzkov a v konečnom dôsledku aj medzinárodnú kredibilitu SR. Redukcia výkonných prvkov ozbrojených síl nie je a ani nemôže byť cestou hľadania chýbajúcich finančných zdrojov. Z vojensko-odborného hľadiska, naopak, voláme po zvýšení ich kvality a v niektorých odbornostiach aj kvantity. Kľúčovým slovom je tu interoperabilita.

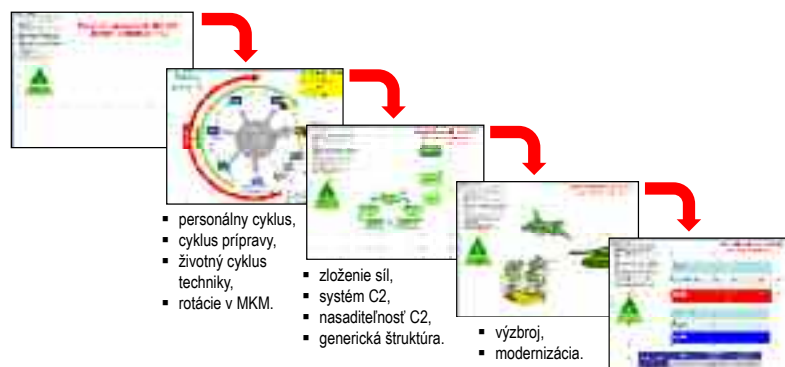
Existuje množstvo ďalších možností, ako ušetriť alebo efektívnejšie využiť dostupné finančné zdroje. Všetky sa budú v rámci projekčnej fázy strategického hodnotenia obrany dôkladne analyzovať. Združovanie a zdieľanie spôsobilostí, širšie zapojenie do programov NATO a EÚ, prípadne viacnárrodných programov rozvoja vojenských spôsobilostí je jednou z takýchto možností, ktorá navyše získava širokú podporu aj v rámci NATO a EÚ (v rámci iniciatívy generálneho tajomníka NATO s názvom Inteligentná obrana). Ďalšou možnosťou je zosťihlenie a zefektívnenie riadiacich a veliacich štruktúr rezortu a OS SR. Súčasný počet personálu na strategickom a operačnom stupni velenia nie sú v rovnováhe s taktickým stupňom velenia. Implementácia moderných nástrojov strategického manažmentu, ako sú Balanced scorecard a Six Sigma, sú ďalšou možnosťou, ako zefektívniť strategický manažment rezortu a efektívnejšie využívať nedostatočné zdroje. Veľký priestor na prípadné úspory zdrojov vidíme aj v aktivitách rezortu, ktoré nemajú veľa spoločné so základným poslaním rezortu a nijako alebo iba veľmi málo sa podieľajú na plnení úloh ozbrojených síl. Aj v tejto oblasti existuje veľká nerovnováha.

Strategické hodnotenie obrany má svoj politický a aj vojensko-odborný rozmer. Je na politikoch, aby sa rozhodli, aké ozbrojené sily Slovensko potrebuje a aké si môže dovoliť. Z vojensko-odborného hľadiska chcem zdôrazniť, že aj do budúcnosti musíme pozemný komponent považovať za základ OS SR a jeho veľkosť bude určujúcim prvkom budúcej výkonnosti OS SR. Model A, ktorého základom je šesť bojových praporov s integrovanou bojovou podporou a bojovým zabezpečením podľa štandardov NATO, je najmenším možným variantom na vypracovanie návrhu štruktúry budúcich OS SR pre plnenie dnešného rozsahu úloh a medzinárodných záväzkov. Súčasná zastaraná technika by mala byť postupne prezborená po funkčných celkoch, t. j. po rotách, prípadne práporoch. Obstaranie stredných dopravných lietadiel a postupná obmena dopravných vrtulníkov je minimálnou požiadavkou pre zaistenie schopnosti zabezpečiť vzdušnú taktickú mobilitu pozemného komponentu.

Vzhľadom na kritický stav v rezorte obrany a v ozbrojených silách a súčasnú úroveň zabezpečovania obrany štátu a plnenia medzinárodných záväzkov SR, je potrebné, aby politické vedenie štátu čo najskôr prijalo rozhodnutie o jednej z troch možných strategických volieb. Pre vojenských odborníkov jedine strategická voľba č. 3 ponúka reálnu možnosť prekonať súčasný krízový stav a naštartovať transformačné procesy tak, aby SR mohla plnohodnotne zabezpečiť úlohy obrany štátu v rámci organizácie kolektívnej obrany, ktorej je členom a nestratila svoj medzinárodný kredit.

Postup vypracovania návrhov zloženia síl

Previazanosť výstupov:

Použitá metodológia je zhodná s metodológiou, ktorá bola použitá pre návrh modelu 2020 (plánovanie založené na spôsobilostiach)

požiadavka na personál, nákladovosť - prevádzka, nákladovosť - rozvoj, dostupnosť síl pre MKM, kolektívnu obranu a DKM.

/ text a foto Jozef ŽIAK

Konečná pre techniku

- Základňa prebytočného a neupotrebiteľného materiálu v Nemeckej má v podmienkach našich ozbrojených síl špecifické postavenie. Vznikla 1. júla 2002, keď bolo po reorganizácii zmenách množstvo nadpočetnej techniky a materiálu. Pôvodne mala aj sklady nadpočetnej techniky v Mokradi, Bratislave, Brezne a Kežmarku. V súčasnosti jej zostal len sklad v Kežmarku, ktorý bol zrušený 1. apríla tohto roku.

Podľa veliteľa základne podplukovníka Juraja Čreppa hlavná úloha jej pracovníkov spočíva v prevzatí, uskladnení a posúdení hnuťelného majetku štátu, spracovaní návrhov prebytočnosti a po ich schválení v následnom odpredaji materiálu. Takisto spracúvajú návrhy na vyradenie a likvidáciu druhotných surovín na základe kúpnych zmlúv uzatvorených ÚIA MO SR.

Základňa je naplnená na 70 percent

Dnes je základňa naplnená materiálom a technikou zhruba na 70 percent. Medzi vyše 500 kusmi kolesovej a pásovej techniky sú napríklad aj dva tanky T-72, mostný tank MT-55, súlodie GSP, veľké kolesové nakladače, samohybné delostrelecké húfnice Dana, BVP-1, ktoré prišli po železnici po zrušení slovenskej účasti v operácii KFOR v Kosove a mnoho ďalšej techniky. Najväčší počet predstavujú rôzne varianty automobilov Praga V3S. Okrem tejto techniky je v skladoch ďalších približne 2-tisíc ton materiálu a náhradných dielcov (spolu 30-tisíc položiek).

V najbližšom období k nim pribudne asi 50 vagónov z rušeného skladu v Moldave nad Bodvou (pôjde najmä o optiku a náhradné dielce). Dovtedy chcu v Nemeckej pre túto citlivú techniku pripraviť temperované skladové priestory. V rámci znížovania stavu osobnej automobilovej techniky v Nemeckej pribudne aj asi 150 kusov áut (zväčša samary a staršie typy škodoviek).

Prínos takmer 600-tisíc eur

Pracovníci skladu sa snažia z techniky, určenej na likvidáciu vyťažiť v prospech ozbrojených síl čo možno najviac upotrebiteľných náhradných dielcov. Len v minulom

roku takto získali materiál v hodnote 592-tisíc eur, ktorý v časoch finančného poddimenzovania rezortu obrany pomohol mnohým útvarom a zariadeniam ušetriť peniaze na nákup náhradných dielcov a sprevádzkovať množstvo techniky. O túto činnosť sa stará vlastná konzervačná a vyťažovacia skupina základne, aj v spolupráci s martinským opravárenským práporom.

Zároveň jej pracovníci chodia konzervovať vojenskú techniku po celých ozbrojených silách.

Vojenské útvary majú podľa podplukovníka Čreppa záujem predovšetkým o náhradné dielce na automobilovú techniku (na rôzne typy tatroviek a Pragy V3S), ale aj o spojováciu, najmä na rádiostanice. Dopravný prápor z Hlohovca si prevzal aj podvozky na Tatry 815 a na svoje tabuľky počtov previedol aj elektrocentrály, úpravne vody či špeciálne dielne na podvozkoch Pragy V3S. Veliteľ základne očakáva v blízkej budúcnosti záujem zo strany útvarov prešovskej mechanizovanej brigády, ktoré majú vo výzbroji bojové vozidlá pechoty (BVP-1). Keď zistia, že bojové vozidlá, ktoré sa vrátili koncom minulého roka z operácie KFOR v Kosove, sú v lepšom stave ako ich vlastné, je možná ich zámena... V ozbrojených silách sa posudzuje aj technika a materiál, uskladnený v multifunkčných zásobovacích základniach (Nemšová a Poprad). Je tam ešte časť náhradných dielcov, ktoré už nie sú v rámci ozbrojených síl využiteľné.

Vlastnia aj raritný sovietsky BTR

Správca skladu pásovej a kolesovej techniky rotný Michal Katrák ukazuje ako určitú raritu aj jeden kus sovietskeho BTR, ktorých aj v rámci celej bývalej českosloven-

skej armády bolo len pár kusov. Dodáva, že všetka technika v sklade je už bez prevádzkových kvapalín a naplní, aby nedošlo k narušeniu životného prostredia.

Vedúci starší technik nadrotmajster Mikuláš Kandár práve dohliadal na preberanie nových prírastkov základne v podobe automobilovej techniky z jedného zvolenského útvaru. Pracovníci základne dôkladne prevzali vozidlá a ich výbavu. Je možné, že už po čase a vybavení potrebných dokumentov bude premiestnená do osobitnej ohrady, kde je označená: Nadbytočná technika, odpredaj! Technika je vlastne zaparkovaná v určených priestoroch podľa predbežného určenia. Buď na likvidáciu, alebo ako prebytočná.

Rodák z neďalekej Lubietovej po absolvovaní nitranskej vojenskej strednej odbornej školy pôsobil v mnohých útvaroch. Od bývalého ženijného práporu v Banskej Bystrici, cez leteckú základňu na Šliači až po martinský opravárenský prápor. Získal aj bohaté zahraničné skúsenosti. Najskôr v krajinách bývalej Juhoslávie v misii UNPROFOR, potom v horúcej Afrike v misii UNMEE v Eritrei a nakoniec v operácii ISAF v Afganistane. Pôsobil aj na veliteľstve NATO v talianskom Neapole.

„Práve skúsenosti z útvarov ma oprávňujú povedať, že naša vyťažovacia skupina robí naozaj záslužnú prácu. Lebo v súčasnosti, keď v útvaroch nemajú peniaze na nákup náhradných dielcov a potrebujú udržať techniku v prevádzkyschopnom stave, asi iná cesta nie je,“ konštatuje vedúci starší technik.

V Nemeckej sa preto snažia v maximálne možnej miere využiť všetko, čo sa dá. Napríklad aj kolieska, hydraulické valce a ložiská z paletovacích vozíkov. Ale aj rôzny stavebno-ubytovací materiál. Nedávno získali prevodom takého vybavenie zo školiaceho zariadenia ministerstva hospodárstva. Stovky stoličiek, stolov, skriň a ďalšieho kancelárskeho materiálu tak pomôžu zlepšiť nelichotivú situáciu, ktorá je v tomto smere v mnohých našich vojenských útvaroch.

Najviac lákajú vétriesky

Veľký záujem je zo strany obcí, tretieho sektora a ďalších organizácií o materiál a techniku, vyradenú na základe rozhodnutia o prebytočnosti. Od začiatku roka 2011 sa realizovali spolu štyri zmluvy o bezodplatnom prevode v hodnote takmer 60-tisíc eur, 11 darovacích zmlúv v hodnote vyše 400-tisíc eur. Podľa podplukovníka Čreppa najväčší záujem je o automobilovú techniku (najmä rôzne verzie automobilu Praga V3S, tatrovky, rýpadlá, ženijnú techniku, poľné kuchyne, ale aj hasičské striekačky). Občianske združenia zasa zaujíma výstrojný materiál (stany, skladacie stoly, stoličky a posteľe, deky, spacie vrecia, ale aj proviantný materiál). Obce, ktoré prevádzkujú školské stravovacie zariadenia, majú záujem o rôzne kuchynské stroje a zariadenie kuchýň.

Takto napríklad Slovenský Červený kríž a Evanjelická diakonia ECAV na Slovensku dostali tisíce príkrývkov (Diakonia v uplynulom roku poslala množstvo materiálu ako pomoc do Afganistanu), obce Vápeník a Farná získali osobný terénny automobil UAZ-469, obce Jasenovce, Farná, Petrovce, Hodruša – Hámre rôzne verzie nákladného automobilu Praga V3S a obec Zázrivá poľnú príviesnú kuchyňu.

Podľa podplukovníka Čreppa všetok materiál a technika, ktoré prídu do Nemeckej, sú už v ozbrojených silách nadpočetné (na základe úprav tabuliek počtov). Odborná komisia posúdi, či je materiál vhodný zaradiť do prebytočnosti, alebo sa s ním bude nakladať ako s neupotrebiteľným, respektíve, či sa dá v rámci ozbrojených síl využiť v rámci bežných dispozičných zásob. Po posúdení sa spracuje potrebná dokumentácia v zmysle zákona a je vydaný buď výkaz o prebytočnosti, alebo návrh na likvidáciu. Následne sa na neupotrebiteľný majetok vyhlási výberové konanie na firmu, ktorá ho zlikviduje.

Prvé vojenské objekty boli v priestoroch dnešnej Základne prebytočného a neupotrebiteľného materiálu vybudované ešte v období pred druhou svetovou vojnou. Vtedy sa pred hroziacim nebezpečenstvom zo strany hitlerovského Nemecka začala presúvať časť zbrojnej produkcie českých zbrojoviek na Slovensko (najmä na Považie) a na Slovensku vyrástlo mnoho nových vojenských objektov a skladov. V roku 1937 bol postavený sklad proviantného materiálu. V roku 1957 boli v objekte vybudované ďalšie sklady. Boli zamerané na skladovanie tankového a automobilového materiálu pre potreby vtedajšej federálnej armády. Po vzniku Armády SR vznikla v Nemeckej 1. októbra 1993 5. základňa automobilového materiálu. Až do 30. júna 2002, keď bola reorganizovaná na dnešnú základňu, zásobovala útvary a zariadenia slovenských ozbrojených síl náhradnými dielcami na všetky typy automobilovej techniky, zavedenej v armáde. Rovnako plnila úlohy pri nákupoch a rušení automobilového materiálu.

Preberanie techniky

Šrotovisko bývalých tátošov

Druhá strana mince výsluhových dôchodkov

/ Michaela FARKAŠOVÁ, Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Systém výsluhových dôchodkov bezpečnostných zložiek štátu sa v posledných dňoch čulo pretriasa. Ministerstvá obrany a vnútra za príspevnia ministerstva financií pripravujú zmeny v zákone o sociálnom zabezpečení vojakov a policajtov. Najmä finančníci vzniesli voči novele viacero zásadných pripomienok.

Súčasná vláda sa v programovom vyhlásení zaviazala taktor: „Vláda SR zachová sociálny systém pre príslušníkov Ozbrojených síl SR. S cieľom zabezpečiť udržateľnosť a spravodlivosť tohto systému pripraví jeho zmeny, ktoré sa budú vzťahovať na nových príslušníkov prijatých do ozbrojených síl po nadobudnutí účinnosti týchto zmien.“ Niektoré zmeny, ktoré navrhlo ministerstvo financií, v prípade, že by boli uznané a do novely zákona zapracované, však celkom s programovým vyhlásením vlády nekorešpondujú. Ide napríklad o zákaz súbehu výsluhového dôchodku a platu. Navrhované je aj vyratúvanie výsluhového dôchodku z celej doby služby, jeho poberanie po 20 odslužených rokoch, vyplácanie najskôr od 50. roku života.

Minister obrany Ľubomír Galko má viacero dôvodov na to, aby vojakov bránil: „Treba si uvedomiť, že vojaci sú ľudia, ktorým je upreté veľké množstvo vecí, ktoré pracovníci v civilnom živote bežne využívajú. Nemajú svoje odborové organizácie, nemôžu sa politicky angažovať, byť členmi hnutí alebo politických strán. Ale čo je najdôležitejšie, počas celého svojho pôsobenia v ozbrojených silách musia byť pripravení pôsobiť na mieste, kde sú vyslaní. A nemôžu v žiadnom prípade, na základe vlastného uváženia toto svoje pôsobenie ukončiť. V tom je základný rozdiel. Pretože v civilnom živote v akejkoľvek profesii, keď si to rozmyslite, tak dáte výpoveď a v určitej dobe, ktorá je presne stanovená v zákoníku práce, jednoducho toto zamestnanie opustíte. To u vojakov neprichádza do úvahy.“ Minister zdôrazňuje, že všetky zmeny, ktoré pripravujeme v sociálnom zabezpečení príslušníkov ozbrojených zložiek, sa budú týkať len nových príslušníkov týchto zložiek. To znamená vojakov, policajtov, hasičov a ďalších, ktorí nastúpia až po účinnosti tohto nového zákona. Viac ráz vylúčil vo svojich vyjadreniach, že by sa akékoľvek zmeny dotkli vojakov, ktorí už sú v systéme.

Osobitné sociálne zabezpečenie silových zložiek založilo vedenie armády za Rakúsko-Uhorska. Už vtedy bola práca vojakov, policajtov, záchranárov a hasičov považovaná za špecifickú. Systém výsluhových dôchodkov má za úlohu kompenzovať mnohé obmedzenia, zdravotné a životné riziká a profesijné špecifikosti vojenskej či policajnej služby. Kládne výraznejšie nároky nielen na psychický a fyzický stav jednotlivcov, ale silne ovplyvňuje aj ich súkromný život. Policajti spolu s vojakmi na misiách, hasičmi a záchranármi zasahujú v extrémnych situáciách. Daň vo forme nasadenia vlastného života, ktoré od nich krajina vyžaduje, už nemôže byť vyššia. Preto špeciálne posudzovanie po výslužbe je plne opodstatnené.

Užitie si vojenských dôchodkov

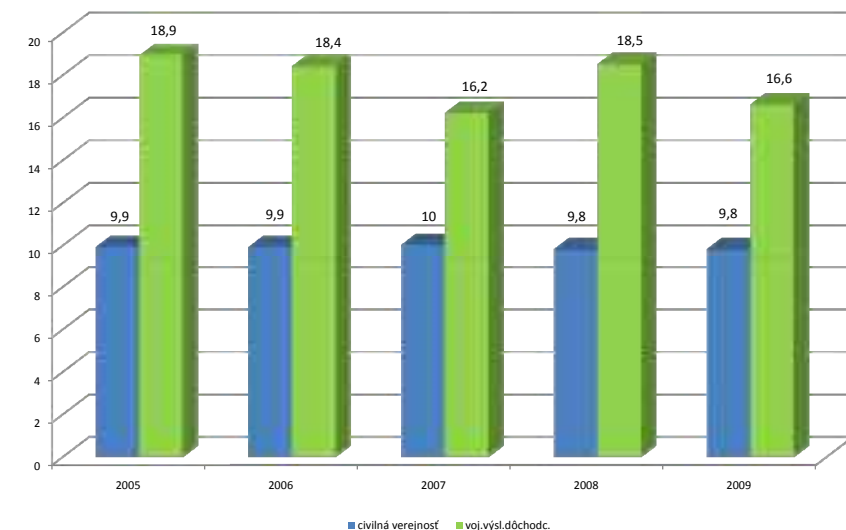
Často sa ozývajú hlasy, ktoré vyčítajú vojakom vysoké výsluhové dôchodky v porovnaní s bežným dôchodkom vyplácaným Sociálnou poisťovňou. Na porovnanie – priemerný starobný dôchodok je 352 eur, ale priemerný výsluhový dôchodok vojakov je 700 eur a policajtov 500 eur.

Porovnávať iba vyplácanú sumu dôchodkov je zavádzajúce. Treba brať na zreteľ viacero špecifik vojenskej služby. Ženy výsluhové dôchodkyne rezort obrany nikdy nediskriminoval ani v oblasti platu, ani v oblasti výpočtu výšky ich dôchodku. V národnom hospodárstve je verejne priznávaná diskriminácia žien v oblasti platu nielen z hľadiska druhu vykonávanej práce, ale aj z hľadiska zastávaných funkcií a stanovenia platu dokonca na porovnateľných pozíciách. Výpočet priemerného dôchodku vyplácaného Sociálnou poisťovňou je významne ovplyvnený aj počtom žien dôchodkyň s už deklarovanými výrazne nižšími dôchodkami, ktorých je viac ako mužov dôchodcov. Vojenský výsluhový dôchodcovia sú prevažne iba muži (žien vojakiek je dlhodobo pod 10 percent z celkového počtu vojenského personálu).

Ďalším aspektom je úroveň vzdelania, a tým aj zastávaná pracovná pozícia, od ktorej sa odvíja výška platu. Medzi vojenskými výsluhovými dôchodcami má prevažnú väčšinu poberateľov ukončené vysokoškolské vzdelanie a zvyšok je s úplným stredoškolským vzdelaním. Z demografického vývoja obyvateľstva SR vyplýva, že väčšinu dôchodcov Sociálnej poisťovne tvoria ľudia s učňovským alebo stredoškolským vzdelaním bez maturity, ďalej ľudia so základným vzdelaním a až potom sú to ľudia s úplným stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním.

Vojaci žijú kratšie

Sociologické prieskumy ukázali, že vojaci žijú kratšie. Kým civilné obyvateľstvo Slovenskej republiky má podľa Štatistického úradu očakávaný priemerný vek dožitia mužov 71 rokov a žien 78 rokov, podľa výskumov vojenských sociológov vojak s 15-ročnou vojenskou službou má očakávaný priemerný vek dožitia 59 rokov. Priemerné obdobie užitia si výsluhového dôchodku je teda takisto kratšie ako medzi starobnými dôchodcami. Napriek tomu, že profesionálni vojaci odchádzajú do dôchodku o niekoľko rokov skôr než zamestnanci civilných zamestnávateľov, svoj dôchodok užívajú v priemere 17,6 roka. Poistenec Sociálnej poisťovne svoj dôchodok užíva 21,23 roka. Obdobie užívania vojenského výsluhového dôchodku je kratšie takmer o štyri roky. Tento ukazovateľ potvrdzuje opodstatnenosť existencie osobitného sys-

Porovnanie hrubej miery úmrtnosti obyvateľov SR a vojenských výsluhových dôchodcov. Ukazuje počet úmrtí na 1 000 obyvateľov, resp. vojenských výsluhových dôchodcov. Vychádza z údajov Štatistického úradu SR a Vojenského úradu Sociálneho zabezpečenia.

Výkon štátnej služby profesionálnych vojakov už nie je doživotným povolaním a popri tomto povolaní žiadnu inú zárobkovú činnosť vykonávať zo zákona nemôže. Profesionálny vojak s nárokom na výsluhový dôchodok po skončení služobného pomeru u svojho zamestnávateľa t.j. OS SR, sa na rozdiel od iných profesií v civilnom sektore, už v iných OS zamestnať nemôže. Aby uživil svoju rodinu je teda nútený „bojovať“ na civilnom trhu práce, kde oproti svojim rovesníkom má 15 a viac ročný handicap. Je späť na štartovacej čiare a je nútený začínať odznova. Výsluhový dôchodok vníma aj ako kompenzáciu tohto handicapu.

kpt. Jozef DEDIČ

Podľa reakcie viacerých profesionálnych vojakov, ktorých by sa mali zmeny týkať, väčšina z nich by sa snažila dostať sa zo systému ešte pred účinnosťou platných zmien. Demotivujúco by to pôsobilo aj na PrV, ktorí majú už iba niekoľko rokov do dovŕšenia hranice na dosiahnutie nároku na výsluhový dôchodok a teda by pribúdali žiadosti o prepustenie zo služobného pomeru. Isto sa bude znižovať záujem o OS SR, čo by sa dalo kompenzovať iba zvyšovaním platu tak, aby sa kompenzovali nedostatky v sociálnom zabezpečení.

npor. Rastislav KENTOŠ

tému sociálneho zabezpečenia vojakov.

Vojenská služba zatažuje človeka po fyzickej aj psychickej stránke. Väčšiu fyzickú záťaž pociťujú v službe vojaci – bojovníci, väčšiu psychickú záťaž či dlhodobý stres znášajú vojaci, ktorí pracujú v tle a dôstojníci. Nie je náhodou, že vojaci trpia vo zvýšenej miere ochoreniami srdca, vysokým krvným tlakom a arteriosklerózou a často umierajú na infarkt. Tieto skutočnosti potvrdzujú aj skúsenosti z Klubu vojenských veteránov na Slovensku v Trenčíne. Jeho predseda plukovník v. v. Peter Forchách hovorí, že v súčasnosti majú 376 členov (z toho 54 žien). V minulom roku 17 zomrelo. Najstarší člen klubu generálmajor v. v. Ján Strcula sa začiatkom mája dožije 99 rokov. Ďalších 95 členov má viac ako 80 rokov. Zaujímavé je, že najsilnejšou skupinou je ročník narodenia 1928. V tomto roku sa narodilo až 21 členov klubu. Najmladší člen klubu má 40 rokov.

(pokračovanie v budúcom čísle)

Korene súčasného samostatného sociálneho zabezpečenia vojakov na území Slovenska boli položené ešte dekrétom cisára Jozefa II. v roku 1781 (Dekrét o dôchodkovom zabezpečení vojakov). Spomínaný dokument riešil nielen otázky dôchodkového zabezpečenia vyslúžilých a invalidných vojakov, ale aj sirôt po zomrelých vojakoch. Systém zdokonalil v roku 1867 dekrét cisára Františka Jozefa I., a ďalšie jeho úpravy súviseli s prechodom k dualizácii rakúsko-uhorskej monarchie, a to so zákonom z roku 1875. Tento stav vydržal až do konca monarchie. Po jej zániku prevzala právnú úpravu sociálneho zabezpečenia vojakov vznikajúca Československá republika. V roku 1922 prijala vlastný zákon - O vojenských pôžitkoch zaopatrovacích. Zákony prevzala po roku 1939 aj Slovenská republika a Protektorát Čechy a Morava.

Po roku 1945 prevzalo Československo právne predpisy o sociálnom zabezpečení vojakov a platili až do roku 1952, keď bol prijatý zákon č. 89 - O dôchodkovom zaopatrení príslušníkov ozbrojených síl. V tomto zákone sa na rozdiel od všetkých predchádzajúcich po prvý raz prejavil prechod od vojenskej služby ako celoživotného povolania k dočasnému. Zákon č. 33 z roku 1957 zaviedol tzv. inštitút výsluhového dôchodku. Ten bol podmienený 20 rokmi služby a dosiahnutím 45. roku fyzického veku (lietajúceho personálu 40 rokov) vo výške 35 až 50 percent dôchodkového základu. Po dosiahnutí veku 55 rokov sa výsluhový dôchodok zvyšoval na 60 až 90 percent dôchodkového základu.

V roku 1964 bol prijatý zákon č. 101 - O sociálnom zabezpečení, ktorý sa pokúsil vyleňiť dôchodkové zabezpečenie vojakov do všeobecného systému sociálneho zabezpečenia, no pri zachovaní osobitného zvýhodneného riešenia (napr. vznik nároku na starobný dôchodok v 55 alebo 57 rokoch). Súčasne však bolo prijaté v roku 1964 aj zákonné opatrenie Predsedníctva Národného zhromaždenia č. 164, ktorým sa menil a doplňal zákon - O niektorých služobných pomeroch vojakov. Podľa neho bol uzákonený nárok na pracovné umiestnenie vojaka z povolania po preložení do zálohy pred vznikom na starobný dôchodok a nárok na príspevok za službu pri preložení do zálohy po dovŕšení veku 48 rokov až do splnenia podmienok odchodu do starobného dôchodku.

Na základe toho dôchodkové zabezpečenie vojakov v starobe a invalidite a dôchodkové zabezpečenie pozostalých po nich sa riešilo v osobitných častiach všeobecných zákonov o sociálnom zabezpečení. Zabezpečenie vojakov po skončení služobného pomeru pred vznikom nároku na starobný alebo invalidný dôchodok sa stalo súčasťou zákona č. 76 - O niektorých služobných pomeroch vojakov. Nemocenské zabezpečenie, ako aj zabezpečenie sociálnymi službami stále upravoval zákon č. 32 z roku 1957 o nemocenskej starostlivosti v ozbrojených silách.

Prvého mája 1998 nadobudol účinnosť zákon č. 114 - O sociálnom zabezpečení vojakov. Zákon bol prijatý v súvislosti s pripravovaným vstupom Slovenska do NATO a vyznačoval sa okrem iného zjednotením všetkých zložiek sociálneho zabezpečenia vojakov (nemocenské, úrazové a výsluhové zabezpečenie). Prvého júla 2002 nadobudol účinnosť zákon č. 328 - O sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov, ktorý znamenal vytvorenie jednotného systému sociálneho zabezpečenia pre vojakov a policajtov.

Zmeny v trvaní dočasnej štátnej služby

/ Pplk. Tomáš SZALAI

náčelník odboru personálnych činností
Personálny úrad

Na účely zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) sa za zmenu trvania dočasnej štátnej služby profesionálneho vojaka považuje ponechanie profesionálneho vojaka s jeho písomným súhlasom v dočasnej štátnej službe nad dobu výsluhy v dosiahnutej vojenskej hodnosti.

Podľa dikcie § 21 ods. 2 zákona profesionálneho vojaka, ktorý bol vymenovaný do dočasnej štátnej služby po skončení prípravnej služby podľa § 21 ods. 1 písm. a) bodu 1. na kratšiu dobu ako šesť rokov, možno na jeho žiadosť čas trvania dočasnej štátnej služby opätovne predĺžiť, najviac však na šesť rokov odo dňa vymenovania do dočasnej štátnej služby.

Ponechanie profesionálneho vojaka s jeho písomným súhlasom v dočasnej štátnej službe nad dobu výsluhy v dosiahnutej vojenskej hodnosti sa podľa § 22 zákona považuje za program udržiavania s tým, že do programu udržiavania môže byť profesionálny vojak zaradený opakovane, najdlhšie však do uplynutia maximálnej doby služby.

Zaradenie profesionálneho vojaka do programu udržiavania je obligatórne podmienené vydaním písomného súhlasu profesionálneho vojaka s týmto zaradením. V predloženom písomnom súhlase profesionálneho vojaka so zaradením do programu udržiavania majú príslušní veliteľia profesionálneho vojaka v rámci služobného postupu možnosť objektívne sa vyjadriť k jeho plneniu služobných povinností a vysloviť svoje stanovisko k uvedenému súhlasu. V odôvodnených prípadoch môžu navrhnúť zaradenie profesionálneho vojaka do programu udržiavania aj na dlhšiu alebo aj na kratšiu dobu, ako je to uvedené v jeho písomnom súhlase.

Pokiaľ profesionálny vojak nedá písomný súhlas na zmenu času trvania dočasnej štátnej služby, jeho služobný pomer sa obligatórne skončí uplynutím doby podľa § 70 ods. 1 písm. i) až k). Písomný súhlas musí byť podaný včas, t. j. skôr než sa rozhodne o jeho prepustení zo služobného pomeru. Lehota na podanie písomného súhlasu, ktorá je potrebná na doplnenie stanovísk príslušných veliteľov k predloženému súhlasu v rámci služobného postupu a rozhodnutia vo veci samej, je spravidla päť mesiacov pred uplynutím maximálnej doby služby, doby výsluhy v hodnosti alebo dohodnutej doby preto, aby vedúci služobného úradu mohol v súlade s § 72 ods. 1 písm. b) a ods. 2 zákona rozhodnúť o prípadnom prepustení pro-

fesionálneho vojaka zo služobného pomeru a následne toto rozhodnutie aj doručiť počas treťieho mesiaca pred splnením dôvodu na prepustenie zo služobného pomeru.

O zaradení do programu udržiavania rozhoduje príslušný vedúci služobného úradu. V prípade profesionálnych vojakov v podriadenosti OS SR vo vojenských hodnostiach vojak 2. stupňa až podplukovník je to riaditeľ Personálneho úradu, v prípade profesionálneho vojaka vo vojenskej hodnosti plukovník je to náčelník Generálneho štábu OS SR. Pri rozhodovaní o zaradení alebo nezaradení do programu udržiavania sa každý jeden profesionálny vojak posudzuje individuálne. Vedúci služobného úradu pri rozhodovaní prihliada na viacero faktorov, najmä na stanoviská nadriadených veliteľov profesionálneho vojaka (tieto stanoviská majú odporúčací charakter; vedúci služobného úradu nimi však nie je viazaný), závery služobných hodnotení spracovaných na profesionálneho vojaka, ako aj dosiahnuté výsledky v konkurenčnom výbere. Na druhej strane, pri zaradení profesionálneho vojaka do programu udržiavania, ustanovenia § 22 ods. 2 zákona vymedzujú podmienky, ktoré musí profesionálny vojak spĺňať, aby mohol byť zaradený do programu udržiavania.

O zmene času trvania dočasnej štátnej služby podľa § 21 ods. 9 písm. a) zákona a zaradení profesionálneho vojaka do programu udržiavania vydá vedúci služobného úradu personálny rozkaz.

Na základe toho teda vyplýva možnosť zaradiť profesionálneho vojaka do programu udržiavania, ale toto ustanovenie má fakultatívny charakter. V zmysle § 22 zákona má profesionálny vojak právo podať si písomný súhlas so zaradením do programu udržiavania, lenže nemá právny nárok, aby príslušný vedúci služobného úradu jeho súhlas akceptoval. Je teda výlučne na uvážení vedúceho služobného úradu, či so zaradením profesionálneho vojaka do programu udržiavania bude súhlasiť, alebo nie. V uvedenom ustanovení zákona je totiž upravená možnosť vedúceho služobného úradu zaradiť profesionálneho vojaka do programu udržiavania, nie jeho povinnosť.

Aj keď § 22 zákona má fakultatívny charakter, zákon pozná aj obligatórne zaradenie do programu udržiavania. To nastáva v súlade § 31 ods. 4 zákona v tom prípade, ak profesionálny vojak, ktorý bol komisiou pre konkurenčný výber určený na vymenovanie do hodnosti alebo na povýšenie, nebude do uplynutia doby výsluhy v hodnosti vymenovaný do hodnosti alebo povýšený. Takýto profesionálny vojak bude teda zaradený do programu udržiavania (za predpokladu, že s týmto zaradením bude súhlasiť, čo potvrdí svojim písomným súhlasom) do času, keď bude vymenovaný do hodnosti alebo povýšený súčasne s ustanovením do funkcie s plánovanou vojenskou hodnosťou, pre ktorú bol určený.

Únia vojnových veteránov
Slovenskej republiky v spolupráci
s Ministerstvom obrany SR

Vás pozýva na

oslavy Svetového dňa
príslušníkov mierových síl.

20. máj 2011 – medzinárodný turnaj
v malom futbale
(miesto: futbalový štadión v Tomášikove)

21. máj 2011 – 7. ročník streleckého
memoriálu na počesť padlých slovenských
vojakov v mierových misiách
(miesto: Vojenská strelnica v Tomášikove)

Blížišie informácie nájdete na:
www.un-veteran.sk

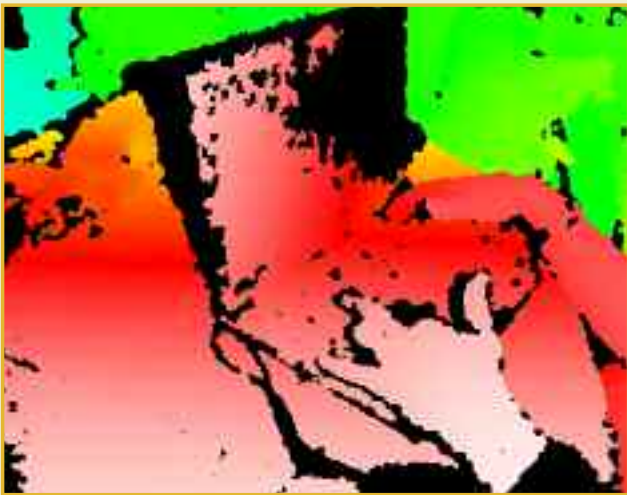
Minister obrany *Tubomír Galko* vyhlásil
7. ročník literárnej súťaže
pre študentov stredných a vysokých škôl.
Svoje príbehy, úvahy alebo eseje na tému
"**Prečo (ne) potrebujeme armádu?**" môžu študenti
posielať do 15. mája 2011.

Mená troch najlepších súťažiacich v oboch
kategóriách, ktorí získajú finančnú odmenu 300,
250 a 200 eur, zverejní rezort obrany v júni tohto
roka. Víťazné práce budú následne publikované
v mesačníku *Obrana*.

Súťažné príspevky je potrebné zaslať na emailovú
adresu sutaz@mod.gov.sk. Blížišie informácie
záujemcovia nájdú aj na internetovej stránke
ministerstva obrany.

Jeho uvádzacia cena bola 150 amerických dolárov, aj keď pri nákupe spolu s hernou konzolou Xbox 360 bola cena za konzolu aj za Kinect len 200 dolárov. No ani táto cena nezabránila predajnosti, ktorá sa vyšplhala na neuveriteľných 10 miliónov predaných kusov za štyri mesiace. Tento fakt bol dostatočný na to, aby Kinect získal Guinnessov rekord a zapísal sa ako najrychlejšie predávané elektronické zariadenie.

A ako to vlastne vyzerá, keď sa Kinect používa? Jednoducho. Používateľ (samozrejme, môžu hrať aj dvaja hráči súčasne) sa postaví pred Kinect a systém ho automaticky spozná a pozdraví ho. Ak s tým má problém, vyzve používateľa, aby niečo po-

Prípitok

/ mjr. Miloš ARNOLD

/ oddelenie protokolu KaMO

Je súčasťou oficiálnych príležitostí, ale aj priateľských posedení. V prípade, že sme poverení predniesť prípitok, reč si musíme starostlivo pripraviť. Pred prípravou prípitku zvážime, o akú aktivitu ide (úvodné slovo na uvítanie, otvorenie vernisáže, prípitok na slávnostnej večeri, pracovné vystúpenie atď.).

V prípade väčšej spoločnosti môže hosťiteľ zaklopať lyžičkou na prázdny pohár, aby si vyžiadal pozornosť. Prvý prednáša prípitok hosťiteľ, aby privítal hostí. Akt prípitku by mal byť krátky, maximálne trojminútový, čo zvyčajne stačí. Je potrebné si uvedomiť, že čím viac hovoríme, tým viac zvyšujeme riziko, že sa prítomní začnú nudiť. Prípitok by mal byť formulovaný tak, aby zanechal priaznivý, pozitívny dojem.

Konfliktné otázky sa v prípitkoch nenastolujú. V prípade, ak sa tomu nedá ani trochu vyhnúť, je potrebné podať ich vo všeobecnejších formuláciách. Prípitky na spoločenských aktivitách nikdy nečítame. Na pomoc môžeme využiť maximálne malú kartičku, na ktorú si pri príprave poznačíme najdôležitejšie slovné väzby, čísla alebo mená osôb. Je veľmi nepríjemné, keď nám vypadne z pamäti meno nášho hosta alebo inej dôležitej osoby. Hovoríme nahlas a výrazne.

Po prednesení prípitku hosťiteľ uchopí čašu sektu (v našej oblasti slivovicu, borovičku, demänovku a podobne), pozdvihne ju do výšky očí a symbolicky si pripije s hosťom. Ostatným naznačí iba gestom prítuknutie a zľahka sa napije. Ostatní po skončení prípitku povstanú (počas prípitku sedia), pozdvihnú čašu smerom k hosťiteľovi a hostovi a zľahka sa napijú. Host sa môže ujať slova po skončení prípitku hosťiteľa, alebo až na záver pred dezertom. Host zvyčajne poďakuje hosťiteľovi za prijatie a pohostinnosť, všetci následne opäť povstanú a symbolicky si pripijú.

Protokol (63. časť)

neprehliadnite

44

Slovník anglicko slovenský

opulence - bohatstvo
agglomerate - nahromadiť (sa), nakopiť (sa)
ordinary - obyčajný, bežný
rudder - kormidlo
schemer - intrigán
disgrace - nemilosť, nepriazeň, hanba, potupa
agile - čulý, vrtký
blind alley - slepá ulička
agonized - zuľalý
bat - netopier
notorious - známy, povestný, vychýrený
gibber - rýchlo, nezrozumiteľne mlieť, brblat
bleary - zakalený, kalný
novel - román
blithe - ľahkovážny, rozmarný
girdler - nosník, trám
juvenile - mladík, mladý človek
marketability - predajnosť, obchodovateľnosť, speňažiteľnosť
justly - plným právom, zaslúžene
martial art - bojové umenie
gimlet - nebožieč, vrták; prenikavý (pohľad)
nourishment - živina, živná pôda
orchard - ovocný sad
requisite - potreby, pomôcky
reseat - presadnúť si

Pohyb ako cieľ

V našej časti pravidelného seriálu o informačných technológiách sa opäť vzdialime od reality rezortnej siete a povieme si niečo o technológiách vo svete. Teraz by sme sa mohli venovať hernému sektoru, konkrétne niečomu, čo svet pozná pod názvom Kinect.

Príbeh Kinectu sa začal ešte v roku 2009 na konferencii E3, keď Microsoft predstavil vyvíjaný projekt s kódovým označením Natal. Projekt Natal sluboval ovládanie bez použitia ovládačov, ako sú myš alebo klávesnica. Pri prvej prezentácii sa simulovaná postava rozprávala s používateľom, diskutovala, reagovala na jeho pohyby a vedela napríklad prebrať objekt nakreslený používateľom a používať ho. Projekt Natal zožal veľký úspech ako nápad, no svet bol skeptický a málokto si vedel predstaviť túto technológiu v reálnom svete, cenovo dostupnú a využívanú.

Pred oficiálnym vypustením do sveta (marec 2010) sa projekt Natal premenoval na Kinect. Kinect je prídavné zariadenie pre herné konzoly typu Xbox 360 a vyššie, ktoré sa pripája cez rozhranie USB, doplnené o prídavné napájanie (Xbox 360 nedokáže napájať Kinect inak, len cez USB, preto to prídavné napájanie). Kinect samotný je podlhovastý obdĺžnikovitý kontajner, v ktorom sa nachádza kamera, špeciálny hĺbkový senzor a sústava viacerých mikrofónov.

Mikrofóny pomáhajú lokalizovať zdroje zvuku, vedia potlačiť šum a pomáhajú pri hlasových poveloch. Kamera Kinectu je bežná RGB kamera, ktorá vytvára reálne obrázky prostredia pred Kinectom. Hĺbkový senzor sa skladá z monochromatickej CMOS kamery a infračerveného žiarica. Táto kombinácia zaručuje, že CMOS kamera sníma okolie bez potrebného ďalšieho osvetlenia, napríklad aj v úplnej tme. Celá táto technológia sa dá automaticky nastavovať, pretože kontajner je pripojený na pohyblivom podstavci so servom, ktorý vie nakloniť celý systém v rozsahu 30 stupňov hore alebo dole. To je asi všetko k hardvéru. Ostatné už je otázka softvéru.

Softvér je spojením dvoch myšlienok. Rare, skupina vývojárov z Microsoft Game Studios sa spojila s Izraelskou firmou PrimeSense a spolu vytvorili časť softvéru, ktorá sídli v samotnom Kinecte. Cez USB rozhranie sa teda posielajú „predspracované“ 3D (nie také 3D, ako nás učia reklamy na televízory) obraz scény, ktorý sa ďalej môže ľahšie spracovávať. A aj keď sa Microsoft usiloval ochrániť tento prenos triviálnym kódovaním, táto technológia bola prelomená v priebehu niekoľkých dní od začiatku predaja, a u vývojárov (a nielen u nich) sa stretla s neočakávaným ohlasom.

Kinect sa začal predávať na začiatku novembra 2010.

OBRANA 4 / APRÍL 2011

Boh je v nás

Starší kaplán EPS v OS SR
kpt. Mgr. Viktor SABO

AOS gen. M. R. Štefánika
v Liptovskom Mikuláši

„Boha nikto, nikdy nevidel, ako v Neho môžete veriť. Ak mi Ho ukážete, budem aj ja veriť. Ako môžete, vy kresťania, tak naivne veriť niečomu alebo niekomu, keď neexistuje.“ Drahí priatelia, veriaci, ale aj neveriaci. Často počut takéto vyjadrenia na adresu kresťanskej viery, či už na adresu jednotlivca, veriaceho človeka, alebo cirkvi. Ťažko sa ľuďom „kreslí, ukazuje“ Pán Boh. Božiu existenciu nemožno racionálne úplne a dokonale opísať, nakresliť. Kresliť či písať ju môžeme nielen tým, že veríme v Ježiša Krista ako nášho Spasiteľa, Vzkrieseného Pána, ale aj svojím životom. Príkladom, postojom, správaním. Áno, je to náročné a ťažké. Vždy sme pod drobnohľadom spolupracovníkov, susedov a iných. Keď sa jedného z najvýznamnejších fyzikov sveta Alberta Einsteina opýtali, či veri v Boha, povedal: „My ľudia sme v pozícii malého dieťaťa, stojaceho uprostred veľkej knižnice, plnej vzácnych kníh. Dieťa vie, že ich niekto napísal, nevie však ako... Zdá sa mi, že takýto postoj majú aj tí najinteligentnejší ľudia. Vidíme, že svet je prapodivne usporiadaný a riadi sa presnými zákonmi, no rozumieme im len hmlisto.“

Fyzika, životná situácia či okamihy v živote, môže zmeniť nielen život, ale aj postoj človeka. Postoj aj k viere v Ježiša ako toho, ktorý kráča cestou utrpenia v tomto pŕstnom čase. A nielen kráča, ale dobrovoľne nesie križ. Na ňom sú naše zlyhania, veci, ktoré ťažia naše svedomie, naše hriechy. On to robí dobrovoľne. Aby podľa nebeského Otca, Pána Boha naplnil plán na záchranu hriešneho človeka. Nemyslíme si aj napriek vyspelej technike, že sme vyspelejší, modernejší a šikovnejší poznať svet a život okolo nás. Vždy je to len hmlistý oblak, ako to povedal aj Einstein. Vieme, že keď človek cestuje v hmle, musí znížiť rýchlosť a íst opatrnejšie. To všetko pre to aby nezišiel z cesty alebo aby nehavaroval. Boha cez tú hmlu nevidíme, ale predsa sa nám ukázal. Ježíš prišiel medzi nás. Pravý Boh a Človek. On nám v hmlách nášho života svieti, aby sme nezablúdili. Chce to aj z našej strany trochu spomaliť. Rozsvietiť si vieru. Modlitbou, návštevou kostola alebo prečítaním si Božieho slova, Biblie. Kristus nás chráni a chce nás chrániť aj naďalej. Aj my musíme k tomu urobiť krok. Dôkaz Božej existencie to je skúsenosť človeka v živote viery. Ak niekto takúto skúsenosť nemal, ťažko mu o tom rozprávať. Hoc by poznal dokonale Bibliu a mal ju aj viac ráz prečítanú. A skúsenosť vychádza z dôvery a dôvera z viery v Pána Ježiša. Boh je, to je moja skúsenosť a nielen povinné slová naučené na bohosloveckej fakulte. Kristus vstal z mŕtvych. Treba pre niekoho ešte nejaký dôkaz, ktorý je zachytený vo všetkých štyroch evanjeliách v Biblii? Treba. Náš život, správanie, postoje. Boh je vtedy medzi nami ešte viditeľnejší. Pokojný pŕstny čas. Čas Božej blízkosti a milosti. Čas možnosti zviditeľniť Pána Ježiša v osobnej viere, ale aj pre tých, ktorí Mu ešte neotvorili srdce.

Z misie späť do práce

/ kpt. Michaela ŠTAMMOVÁ
/ foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

Návrat z nasadenia je niekedy späť s ťažkosťami pri návrate do rodinného prostredia – tak ako sa to spomínalo vo viacerých predchádzajúcich článkoch. Ale okrem toho predstavuje výzvu aj pri zaradení do pôvodného pracovného procesu. Prípadné ťažkosti nevyplyvajú jednoznačne zo zmeny pracovného zaradenia, svoj pôvod majú skôr vo viacerých vyslovene psychologických aspektoch.

Jedným z nich je pocit naplnenosti a užitočnosti, často aj hrdosti, ktorý vojaci počas svojho pôsobenia na misiách zažívajú. Svojím nasadením získavajú nové skúsenosti, zvládajú pôsobenie v medzinárodnom prostredí, ale po návrate domov často zažívajú pocity nedocenenia, pocity, že ich skúsenosti nikoho nezaujímajú, nikto sa o nich nestará.

Už samotný prilet do vlasti je prvou predzvesťou takého postoja. Na letisku dôkladná, niekoľko hodín trvajúca prehliadka batožiny celkom nekorrešponduje s ich predstavou, že sa vracajú ako ľudia, ktorí si zaslúžia isté ocenenie.

Tí, ktorí sa vracajú z rizikovo epidemiologických oblastí, potom absolvujú šesť dní trvajúce lekárske vyšetrenia v Novej Polianke. Byť na Slovensku približne po pol roku a napriek tomu nemôcť byť doma a stretnúť sa s rodinou – to je situácia, ktorá významne zvyšuje napätie u väčšiny ľudí. Užitočným v takej situácii môže byť, ak tento pobyt človek vníma ešte ako súčasť nasadenia. Tiež sa ukázalo, že dodržiavanie podmienok pobytu bezvýhradne všetkými účastníkmi týchto vyšetrení prispieva k jeho lepšiemu zvládaniu.

Vojaci z viacerých rotácií už zažili situáciu, že po návrate na domovské útvary si nemohli čerpať

z rôznych dôvodov dovolenku (napr. bojové ostré strelby útvaru). Nie celkom logické sa javí, že dodatkovú dovolenku, ktorá patrí profesionálnemu vojakovi za obdobie jeho nasadenia, je možné čerpať až po vyčerpaníriadnej dovolenky, teda nie v čase, keď ju človek najviac potrebuje. Vhodnejšie by bolo umožniť ľuďom zariadiť si potrebné záležitosti pár dňami voľna, uzavrieť tak predchádzajúcu misiu a pripraviť sa na nové úlohy.

Ďalším faktorom, ktorý vplyva na prispôsobenie sa podmienkam práce v domovských útvaroch, je fakt, že počas nasadenia majú obvykle podmienky na výkon služby o čosi lepšie. Niekedy býva problémom akceptovať názory kolegov, ktorí nasadení neboli. Na druhej strane vojaci zasa svojím častým rozprávaním o zážitkoch a skúsenostiach z nasadenia svojich nenasadených kolegov nevedomky obťažujú – čo sa, samozrejme, odrazí na medziludských vzťahoch.

V tomto príspevku sme síce neponúkli takmer žiadne riešenia spomínaných ťažkostí, ale myslím si, že je dobré vedieť, čo môže človek po návrate čakať a pripraviť sa na to. Tiež je dobré si uvedomiť, že istú mieru rozčarovania zažívajú aj ostatní kolegovia. Po niekoľkých týždňoch by však takéto pocity mali pominúť.

Spartany pre Bulharsko kompletne

Zástupcovia spoločnosti Alenia Aeronautica slávnostne odovzdali 31. marca na vojenskom letisku v Sofii posledné dopravné lietadlo C-27J Spartan, ktoré si objednali bulharské vzdušné sily v roku 2006. Zároveň tu otvorili logistické podporné centrum pre tento typ lietadiel. Bulharské vzdušné sily tak majú dnes k dispozícii tri moderné stroje na taktickú prepravu C-27J, ktoré disponujú vyspelou avionikou a sú schopné plniť rozmanité úlohy na súčasnom bojisku. Lietadlá majú viaceré prvky aktívnej i pasívnej ochrany, ktoré výrazne zvyšujú možnosti použitia strojov v konfliktných bojových zónach. Okrem Bulharska má dopravné lietadlá vo výzbroji Grécko, Litva, Maroko (ako prvá nečlenská krajina NATO), Rumunsko, Spojené štáty americké a Taliansko.

Lietadlo C-27J vychádza z konštrukcie typu G-222. Je spoločným vývojom zoskupenia Lockheed Martin Alenia Tactical Transport Systems (LMATTS) so sídlom v Mariette v americkom štáte Georgia. Prvý let dopravného lietadla sa uskutočnil v septembri 1999. Finálne práce na lietadle sa vykonávajú v Taliansku a americká strana zodpovedá za motory a avioniku. Posádku lietadla tvoria tri osoby – pilot,

druhý pilot a palubný technik. Pilotná kabína je dvojmiestna s prídavným sedadlom pre tretieho člena posádky, prístroje v kokpite sú NVG kompatibilné. Prístrojová paluba je veľmi podobná ako pri C-130J Hercules. Základom je zdvojený elektronický letovo-navigačný systém EFIS, ktorý zahŕňa päť plnofarebných displejov z tekutých krištáľov.

Taktické lietadlo poháňajú dva turbovrtuľové motory AE 2100D3 s elektronickým ovládacím systémom FADEC, ktoré dodáva Royce Defence North America (bývalý Allison). Dosahujú maximálny výkon po 4 700 kW, ktorý umožňuje cestovnú rýchlosť 583 km/h a maximálnu 602 km/h. Lietadlo má dĺžku krídla 28,7 m, celkovú dĺžku 22,7 m a výšku 9,64 m. Základná maximálna vzletová hmotnosť predstavuje 30 500 kg a max. užitočné zaťaženie 11 500 kg. Dolet pri logistickej úlohe s 10 000 kg nákladu je 1 852 km, s 6 000 kg nákladu dosahuje 4 260 km.

rak
foto Alenia Aeronautica

Manželské páry v uniformách

/ Tibor UJLACKÝ

V Penzióne u sv. Bystríky v Čičmanoch sa 25. až 27. marca s ordinárom OS a OZ SR Mons. Františkom Rábekom stretli vojaci, policajti, príslušníci ZVJS a colníci s manželkami. Počas vikendového pobytu sa im Mons. Rábek venoval formou duchovnej obnovy na témy prípravy na slávenie Veľkej noci a prípravy na slávenie 1150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie. Základom prednášok, diskusií a rozhovorov bolo posolstvo pápeža Benedikta XVI. k pŕstnemu obdobiu, významu sviatosti krstu pre život kresťana a zvlášť pre sviatostné manželstvo. Súčasťou programu vikendového pobytu boli každodenné sv. omše, pobožnosť križovej cesty, ale aj návšteva Skanzenu ľudovej architektúry v Čičmanoch. Počas záverečnej bohoslužby si prítomní manželka s manželkami obnovili aj svoje manželské sľuby. Stretnutie manželských párov z prostredia ozbrojených zložiek je výsledkom spolupráce záuj-

mového združenia s názvom Spoločenstvo katolíckych veriacich v OS a OZ SR a Ordinariátu. Stretnutie bolo zároveň prejavom záujmu Katolíckej cirkvi o podporu rodiny a manželstva v tomto prostredí, v ktorom je pre náročnosť služby vojakov a ostatných uniformovaných zložiek rodina často ohrozená krízami a rozpadmi.

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke po 16,00 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielací čas sledujte
na internete.

ÚNIA VOJNOVÝCH VETERÁNOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY
v spolupráci s Vojenskou zotavňou a hotelom Smrekovica a. s. a Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov

Vás pozývajú dňa 18. júna 2011 na Smrekovicu
na I. ročník

POCHODU VĎAKY
obetiam boja za mier, slobodu a demokraciu

PROGRAM:
07:30 – 08:00 prezentácia účastníkov pochodu (1. časť)
08:00 – 09:00 zádušná omša v kaplnke v areáli Vojenskej zotavovne a hotela Smrekovica a. s.
09:00 – 09:30 prezentácia účastníkov pochodu (2. časť)
09:30 štart pochodu v kategórii náročnejší turisti
09:40 štart pochodu v kategórii rekreační turisti
09:50 štart pochodu v kategórii rodičia s deťmi
10:00 – 18:00 sprievodné športové a rekreačné aktivity podľa individuálneho záujmu

KATEGÓRIE POCHODU: rodičia s deťmi, rekreační turisti, náročnejší turisti

Príchod účastníkov individuálnou dopravou alebo autobusom Vojenskej zotavovne z autobusovej zastávky v obci Podsúchňa na hlavnej ceste medzi Ružomberkom a Liptovskou osadou (odchod autobusu 07:30 a 08:30)

Sponzori:
Slovenská armáda, SITA, SITA